

ZR NEMCIJA

NOVA ZVEZDA

Osebnost je nova. Stil tudi. Gerhard Stoltenberg, 37-letni zahodnonemški minister za znanstveno raziskovanje v Erhardovi vladi je minuli mesec obiskal Sovjetsko zvezo kot prvi nemški minister v zadnjih enajstih letih. Stoltenberg je v Leningradu odprl razstavo nemške arhitekture, nato pa je imel v Moskvi pogovore s sovjetskimi politiki.

Pobudo za ta obisk je dal kancler Erhard, ki meni, da dialogi med zunanjima ministroma Schröderjem in Gromikom niso več zanimivi in da je treba stike med državama zasnovati na širši osnovi. K temu je bržkone veliko prispeval de Gaullov obisk v Moskvi.

Stoltenberg se je vrnil iz Moskve zelo zadovoljen. On je ena izmed tistih osebnosti v nemški kabineti, ki podpirajo tehnično sodelovanje med državami. Svojčas je delal v glavnem štabu generalnega direktorja Kruppovih tovarn Bartolda Beitzja in tam si je nabral dragocene izkušnje in mnogo dobrih zvez.

Stoltenberg se je vrnil iz Moskve zelo zadovoljen. On je ena izmed tistih osebnosti v nemški kabineti, ki podpirajo tehnično sodelovanje med državami. Svojčas je delal v glavnem štabu generalnega direktorja Kruppovih tovarn Bartolda Beitzja in tam si je nabral dragocene izkušnje in mnogo dobrih zvez.

Dvakrat na teden policijske vršilce dolžnosti odpravljajo poslovi šen Veljani po telefonu barona Geversja, šefa protokolov, in zahteva, naj ga sprejme na pogovor. Toda vsak teden dvakrat po neskončno dolgih pogovorih naposled na obeh straneh ugotovijo, da ni prave volje za pomiritev. Kdo bo popustil?

Kitajsko veleposlaništvo je dalo 20. julija uskladiščiti tona ržja in moke. Iz kitajske banke v Bernu pa je prišlo nakazilo, ki je po besedah nizozemskega poštnega uradnika, ki je očitno pozabil na čuvanje poslovne skrivnosti, zelo izdatno.

Prostovoljni obleganci obdelujejo vrt, igrajo šah in zjutraj redno telovadijo. Dosej so že dvakrat v zgodnjih jutranjih urah prišli pred veleposlaništvo haški »provoski« s kitajskimi in orglicami in zaigrali budnico. Ogorčeni policaji pa jim niso dovolili, da bi koncert končali.

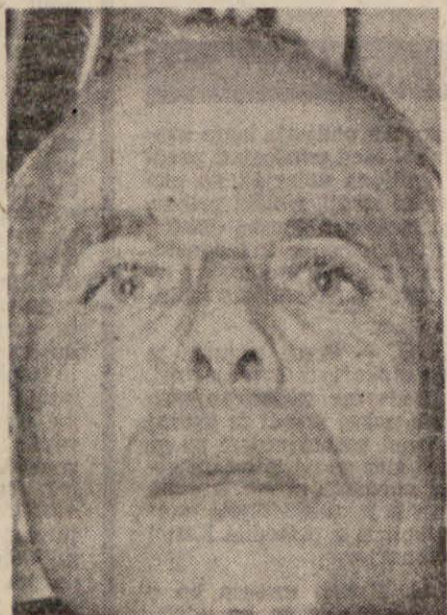
Mirni dvoredni Adrian Gokoop, kjer stoji veleposlaništvo, je podobna utrjenemu taborišču. Na vsaki strani stoji belodreže pregrade, po ulici neprestano krožijo beli policijski avtomobili; po pločnikih se sprehajajo policaji s psi.

V Pekingu seveda Nizozemcem niso ostali dolžni. Ročno so še oni blokirali poslopje, kjer stanuje nizozemski odpravnik poslov. »Mislim, da mu ne preti nobena nevarnost,« je izjavil zunanji minister Luns. »Razen morda ta, da bo umrl od dolgočasje.«

TUNIZIJA

BURGIBA PROTI MINI KRILOM

Moda dolgih las, kratkih kril in drugih pritlikin, ki sodojijo k sodobnemu mlademu človeku, se je uveljavila tudi v Tuniziji. Toda tunizijski dolgočasi, ki nosijo izvezene telovnike na gola koža in živobarbne hlače, se te dni dolgočasni potikajo po plažah. Predsednik Habib Burgiba je namreč ukazal zapreti njihovo vsestiče, »Bey's Palladium«, poletno palačo bejev v Kartagini, kjer so na modro in

Habib Burgiba
Proti »vražji modri«

rožnato pobarvanem velikem dvorišču mladi razboriteži plesali rock and roll, shake in frug.

Sej tunizijske države pa se ni ustavil samo pri tem: v govoru, ki ga je imel 12. avgusta, je ostro napadel »vražjo modo«, kratka krila, dolge lase in popuščanje morale, česar so krivi predvsem samci in egoizem zakoncev, ki nimajo otrok.

Predsednik Burgiba je namreč vzmernjen: odkar je dežela postala neodvisna, se namreč letno naraščanje prebivalstva ni prav nič povečalo: še vedno znaša 2,3 odstotka. Kaže pa celo, da se utegne ta odstotek zmanjšati. Treba je torej zopet dati pravo veljavo družinski moralni in obsojiti tiste družine, ki ničesar ne prispevajo k naraščanju prebivalstva.

VIETNAM

POMOČ OSTAJA V ROKAH BOGATIH

Američani trdijo, da je zmaga v Vietnamu v mnogem odvisna od reševanja ekonomskih problemov, toda reševanje teh problemov je na drugi strani nemogoče, dokler traja vojna.

Vsa ogromna ameriška pomoč Saigonu, ki znaša letos četrtno vse nevojaške ameriške pomoči tujini, predstavlja v takih razmerah le zasloni rešitev, mašilo za največje luknje. Ta pomoč, ki je ne spremlja nikake strukturne ekonomske reforme, je predvsem še povečala bogastvo nekaterih najbogatejših ljudi v Saigonu.

Resničnost teh trditve najbolj zgovorno potrjujejo veljavne razlike med bogastvom nekaterih posameznikov in javno revščino v Saigonu. Tu si vsakdo, ki ima opravka z velikanskimi količinami ameriškega blaga, ki ga prodajajo preko redne maloprodajne mreže, nagradi na kupe denarja.

Prav tako se dokopujejo do velikanskih dohodkov vsi tisti, ki prodajajo blago ali usluge ameriškim vojakom ali civilom. Zato ni čudno, da se zdaj v Saigonu grade predvsem nočni lokali, restavracije in stanovanja za tuje, medtem ko Vietnamci stanujejo v barakah.

Nekateri ljudje so si ustvarili premoženja z uvozom ameriških skuterjev, medtem ko je javni promet v Saigonu popolnoma zanemarjen.

Natakarji, krojači in vozniki taksijev si prav tako delijo delček rezke dolarjev, ki so jo Američani usmerili v Vietnam. To velja tudi za osem tisoč vietnamskih delavcev, ki so zaposleni neposredno pri ameriških podjetjih. Toda tem ljudem sprito nenehna naraščanja cen in nihanja v ameriškem povpraševanju ne ostaja mnogo denarja.

FRANCIJA

STRAŠNI PREFEKT

Francoške ceste sicer niso same po sebi nič posebne, res pa je, da je Francija eden zadnjih rezervatov za avtomobiliste, ki radi pritisnejo plin do konca. Na eni strani so motorizirani miličniki posejani zelo na redko, na drugi strani pa zunaj naselij ne veljajo nikake omejitve hitrosti. Vlada namreč meni, da bi omejevanje hitrosti ne samo grobo kršilo načelo »spoštovanja posameznika«, marveč bi tudi povzročilo nepotrebne zastoje v prometu. Posledica takega dobrohotnega odnosa do avtomobilistov je, da si

S STRANSKIH TIROV

ZEJA V VOJASKI SUKNJI — Sovjetske vojaške oblasti imajo težave z vojniki, ki ser kar ne morejo odreči vodki. Vodko jim pošiljajo z doma, denimo zapečeno v tortah ali v zadnjem času predvsem v termoforjih. Nekd vodnik je v članku v »Rdeči zvezdi« pozval starše, naj ne pošiljajo sinovom alkohola k vojakom, starejšim bratom pa je priporočil, naj ne pišejo o svojih krokiranjih: »Bral pisem,« piše vodnik, »in moram reči, da je še mene zgrabila žeja, kaj šele moje fante!«

POBOZNA ZELJA — Vam ni všeč Mao Ce Tungova kulturna revolucija? Pridite na Formozo! S tem pozivom se obrača Cangkajskova vlada na kitajske intelektualce in politične voditelje.

KONTROLA ROJSTEV — Pomočnik indijskega ministra za prehrano Anašib Sinde je pred kratkim povedal v parlamentu, da bodo v Indiji uvedli kontrolo rojstev za — goveda. Menijo, da bo ta kampanja usmerjena proti milijonom krav, ki se sprehajajo po ulicah indijskih mest in vasi. Cenijo namreč, da ima Indija zdaj več kot 150 milijonov krav; to število pa nenehno narašča.

IVAN HMELAK: PRED PETDESETIMI LETI SO DIVJALE HUDE BITKE NA SOŠKI FRONTI

V VEČNI SENCİ BELE SMRTI SO

AVSTRIJSKI TOPOVI ČEZ RUSKE ŽULJE

»Novo cesto so gradili izključno ruski vojni ujetniki, ki jih je bilo okrog 12.000,« se spominja tistih časov Frano Uran. »Nastanjeni so bili v raznih barakah od Kranjske gore do Trente. Te barake so bile jako primitivne in pozimi jako mrzle. Hrana ujetnikov je bila zelo slaba in nezadostna. Pri delu so bili razdeljeni v oddelke po 25 mož, pri katerih je bil en avstrijski vojak in en ruski tolmač. ki je bil navadno Jud, ki pa ni nič delal. Zato so se javljali za tolmače razni tipi, ki niso znali skoraj nič nemščine. Med ujetniki je bilo tudi dosti Nemcev od Volge. Ujetniki so bili tudi slabo oblečeni. Ker so morali delati ob lepem in slabem vremenu, so imeli po večini vse razcapane uniforme. Drugih oblek jim pa avstrijska vojna uprava ni dala. Vseled tega so razsajala med njimi razne bolezni kot navadna in krvava griza, celo kolera in črne oči in jih je jako dosti radil tega pomrlo. Tudi eden izmed naših civilnih nastaviteljev, ki je stanoval v naši koči, je umrl za krvavo grizo.

Ravnalo se je z Rusi jako grdo. Posebno nekateri inženirji in drugi oficirji so se divjalo obnašali nad ujetniki. Za vsak najmanjši prekršek je bil ujetnik privezan na drevo, da je že v najkrajšem času padel v nezavest. Potem so mu pljuskali mrzle vode v obraz, da se je zopet zavedel in ga pustili tako viseti dve do tri ure. Najbolj divji med inženirji je bil inž. Kavalir, ki je bil Madžar in je gradil odsek pod Močilom. Ta inženir je, ko je bil piljan, prišel navadno s težko palico med Ruse na cesto in je s to pa

lico mlátil po Rusih kar navzkriž, ne glede kam je padlo. Tudi mnogi avstrijski stražarji so radi pretepali Ruse ki so bili brezpravna raja. Pričelba ali kaj podobnega, je bilo nemogoče. Ko so večkrat po novi cesti pripeljali stražarji ujetne Italijane, ki so jih ujeli pri Boven ali pa so se sami predali, so jih Rusi vedno napadli s krampji in lopatami, češ da so Italijani krivi, da vojna še vedno traja, ker bi bilo vojne že davno konec, če ne bi Italija pomagala Rusom. Komaj so jih navadno ubranili, da jih niso na mestu pobili.

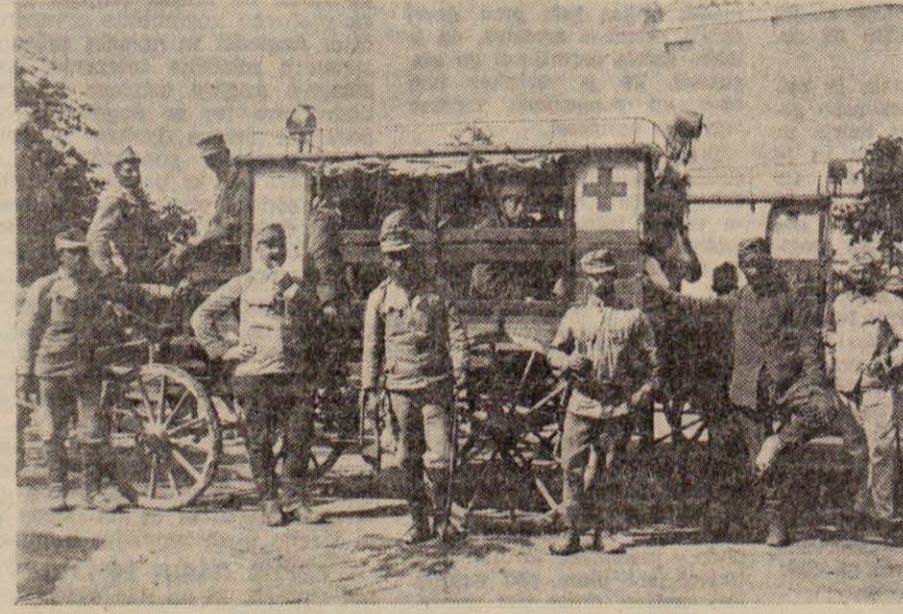
Cim je bila cesta prehodna, se je pričelo po njej valiti ogromno materiala, topov, i. dr. Stalno so bile na njej razne kolone vojašva. Nazaj pa so vozili ranjence. Ko se je 24. maja pričela vojna z Italijo, ni bilo na tem odseku nobene gojašva, razen na Predilu. V strelskih jarkih pri Boven so bili samo 4 orožniki, med njimi je bil stražmojster Poga čar, ki so imeli po jarkih postavljene puške v določenih razdaljah. Italijani so se pripitipati previdno čim bližje, vendar se naprej niso upali, ker so ti orožniki hodi menjaje od puške do puške in streljali kar tja v en dan. Sele dosti pozneje so prišle prve avstrijske enidine, ki so se sedle tamošnje položaje.

Prišel je še mesec november. Medtem se je pričelo postavljati že prve stebre za protilavinske strelne na Močilom. Tudi v decembru še vedno ni bilo nobenega snega. Oficirji in inženirji, kot tudi ostalo moštvo, ki me je poznalo, so brili norce iz mene češ, kje pa so tiste vaše lavine, ki so tako grozne, da se jim smejemo? Rekel sem jim, da naj kar se počakajo, da jim nič ne bo ušlo. Prišel je Božič

1915 in je ponoči na Stefanovo zapadlo nekaj snega tako, da se je malo pod Močilom iz Slemenca udri majhen plaz, ki je do pasu zasul dva Rusa, ki sta se pa smeje sama izklovala iz snega. Vsi pa, ki so to videli, so se jima smejali, še bolj pa meni.

ŠE EN SOVRAŽNIK — BELA SMRT

»Promet se je torej razvijal čez Vršič nemoteno naprej, ker tudi januarja 1916 še ni bilo nobenega snega. Tudi delo na

protilavinskih strelah je dobro napredovalo in je prišlo že do druge vijuge proti vrhu. Ogromno materiala so požrle te strelne. Neprestano je bilo treba dovažati les in vse je izgledalo, da se bo stvar odlično obnesla. Vsakdo je tudi veroval, da bo konstrukcija kos vsakemu pritisku snega, ker je bila res izredno močna in tudi solidno izdelana.

Medtem pa so začeli graditi na vrhu prelaza, kjer je bila med obema vojnima italijanska karaula, spomenik nadvojvodi Eugenu, ki je bil glavni komandant fronte proti Italiji in po njem naj bi se ime

UKRADENA KARIKATURA

Francozi pretijo, da bodo odšli, Američani pošiljajo čete v Vietnam; ali bo Erhard ostal sam za stražarja na Renu? (Allgemeines Handelsblatt, Düsseldorf)

ne. Že zdaj primanjkuje pilotov in tehnične osebja za helikoptere in propellerska letala. Na vsaka tri letala pride samo en mehanik. Razredi letalskih vojaških akademij so prazni, kljub temu da obrambno ministrstvo dela veliko propagando za ta poklic. Toda kljub takemu položaju namerava obrambno ministrstvo v kratkem kupiti v Združenih državah 153 novih velikanskih helikopterjev v vrednosti več kot 300 milijonov dolarjev. »Le kdo bo vozil te pošasti?« se sprašujejo piloti.

ZR NEMCIJA

HELIKOPTERSKI ŠKANDAL

Škandal z zahodnonemškimi lovci »starfighter« se je tako zaostril, da so začele padati glave prav pri vrhu zahodnonemške politične hierarhije. Ob tem pa je manj znano, da obstaja v zahodnonemškem vojaškem letalstvu tudi »škandal helikopterjev«. Hamburški dnevnik »Bild Zeitung« je zapisal pred dnevi, da je v zadnjih treh letih strmoglavilo v Zahodni Nemčiji 47 vojaških helikopterjev, pri čemer je sedem pilotov izgubilo življenje, 12 pa je bilo hudo ranjenih.

»Bild Zeitung« piše, da tudi med piloti helikopterjev in propellerskih letal vada nezadovoljstvo in nezaupanje in mnogi piloti dajejo odpovedi. Pričujoče se, da ljudje v njihovem poklicu niso nikjer v Evropi plačani tako slabo kot oni in da morajo izpolnjevati ukaze oficirjev, ki so ostali po letu 1945.

Posledice tega nezadovoljstva so po pisni Hamburgskega dnevnika katastrofalne.

FRANCIJA

GENERALOVO »PRAVLJIČNO POTOVANJE«

General de Gaulle je v četrtek odpotoval na svoje nenavadno potovanje okrog sveta, med katerim bo obiskal Etiopijo, Kambodžo in polinezijske otoke, kjer so

De Gaulle in Haile Selasie
Protiameriške puščice v kovčku

francoski poligon za atomske poskuse. Kot je bilo zadnje de Gaullovo potovanje v Sovjetsko zvezo zanimivo po politični plati, tako bo to potovanje zanimivo tako po politični, kot po turistični strani, saj so generalu pripravili povsod naravnost praviljen program.

Prva etapa sedanjega potovanja je bil Džibuti, v francoski Somaliji, nato Adis Abeba, kamor se je de Gaulle pripeljal s kočijo. Tu ga je z največjim častmi sprejel etiopski cesar Haile Selasie, skantikar — župan Adis Abebe, pa mu je podaril mestne ključe.

Iz Adis Abebe se je general vrnil v Džibuti, od tod pa bo 30. avgusta odpotoval v Kambodžo. Tu ga bo princ Sihanuk sprejel z velikanskim sijajem. V Angkoru, čudovitem zgodovinskem mestu, ki je pravi raj za arheologe in zgodovinarje, bo de Gaulle prisostvoval fantastičnemu mimohodu, ki bo »prikazal slavo antičnega kmerškega cesarstva«. V mimohodu bo sodelovalo tisoč boncev, na tisoče vojakov, oboroženih s sulicami in sabljami, sloni, konjeniki in naposled fant in deklet v kraljevskih oblekah na razkošni nosilnici.

Iz Kambodže bo de Gaulle odletel na Tahiti, kjer si bo ogledal francoske atomske instalacije, prisostvoval pa bo tudi vojaškemu paradu in velikanskemu tradicionalnemu banketu, ki mu pravijo veliki tamaraa. S Tahitija se bo vrnil preko Gvadalupe v Pariz.

V Parizu napovedujejo, da bo general med tem potovanjem imel kopico zdravil, govorov in pogovorov, v katerih bo ponovil pripravljenost Francije, da odigra svojo vlogo pri ohranitvi svetovnega ravnotežja. Pravijo tudi, da ima general v kovčku nekaj posebno zaščitnih protiameriških puščic, ki jih bo spuščal s visoko večjim užitkom, kot piše Nouvel Observateur, zaradi »skrajno neprimernega potovanja ameriške veleposlaništva Bobena, ki je nedavno protestiral zaradi komentarjev francoske televizije o Vietnamu.

VIETNAM

BOJKOT VOLITEV?

Razne opozicijske skupine v Južnem Vietnamu nameravajo bojkotirati volitve v zakonodajno skupščino, ki bodo prihodnji mesec. Toda pobude za bojkot volitev ni dal Vietkong, marveč južnovietnamski politiki, ki so podpirali umorjenega diktatorja Ngo Dinh Diema in pa voditelji nekaterih radikalnih skupin budističnega gibanja. Idejo o bojkotu volitev je sprejela tudi sekta Hoa Hao, ki ima v južnem delu države več kot milijon pripadnikov. Sekta Hoa Hao ne podpira nobene strani v spopadu, marveč se zavzema za nevtralistično rešitev. Prav voditelji te sekte, Luong Trong Tuong, je razkril načrte o nastopu proti vladi na volitvah. Kyjevi nasprotniki hočejo z množičnim bojkotom volitev dokazati, da je vpliv vlade šibak tudi v tistih območjih države, ki jih uradno ne kontrolira Vietkong.

RUSKI UJETNIKI SO ODPOVEDALI POKORŠČINO

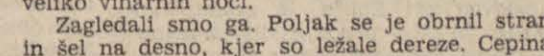
»Vse delo je naenkrat zastalo. Ničesar nismo vedeli, kaj se je zgodilo na drugi strani Vršiča. Nihče pa si ni upal na vrh ... Prišli smo ugrabiti, koliko mora biti žrtev. Točno se takrat še ni dalo dognati, ker so bili na prelazu zaposleni ruski ujetniki tudi z druge strani. Prišlo je s močjo tako ugotovili, da manjka okrog sto ruskih ujetnikov in nekaj avstrijskih stražnikov. Tudi oficirji iz Tičarjevega doma so pribežali na našo stran in izjavili, da je na vrhu vse uničeno in da je Tičarjev dom popolnoma izprazen.

...Prihodnji dan zjutraj so prišli iz »Schuttbarake« vsi oficirji in inženirji v našo naselbino. Bili so vsi oboroženi z revolverji, kar običajno ni bila navada. Zatovalci so nastop vseh ruskih ujetnikov. Ko so ujetniki nastopili, je iz njihovih vrst izstopila deputacija treh Ru

Letošnje poletno deževje je v visokih gorah sneg. Še kadar sije sonce, divja veter. Že dva meseca se v ledenih Alpah vrstijo nesreče. Planinci so ujetniki viharjev, in ko se vreme vsaj toliko izboljša, da lahko polete helikopterji reševalcev, je velikokrat že prepozno. Alpinisti vztrajajo. Predačle so prišli k najvišjim goram Evrope, da bi ostali samo v dolini. Toda v zraku visi mora nesreče zaradi hitrih vremenskih sprememb. Velikokrat se alpinistom preveč mudi, da bi se še pred novim viharjem vrnili v dolino. Dan po novem snegu, veter je divjal s severa, sta se Ante Mahkota in Ljubo Juvan podala na greben Rochefort v skupini Mont Blanca. Dohitela sta ju poljska alpinista. Grozilo je slabo vreme. Sredi poti je na grebenu omahnil Poljak.

nahrbtnika in dejala, da sta pretežka. Tak
kot vedno. Potem sva odštorkljala po stopi-
cah v jedilnico in prižgala kuhalnik. Čaj. Tis

Zelo nujen poziv za tri dni nazaj.

Čez hribe gaziva domov. V Šotor v Courmayer. Tako hitiva, da mi v žepu znoj razrelistek, na katerega mi je on, ki je moral povedati, zjutraj napisal svoj naslov. Samo Poljska še morem prebrati.

ZA SEDAJ: BESEDE V PRAZNO!

V vsakdanji praksi našega delavskega in družbenega upravljanja je nemogoče mimo glasu »od spodaj«. Ni možno več sprejemati stališč in ukrepov, če se zanje ne odloči večina občanov, kajti »... naša socialistična demokracija ni več kakšna abstraktna formula, ampak je globoko povezana z vsakdanjo prakso, z vsakim posameznikom. Socialistična zveza ima v sedanji fazi našega razvoja vse pomembnejše dolžnosti in odgovornosti...« (Tito na VI. kongresu SZDLJ).

Te besede nismo zapisali zavoljo tega, da bi se v tem sestanku »zavarovali« pred morebitno kritiko, na katero bo ta sestanek brez dvoma naletel. Zapisali smo jih iz preprostega razloga, ker želimo zgodovini v Spodnji Hudični pri Celju dati isti okvir, za katerega se tudi občani sami potujejo.

Kaj se je pravzaprav pripetilo v tem predmestju savinjske metropole, da smo temu dogodku posvetili tako pozornost? Gre za gradnjo samskega doma, ki ga gradi gradbeno podjetje »Gradisa« iz Ljubljane za svoje delavce. Občani so proti tej gradnji in jo tudi temu primerno utemeljujejo. Sicer pa pojdimo od začetka tega nesoglasja med krajevno skupnostjo »Gaberje-Spodnja Hudična« in občinsko skupščino v Celju.

Letos spomladi so delavci zasedli prve krampe in lopate v Spodnji Hudični in prebivalci so se najprej začudili. Potem so jih spraševali, kaj bo iz tega nastalo, in ko so zvedeli, da gre za gradnjo samskega doma, so povzdignili svoj glas. Samski dom bi namreč stal sredi naselja individualnih hišic, večina delavcev celjske »Cinkarne«, ob otroškem igrišču in se po mnenju občanov nikakor ne bi ujemal z okolico. Mimo tega so občani trdili, da ta gradnja ni v skladu z zazidalnim načrtom in je torej nezakonita. Zahtevali so ustavitve del.

Podružnični odbor SZDL tega terena je sklical množični sestanek in nanj povabil občinske odbornike, predstavnike občinskih družbeno-političnih organizacij in druge. Na sestanku, kateremu je od petsto vpisanih volivcev prisostvovalo stoosemdeset, pa ni prišel nihče od vabljencev, razen zastopnika »Gradisa«. Ljudje so se razpravljali, vendar kakih pojasnil, zakaj in kako je prišlo do gradnje tega doma prav v tem okolišču, niso dobili. Zgolj zastopnik »Gradisa« je lahko povedal, da je njim pač vseeno, kje bodo gradili samski dom, in če bodo doбили od občine drugo lokacijo, so pripravljeni takoj začeti graditi druge.

Ta zbor volivcev je potekal povsem regularno. Naredili so tudi zapisnik z zahtevo občanov, naj občina v najkrajšem času pojasni zadevo. Če pa tega ne bi storila v najkrajšem času, bo na prvi seji občinske skupščine tričlanska delegacija, ki jo so izvolili, pojasnila stališča občanov. »Na občini so bili zaradi ljudskega glasu iz Spodnje Hudične nemalo presenečeni. Brž so obvestili občane in krajevno skupnost, da bodo skušali najti novo lokacijo.

Toda ostalo je pri tem... Občani so potem uresničili svoj sklep in na sejo občinske skupščine poslali svojo delegacijo, ki je pojasnila stališča občanov.

Odpor proti gradnji samskega doma v tem okolišču je namreč iz dneva v dan rasel. Zlasti zaradi tega, ker ustreznega pojasnila ni in ni bilo. Na strani občanov so bile tudi vse družbeno-politične organizacije tega terena in zahtevali so, naj jim odgovorijo na to gradnjo povedo, kaj je na stvari. (Odlučbo je podpisal načelnik za splošne zadeve občinske skupščine) tovariš Ašič, kriv za to pa je bil tudi Zavod za napredek gospodarstva v Celju, ki je to lokacijo odobril).

Na seji občinske skupščine je bilo dokaj burno — je pripovedoval tajnik krajevne skupnosti »Gaberje-Spodnja Hudična« tovariš Franc Smodiš. — Odborniki zaradi ostre razprave nekaterih izmed njih, o mnenju in stališčih občanov sploh niso razpravljali. Nasprotno, vso reč so želeli šovinistično obravnavati in ji dajati politični prizvok. Tega pa v nobenem primeru ni moč trditi. Sestanek oziroma pojasnjevanje je tako ostalo na mrtvi točki...

Svet krajevne skupnosti, odbor SZDL, organizacije Zveze komunistov pa so zahtevali, naj se upošteva želja občanov, kajti »... to ni peščica ljudi, kot to želijo nekateri na občini predstaviti...«

Upravni organi občinske skupščine so vse predloge občanov ovrgli in občanov niso obvestili o tem, za kaj gre. Na občini so volivcem tudi zagotovili, da bodo sklicali poseben sestanek in na njem vso zadevo pojasnili in dali na zahtevo občanov ustrezen odgovor.

Toda — niti odgovora niti pojasnila — ni bilo.

Zato je podružnični odbor SZDL Spodnje Hudične sklical drugi sestanek sredi julija, katerega se je kljub dopustom udeležilo stoštirinštrideset ljudi. Na sestanku je prišel tudi načelnik tovariš Ašič.

Sestanek je bil buren. Predstavniki občine je pojasnjeval zadevo s pravne plat in zagotavljal, da je popolnoma v redu. Volivci so bili drugačnega mnenja...

Občinski možje hočejo postaviti v ospredje politični problem, zlasti pa omenjajo že dosedanje stroške pripravljanih in gradbenih del, ki znašajo doslej že deset milijonov dinarjev. Mi nismo bili za gradnjo samskega doma tu, na tem območju, zato naj krijejo stroške gradnje tisti, ki so gradnjo odobrili. V prihodnje se sploh ne bomo odzvali nobenemu sestanku, ker vidimo da naši predlogi niso

upoštevani in da občinska skupščina odloča po svoje... Zato v imenu podružničnega odbora SZDL zahtevam, da se razpiše referendum... (Tovariš Bence — zapisnik s sestanka občanov 15. 7. 1966)

Tovariš iz občine navaja znesek desetih milijonov dinarjev dosedanjih stroškov za delo in material, ki je bil vgrajen doslej. Menim, da nisem edini, če rečem, da vseh teh stroškov ne bi bilo, če bi prej seznanili občane z namenom gradnje, namesto da so pričeli z gradnjo kar na svojo pest. Pravico odločanja imamo vsi občani, ne pa samo posamezniki. Ze vsa leta po vojni hodim na sestanke in doslej sem imel občutek, da sem tako tudi sam prispeval k napredku, saj sem se vseh akcij udeleževal. Rečem pa naslednje: če ne bo občinska skupščina upoštevala in reševala problemov v interesu občanov, mi ni treba več pošiljati nobenih vabil za sestanke. Kajti prepričan sem, da na sestankih rešujemo probleme samo formalno, potem pa drugi odločajo po svoje... (Ivan Spiler, zapisnik s sestanka 15. 7. 66)

Svet za urbanizem vztraja na stališču, da je lokacija primerna in da ustreza vsem pogojem, predvsem pa v zahtevi občanov vidi politični moment... Danesnji sestanek nas je presenetil... Danes vam ne bi mogel reči drugega kot to, da še nekaj časa počakate... Kot sem že uvodoma rekel, vam danes ne morem obljubiti nič pozitivnega kot to, da se zadeva za rešitev tega problema nadaljuje... (Tov. Ašič — zapisnik z dne 15. 7. 66)

TUDI GRADNJA SAMSKEGA DOMA NA SPODNJI HUDIČNI SE — NADALJUJE!

Občani pa so na sestanku 15. julija svoj sestanek preimenovali v zbor volivcev; sprejeli so tudi sklep o razpisu referenduma, ki ga bodo izvedli v najkrajšem času, če ne bo v občini ustreznega odgovora. Za odgovor so se zlasti zainteresirali, ker je posebna komisija strokovnjakov (sociologov, ekonomistov, pedagogov, itd.), ki jo je imenoval občinski odbor Socialistične zveze v Celju, jasno in glasno povedala, da ta lokacija za gradnjo samskega doma ni primerna.

Referendum še ni bilo in končne odločitve tudi še ne.

Ne bi se spuščali v to, ali je gradnja samskega doma v Spodnji Hudični ustrežna ali ne. Ali je pravilna ali ne!

Mnogo bolj nas namreč čudi dejstvo, da je glas občanov krajevne skupnosti »Gaberje-Spodnja Hudična« le »glas v nebo vpljajoče...«, in da se ga občinski skupščini ne zdi vredno upoštevati. Politični problem je nastal — toda prepričani smo — ne po zaslugi občanov, pač pa po zaslugi nedemokratskega odločanja občinske skupščine. Najsi je formalno pravna plat še tako na mestu!

IZTOK AUSEC

PABERKI Z DOMAČEGA ROTO PAPIRJA

(BORBA)

PRIVATNIK PREPRODAL TRI VAGONE STROJEV

Zvezna tržna inspekcija je ugotovila, da je bilo julija in avgusta znatno manj proizvodnih in trgovskih organizacij, ki bi kršile predpise o cenah. Pa vendar jih je dosti, ki si prizadevajo za nedovoljenim navajanjem cen zvišati dohodek. Med take sodijo »Pekarna« v Rogaski Slatini (namesto moke »Ca« uporabljajo moko skupine »B«), »Lesograd« iz Kozi ne (ladjski pod so prodajali po višjih cenah, kot so odredene), »Nanos« iz Postojne, »Matica srpska« iz Novega Sada, kmetijska zadruga iz Kovolja (vsi ti so samovoljno povečali cene), kmetijska zadruga »Postojna« (sveže meso je prodajala po višjih cenah), trgovsko podjetje »Jedinstvo« iz Bača, kmetijska zadruga »Kras« pri Sežani, »Slovenija« — sporta iz Ljubljane in trgovsko podjetje »Ogreve« iz Skopja (prodajali so blago po višjih cenah od dovoljenih).

V vasi Botoš pri Zrenjaninu in v Irigu so inspektorji ugotovili, da nekateri kmetje uporabljajo kuro za kuho žganja. Seveda so jih prijavili.

Inspektorji pa so tudi ugotovili vrsto primerov nedovoljenih trgovin med zasebniki. Tako so v Vojvodini, kjer je zadnje čase naglo poraslo zanimanje zasebnih kmetovalcev za najrazličnejše poljedelske stroje, zasledili zasebnika, ki je dobil iz Nemčije tri vagonne traktorje, kultivatorje, kosilnice in drugih strojev ter vse preprodal s »primernim« zaslužkom.

(ARENA)

PO TRIINDVAJSETIH LETIH SPREGLEDAL

Enajst let je bil star Anto Matošević, ko so Nemci hoteli partizanov iztrgati iz rok Banjaluke. V krvavi boji so posegli tudi bombniki. Bombe so pale vse povprek. Ena je padla čisto blizu Matoševcevega doma v Bukovici, kjer so bili skriti partizani. Vsi so popadali po tleh in ko se je mali Anto prebudil iz nezavesti oblit s krvjo, njegove oči niso več vidle dneva.

Do osvoboditve je še nekako razločeval dan od noči, potem pa se mu je povsem stemnilo pred očmi. Toda upanja, da bo spet kdaj videl, ni nikdar zgubil. Hodil je od zdravnika do zdravnika, toda zanj ni bilo pomoči. V beograjskem zavodu za rehabilitacijo se je izučil poklica ter se v Rakovici zaposlil kot grobi strugar. Delo je opravljal s tipanjem in v sebi gojil tiho željo, da bi bil nekoč precizni mehanik.

Njegovo življenje se je povsem spremenilo, ko se je zaposlil v tovarni »Rudi Čajevca«. Poročil se je, sin Dragan je zdaj star štiri leta, dobil stanovanje — in letos spomladi, po triindvajsetih letih spregledal. Za njegovo zdravje so se zavzeli tovarniški zdravniki in specializirane zagrebške klinike, ki so ugotovili, da Matoševiću lahko povrne vido samo operacija. V Zagrebu nimajo potrebnih instrumentov, zato se je začela trnova pot za devizami, s katero naj bi plačal operacijo v Zenevi. Letos aprila se je odpravil v Švico in uspešno prestal transplantacijo roženice. Ko so mu zdravniki sneli z glave obvezo, niso razumeli njegovih prvih besed:

»Sine, kje si, da te vidi tata...!«

Toda iz solz na obrazu so prebrali veliko radost človeka, ki se je znova rodil.

(SVET)

JE UGLED ZKJ VEČJI ALI MANJŠI?

Institut za mednarodna družbena raziskovanja v Pristoni v ZDA je organiziral veliko mednarodno anketo pod zvočnim naslovom: »O ljudski sreči«. V anketi niso sodelovali samo prebivalci posameznih držav, ampak vseh kontinentov. V gomili anketnih lističev, ki so jih izpolnjevali državljani od 21. do 75. leta starosti, so tudi odgovori jugoslovanskih narodov.

Če je za nekoga optimizem del sreče, potem Jugoslavlani ne bolehamo za to pomanjkljivostjo. Kajti anketa je pokazala, da je 76 odstotkov anketirancev nabitih z optimizmom in da le 10 odstotkov anketirancev gleda na življenje kot na cesto, posuto s trnjem in kamenjem.

Strokovnjaki, ki so ocenjevali ankete z vseh strani, so ugotovili, da se narodnostne želje anketirancev iz Slovenije, Črne gore, Srbije in Hrvaške zelo malo razlikujejo od jugoslovanskega povprečja, medtem ko se želje iz Makedonije ter Bosne in Hercegovine znatno razlikujejo. Na prvem mestu si Jugoslavlani želijo napredke, potem nadaljnji razvoj socializma, razvoj industrije, dolgo življenje maršala Titu, modernizacijo gospodarstva, avtobuse in želez. vagonse s klimatskimi napravami, stabilne in nizke cene itd. Bolezen, smrt, slabo zdravje, nezaposlenost, vojna, nesrečno življenje otrok pa so stvari, ki si jih Jugoslavlani najmanj želijo.

Kaj vam ne ugaja v jugoslovanski stvarnosti? Na to vprašanje so po vrstnem redu nazivali naslednje:

ŠE ENKRAT...

„VSI PA TUDI NISO BILI BORCI“

Konec maja smo pod naslovom »Vsi pa tudi niso bili borci« objavili zapis o poplavi neupravičenih zahtevkov za priznanje pokojniške dobe. V zvezi s tem smo dobili iz novomeške odvetske pisarne Josip Bučar — Brane Rupnik zahtevek, da objavimo v skladu s tiskovnim zakonom popravek, ker se zapis pod mednaslovom »Borka za sebek nanaša na upokojenko iz Novega mesta. Čeprav njenega imena nismo omenili v zapisu, S. M. sodi, da je prizadeta njena čast in dobro ime. Popravek se glasi:

M. S., rojena 1927 v Rumanji vasi, upokojenka v Novem mestu, ima priznano posebno dobo za čas v NOV v dvojnem trajanju od 15. avgusta 1943 do 15. maja 1945 s posebno odlučbo bivšega OLO Novo mesto št. 696/57-136 z dne 20. 6. 1957. Ni res, da bi bila M. S. sama podpisala tri priče, marveč so priče same lastnoročno podpisale vsake svojo izjavo. Priče so bile ponovno zaslišane dne 6. 6. 1966 in 15. 6. 1966 pri Komunalnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu in so potrdile svoje svojčas lastnoročno podpisane izjave. Od prič, ki so podpisale izjave, je bila prva zaščitnik NOV od leta 1942 do konca vojne, druga priča je bila v italijanski internaciji do julija 1943, ko se je vrnila domov in potem aktivno delala v NOV do konca vojne. Tretja priča je bila rojena 1932 leta in je bila član Pionirske, pozneje Mladinske in potem Skoljske organizacije. M. S. tudi ni izkoristila svojega službenega položaja, ker je bila takrat, ko je tekel postopek za priznanje posebne dobe za pokojnino pri OLO Novo mesto, uslužbenka pri Občini Novo mesto kot matičarka. Tudi postopek za priznanje posebne dobe v korist svojega moža in svoje tete ni vodila M. S., marveč pristojni organ brez kakršnega koli njenega vpliva. Pisec članka bi se moral najprej prepričati in pregledati v poštev prihajajoče spise in bi prav lahko ugotovil, da so vsi trije postopki bili vodeni popolnoma pravilno in zakonito. Za M. S., njenega moža in njeno teto so dale svoje mnenje pri tojni komisiji pri ZB Novo mesto, posebna komisija SRS v Ljubljani po 192 čl. TZPP in upravna komisija pri OLO Novo mesto in občini Novo mesto.

Tedaj, ko smo objavili zbrane primere vse Slo-

prizadevanja, da bi posamezniki kršili samoupravne pravice, pomanjkanje družbene kontrole, zveze, pozanstva in familijarnost, nezadovoljni standard, pojava kriminala in blage kazni. Državljanje pa motijo nedostojno obnašanje mladine, beatles frizure pa šovinizem in neenakost ljudi pred zakonom. Večina sodi, da so korenine šovinizma v zaostalosti, primitivizmu in neposvetljenosti ter da je čutili utripe šovinizma zaradi vpliva stare generacije.

Ali je ugled ZKJ danes isti, večji ali manjši v primerjavi z ugledom v povojnih letih? Od dvaipol tisoč Jugoslovancev iz 87 komun, kot so pač anketirali naše ljudi po metodi slučajnega izbora iz volilnih imenikov, je 39,4 odstotka anketirancev menilo, da je ugled danes večji, 19,1 odstotka anketirancev misli, je manjši, 11,6 odstotka misli, da je isti, 28,3 odstotka pa jih je izjavilo, da ne vedo. Anketiranci ožje Srbije in Kosmeta sodijo, da je ugled večji, medtem ko so anketiranci Vojvodine ter Bosne in Hercegovine deljenega mnenja. Nameščenci z nižjo šolsko izobrazbo, visoko kvalificirani ter kvalificirani delavci sodijo, da je ugled večji, politično angažirani državljani — odborniki, poslanci in drugi — pa so dvotretjinsko večino mnenja, da je ugled manjši. Analiza ankete je pokazala, da ugled ZKJ trpi zaradi tistega dela članov, katerih moralni lik ne ustreza liku komunistu. Mnenje, da danes lahko vsak postane član ZKJ in da posamezniki stopajo v zvezo zaradi osebnih interesov, opozarja, da sprejem v članstvo ni selekcioniran. Na nemem lističu je tudi pisalo:

— Preveč se, brate, konferira, a premalo stori. Najbolj cenjena poklica v Jugoslaviji sta inženir in zdravnik. 39 odstotkov družin bi rado videlo, da bi imeli njihovi otroci ta poklic. Najmanj želijo, da bi bili njihovi otroci delavci in kmetje.

Več kot 16 odstotkov anketiranih je zadovoljno z novim penzijskim sistemom, 12 odstotkov pa jih je le delno zadovoljnih. Odstotek neobvečenih je velik, medtem ko je glavni vzrok nezadovoljstva novega sistema podaljšanje delovnega staža.

Studentje dajejo prednost pri uresničevanju njihovih življenjskih ciljev materialnemu blagostanju in po tem strokovni usposobljenosti. Tako kot drugi državljani tudi študentje kritizirajo napredovanje s pomočjo prijateljstva in znanstva. Velika večina študentov ne pripisuje nobenega pomena religiji, pa vendar jih je 19 odstotkov religioznih. Največ vernih študentov je v Zagrebu, a najmanj v Beogradu. Studenti se v znatni meri bolj pobožno od svojih kolegov Verska pripadnost pri izbiri svojega zakonskega druga ima pomembno vlogo v Sarajevu in Skopju, najmanj pa v Beogradu in Zagrebu.

Od 2634 anketiranih Jugoslovancev se zanimajo za politiko: zelo — 6,1 odstotka, precej — 13,4 odst., srednje — 41,5 odstotka, malo — 19,3 odst. in sploh nič — 17 odstotkov. Ta odstotek gre na račun nepisanih anketirancev.

(OSLOBODJENJE)

HAZARD Z DOVOLJE-NJEM OBČINE

V sekretariatu za notranje zadeve v Bijeljini je prišel kmetovalec s prošnjo, da mu pomagajo povrniti 170.000 dinarjev, ki jih je zgubil v dveh urah na sejmu v »igri na srečo s številkami«.

Uslužbeni sekretariata za notranje zadeve v tem primeru niso mogli intervenirati, ker so vedeli, da ima lastnik nekakšne rulete, na kateri je kmet izgubil denar — dovoljenje za delo od občinskih organov.

Ta in podobni primeri imajo svojo predzgodovino. Pred tradicionalnim letnim sejemom v Bijeljini so namreč pristojni občinski uradniki dvakrat razpravljali o tem, ali naj dovolijo igro na srečo ali ne. Večina je bila za dovoljenje, češ, da je treba igro razumeti kot zabavo.

In tako se je na sejmu v Bijeljini zbralo kar 70 lastnikov »iger na srečo«, ki so legalno služili s kockanjem. Na ves glas so delali reklamno za svoje igre — »platno s slikami«, »tablo z imeni nogometašev igrancev«, »svetilkajoče številke«, »vrtljake« in druge igre, pri katerih je mogoče za polog 50, 100 ali 200 dinarjev dobiti veliko denarja. Razen tega so pod velikimi senčniki razstavili bogate dobiteke: ročne ure, aparate za britje, steklenice dragih pišic, de narvice in »dragocene« keramične izdelke poleg vrste drugih dobikov. Nekateri »trgovci s srečo« so se pripeljali na sejem v luksuznih avtomobilih.

Kajpak bi bilo nesmiselno oboževati samo občinske organe v Bijeljini, ki so ugodno reševali prošnje posameznikov, ki trgajo z »igrami na srečo«. Tudi ni važno, da je v občinski blagajni kapnilo nekaj na račun davka in najemnine za igralni prostor na sejmu. Bolj zaskrbljujoče je dejstvo, da so lastniki rulet in drugih hazardnih iger, ko so prosili dovoljenje, prilagali v podkrepitev podobna dovoljenja pristojnosti organov Banjaluke, Brčkega, Saba, Loznice, Virovitice in drugih mest. Se pravi, da so hazardne igre čedalje bolj množične.

Ampak v republiknem Zakonu o javnem redu in miru piše, da bo kaznovan z 20.000 dinarji ali zaporo do 30 dni vsak »... ki igra hazardne ali druge igre tako, da igra zgubi družbeno-zabavni značaj.«

Toda kaj veljajo zakonski predpisi, če tržni inspektorji in sodniki za prekrške ničesar ne ukrepa.

POČITNIŠKE BELEŽKE Z MORJA

TUDI SENCA BO ZA DOLARJE

● nadaljevanje s 1. str.

Slano se ponaša z novim hotelom »Admiral«, ki so ga preuredili iz opuščene ribje tovarne. Gostje, ki so zasedli vseh 60 postelj v hipu, so zadovoljni z hrano in udobjem. Poleg hotela je v avtocampu prostora za tristo turistov.

Biograd. Dosedanji promet kaže, da bo lanski promet prekorach za 6 odstotkov. Promet v menjalnici in prodajalni spominkov je porasel za dvakrat.

Trogir. Julij je vse presenetil, zlasti pa avgust. Pregovor — po jutru se spozna dan — je tokrat čisto odpovedal. Proste postelje ni moč dobiti, razen po naključju pri kakšnem zasebniku. Največ je tujecev. Računajo da je vsak dan v Trogiru 4000 turistov.

V občinskem turističnem društvu v Splitu si zadovoljno manjše roke in ugovarjajo, da je deficit prvih dveh mesecev sezone pokrit. Zasebne sobe je sicer še mogoče dobiti, vendar je zanimanje zanje poraslo za dvakrat.

KAR BO PA BO

Jadranska magistrala ni pripeljala samo množice domačih in predvsem tujih turistov, ampak tudi nove skrbi in probleme.

V Šibeniku so prebledovali ob misli, da jim bo novi most speljal turiste na eno ali drugo stran. Pa so se uredili. Vsi motorizirani turisti, kot da bi se zme nili, zavijajo v Šibenik, ki se zdaj prijemlje za glavo in jadikuje da jih je novi most presenetil. V poplavi avtomobilistov jim je zmanjkalo prostora pa so zato v sili presekali gordijski vozol tako, da so kratko in malo liberalizirali parkiranje.

Vzdolj jadranske magistrale je premalo bencinskih črpalk. INA — industrija nafte, ki ima na skrb črpalke na Hrvaškem, pravi, da jih je dovolj in da je treba samo te razširiti z dodatnimi tanki in črpalkami. Turistični strokovnjaki pravijo, da je bolje, če jih je več, ker bodo tudi usluže kvalitetnejše. Medtem ko vse vrši diskusije, motorizirane kamele onemoglo in željne potrepeljevo čakajo v vrsti, ki bi bila manjša, če bi bila organizacija prodaje bolj elastična. Pri Starem gradu je takole: na vsaki strani desne avtomobilov. Prvi točki bencin, drugi vpraša koliko ga je bilo in številko sporoči tretjemu za okenčkom, ki obračunava.

Če pustimo vnapaj, da je marsikateri turistični in gostinski odgovorni tovariš odšel sredi sezone na dopust, ker ne prenese vročine in dela, potem je močno zakrpalato tudi s takсами. V Biogradu so na primer uvedli občinsko kopalniško takso, ki nima nobene pravne osnove v nobenem republiknem ali zveznem zakonu. Pa vendar mora vsak gost plačati poleg turistične takse še 40 dinarjev kopalniške takse. Za to ne dobi ničesar. Največ, kar za ta denar nudijo

kopalcu, je skrajno zanemarjeno stranišče.

Tudi na Mljetu niso sentimentalni. Kakor hitro stopi gost na otok, ga oberejo za petsto dinarjev, vstopnina v nacionalni park pa velja posebej 300 dinarjev.

TISOČ VAGONOV VINA SO NAREDILI

Posebno poglavje so zasebne gostilne. Priznati je treba, da jih je precej. V Dalmaciji pravijo, da jih je kakih 600. Večina se trudi zadovoljiti goste. Nekaj med njimi pa je belih vran. Čika Rade, ki je odprl lokal v bivši baletni šoli v Kaštel Kambelovcu pri Splitu, je zaslužil konjunkturo in zdaj prodaja vino v nemogočih okoliščinah, pri čemer se mu gost prav nič ne smili. Tudi v Trstenu je tako. V neposredni bližini eksotičnega parka sta si dva zasebnika omislila gostišče. Kajpak brez dovoljenja in brez vode. Kavica stane samo 150 dinarjev.

Vzporedno z zasebnim gostinstvom in številnimi kletmi na črno, ki jih večina »ne vidi«, pa je zagotovo problem, kako ohraniti ugled dalmatinskih vin. Po tristo dinarjev za liter črne računajo neposredni proizvajalci, ki vsi od kraja trdijo, da prodajajo naravna vina, ki jih tudi sami pridelajo. Pa jih ne vsi. Nekateri z njimi zgolj prekupčujejo, drugi jih pa zgolj delajo. V splitski, šibenski, hvarski in viški občini računajo, da so lani kmetje naredili tisoč vagonov ponarejenega vina. K temu jih silijo dokazi. Lani so v Dalmaciji prodali 400 vagonov sladkorja, kar je precej preveč za normalno potrošnjo. Pa tu di vina so se pojavila na tržišču z gradacijo 14 do 16 malignov, čeprav imajo dalmatinska vina povprečje 12 malignov. Naravnemu vinu pa je prepovedano dodati sladkor.

— Znete šjor, vino je naravno. Le malo sladkorja sem pritrlesel, ker je bilo la ni slabo grozdje. Ne, »intek«, in drugih »kemikalij«, pa jaz ne dajem v vino, kot delajo to nekateri. A bisulfit, če dajem v vino? Seveda, to delamo vsi zaradi zdravja.

Takole je pripovedoval v Primoštenu pri Šibeniku dobrodušen domačin, ki se je zaradi turistov z vso družino preselil v klet in ki je ob vsakem času pripraviljen žejnemu turistu natočiti kapljico črnega. Kajti Primošten pri Šibeniku je prijazno naselje, ki je včasih slovelo po tem, da jim Turki zlepa niso mogli do živega, ker so ob njihovem napadu svoje naselje odmostili, potem pa ga spet priložnosti nazaj h kopnemu. Kasneje so bili Primoštenci znani vinogradniki, ribiči in pomorci, zdaj pa živijo in dihaajo samo še za turizem.

PRIMOŠTENSKE FIGE IN DOLARJI

Sosednji polotok Raduča je bil svoje dni en sam vzoren vinograd. Ko so ustanavljali zadrugo, zadrugi niso dosti premišljevali. Staro trto so poruvali, posadili borovce in — nikome ništa. Takrat po vojni so se kmetje smejali v rokov zadrugnemu gospodarstvu, zdaj pa vsi hitijo pripovedovati v eni sapi, da so še tedaj

računali s senco za turiste. Naj bo tako ali drugače, dejstvo je, da je zadruga odkupovala in predelovala oljke in grozdje, vse do leta 1961. Takrat pa je po naključju zašel v Primošten profesor iz Zagreba. Opazil je senco med borovci, ki so se odlično prijele v bivšem vinogradu, in organiziral kamp za esperantiste. Od tedaj dalje so si Primoštenci vse bolj ogledovali senco in borovce. Najbolj agilno domačin Marko Skorin, prvoborec:

— Tedaj smo opazili, da je turizem naša bodočnost. Dela smo se lotili načrtno. Dvainsedestdeseta smo s prostovoljnimi delom napeljali elektriko v Primošten, potem smo skopali 20 kilometrov dolg cevovod za vodo, ki nam jo zdaj daje Šibenik, nato smo uredili kanalizacijo, lani zgradili štiri paviljone, letos pa hotel »Adriatic«.

Predsednik zadruga Marko, o katerem zdaj vsi domačini govorijo najbolj spoštljivo, je postal zdaj direktor podjetja. V zadrugi je bilo zaposlenih 16 ljudi, zdaj pa podjetje, ki zajema dve trgovini, mehanično delavnico, gradbeno podjetje, in celotno gostinstvo, zaposluje 300 ljudi in štendira 80 mladih domačinov.

Ne pozabite zapisati se tole: šestdesetega leta je imelo gostinstvo pri nas 7 milijonov prometa, lani 200 milijonov, letos pa že po milijarde od tega 400 milijonov v devizah. Zasebniki so dobili kredite in zdaj imajo 700 ležišč, camp esperantistov, ki je med tem postal mednarodno, ima 200 ležišč, v hostelu s štirimi paviljoni je tristo gostov, v avtocampu pa je trenutno 700 ljudi. Računamo, da je vseh skupaj pri nas 1900 gostov.

Vrednost Primoštenu na turistični borzi narašča iz dneva v dan. Neka angleška agencija je že zdaj v hotelu zakupila 65 postelj za prihodnje leto in sama od sebe primaknila ceni dolar. Drugo leto bo v gozdčiku na Raduči spet stal nov hotel.

Moramo pritisniti. Sedemdesetega leta bi radi ustvarili 3 milijone dolarjev prometa, — je povedal nekdanji predsednik zadruga in zdaj samozavestni direktor.

Domačini pozorno, ljubezvino in hvaležno zbiraajo od turistov dinarje, vodstvo pa se pogovarja o dolarjih. O dolarjih, za katere ne znajo vzdrževati reda v strnišču sredi avtocampa.

SKOPUHI IN RAZSIPNEŽI

Smo Slovenci stiskali ali pa brezglavo razmetavali denar? Smo skopji zase ali tudi do drugih? Vse to bi se moglo dokumentirati s številkami, izraziti z odstotki, toda na žalost nimamo ustanove, ki bi merila narodove lastnosti. Zato pa se vedno znova raztopimo, ko beremo izpod peresa vljudnega tujca: Slovenci ste ustrezljivo in gostoljubno ljudstvo, ki da svojemu gostu vse, kar ima samo. Je res tako? Oglejmo si naše skopuštvu in razsipnost pod drobnogledom.

NAPITNINA. Navkljub postrežnini je ostala, le da se je hudo zmanjšala. V menzah, ljudskih kuhinjah in nasploh ponedelki ne neradi in izjemoma primaknemo račun kak (stari) dinar. Raje storimo to zvečer in v gostilnah in v dražjih restavracijah. Zares radodarni postanemo šele tedaj, če smo v rožcah. Ker je patriarhat pri nas še dokaj močan in plačujejo navadno moški, so v naših zvislih stanjih deležne napitnine predvsem vzemirljivo čedne natakarike. Dostikrat je najboljša napitnina že pohvala. Ta napitnina nam gre težko iz ust, zato pa nikdar ne varčujemo z jezikom, kadar ji treba kaj grajati.

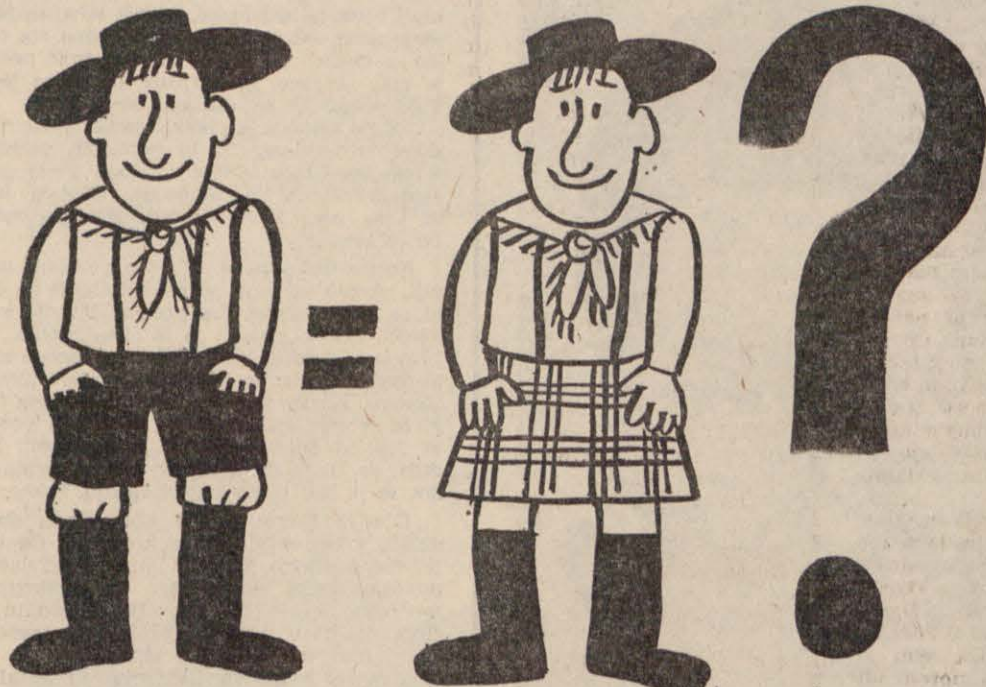
Frizerji menijo, da so Slovenci pravi skopuhi. Napitnina, ki je še pred leti predstavljala del njihovega dohodka, postaja enaka ničli.

Ob koncu leta je treba odšteti letno napitnino tudi poštarju, dimnikarju, smetarjem in drugim, ki nas obiskujejo skozi vse leto. S kakšnim težkim srcem jim odriemo nekaj stotakov, pričajo tako imenovane kozerije na ženskih straneh časopisov, v katerih se gospodinje, ki imajo dar izražanja in jim gre letna napitnina le preveč na živce, javno izkašljajo.

Gangsterjev in velikih kombinatorjev, ki bi hoteli doseči z visokimi napitninami velike usluge, med nami skoraj ni. Zato tudi velikih uslug skoraj ni.

NAJDENINA. Gospod, ki je izgubil denarico s pol milijona starih dinarjev, je v veliki nesreči obljubljal najditelju polovico. Ko pa so denarico našli, jo je lastnik v prevleki sreči vtaknil v žep. Pozabil je celo na nagrado, ki gre najditelju po zakonu.

GOSTOLJUBNOST. Slovimo kot gostoljubljen narod. Zares? Radi imamo goste, toda še raje vidimo, če ne visijo pri nas do polnoči. Postrežemo jim s kavico in z žganjem, toda le poredko smo pripravljeni deliti z njimi svojo večerjo. Raje se ji

tudi sami odpovemo. Kadar pridejo gostje od daleč, tudi iz tujine, smo jih zelo veseli. O tem govore naši nasmejani obrazi in naše vesele besede. Toda resnično veselje nas prevzame, ko odidejo. Nikomur ne pozabimo razložiti, kakšne težave smo imeli z našimi gosti in kakšni trpini smo bili.

DARILA. Tu prideta obe obravnavani lastnosti najbolj do izraza. Resnično razkošna darila poznamo predvsem iz zapadnih filmov. Vseeno nam je, če ostanejo kar v filmih. Najlepše darilo za vsakogar je šopek rož. O tem, kakšne vrednosti je šopek rož za ljubljeno bitje, vedo slovenski možje hudo malo. Pred cvetličarnami bi bile vrste, če bi vedeli, da so prav šopki ključ, ki odpira tudi najbolj zakrknjena srca. Dobro znamenje pa je že to, da je cvetličarn vedno več in da niso nikoli prazne. Prodajalke pravijo, da prodajo vsako leto več rož. Toda le prevečkrat se ob osebnih praznikih naših znancev, sodrnikov in prijateljev odrečemo rožam na račun praktičnih daril. Najbolj razkošno darilo, ki nima uporabne veljave, je

knjiga. Umetniška slika ali zlatnina sta med našimi darili izjemna. Najpogostejše podarimo kar steklenico alkohola. Ker alkohola morda sami ne pijemo, ga potem, ko nam je bil podarjen, podarimo naprej. Tako nas darilo nič ne stane.

SVATBA. To je pojem, ki ga poznamo iz starih povesti. Med kakim svetovnim prvenstvom pa jo javno priredi naša potovalna agencija. Tako pokaže tujcem voljo Slovencev do veselja življenja. Svatbe, ki bi trajale tri dni in tri noči, kjer bi se pilo, godilo in plesalo do onemoglosti, so nazadnje premogli naši dedje. Najmodernejši Slovenci se gredo poročat kar v delovnem času, če pa imajo stroge šefe, pa v času malice. Svatbeno kosilo pa si privoščijo v samopostrežni restavraciji.

RAZKOSJE. Nekje pa smo le razsipni. Pri nakupih v trgovinah nismo več tako preudarni kot nekoč. Naši dedje so še doma razmislili, kaj potrebujejo in so v trgovini kupili samo tisto, česar so se spomnili še doma. Danes raje razmišljamo in se odločimo kar v trgovinah. Zrtve potrošniške mrzlice smo. Včeraj smo vsi že

leli imeti električne likalnike, pa naj so bili še tako dragi, potem so prišli na vrsto električni kuhalniki, hladilniki, televizorji, mikserji, bikserji. Ta hip so na vrsti avtomobili, jutri bodo morda traktorji! Najraje kupujemo te predmete na kredit, to nam potolaži našo skopuško vest. Zato pa za nobeno ceno nikdar ne pokličemo taksija. Raje okupiramo svoje motorizirane prijatelje, prenašamo najtežje kovečke peš in se hudujemo, ker je taksijev pri nas tako malo in ker so tako dragi. Ne pomislimo, da bi bili lahko cenejši, če bi jih pogostejše uporabljali.

PRETIRANA VARNOST. Kje smo najbolj skopji? Nikoli pred očmi drugih ljudi, ampak najraje kar doma. Naše matere so hudo molčeče in ne povedo nikomur. Če bi napravili anketo med samskimi fanti, ki še vedno živijo pri starših, koliko denarja na mesec odštejejo materi za hrano in za vse druge stroške, bi slišali čudno majhne vsote. Nekateri odštejejo le po nekaj jurjev, tisti, ki jih dajejo po dvajset, se zdijo sebi kot nesebični darovalci. Matere jim vse oprostijo, mladi imajo vendar toliko potrebi! Več kdo zasluži, manjši del svojega zaslužka odrine doma. Doma je vendar vse tako poceni. Le zakaj bi dajali potuho materam? Lahko bi postale na starost še razsipne.

PROSTOVOLJNI PRISPEVKI. Slovence jih da rad, toda natanko hoče vedeti, kam bo šel njegov denar. V preteklosti se je pobiralo za toliko stvari, ki niso imele preveč konkretnih namenov, da so prostovoljni prispevki prišli ob dober glas. Zato Slovencev najprej pogleda na zbiralno listo, koliko so dali drugi in tudi sam ne da dinarja več.

AFORIZMI. Prva stopnja razsipnosti je pohvala. Naši časopisi raje grajajo kot hvallijo. Morda zato, ker so prej predelogo hvallili.

Slovenski kupec je najbolj skop v — tržaškem Upimu. Tam po tridesetkrat obrne svoje lire, preden kupi zavoj — pralne ga praška.

Naši ljudje še vedno poberejo na cesti vsak dinar. To je prej varčnost kot skopost.

Ne iščemo skoposti pri družinah, ki komaj shajajo. Tudi tu se skopost imenuje varčnost.

Pregovor »Rno do zrna pogača, kamen do kamna palača« znanjo na pamet predvsem premožnejši. Zato zbirajo zrna in kamne.

Skrb matere čutimo

Čutimo jo v skladnem sožitju družine, v nežni navezanosti otrok, ki se z vsemi svojimi majhnimi tegobami zateka jo k mami.

Čutimo jo v prizadevnosti, s katero se mati dan za dnem posveča svojim opravilom, v njeni želji, da bi vse pravilno negovala.

Čutimo jo v tem, da ne guje perilo z detergen-
tom OSKAR
NOVI. Ljubi
negovano
perilo, čudo-
vito belo in
sveže
dehteče.

SVEŽE BELO — OSKARJEVO DELO!

Posijte nam tudi vi najmanj 5 cekinov in vrstili vas bomo v nagradna žrebanja, ki so marca, junija, septembra in decembra. Rezultate bomo objavili v Nedeljskem dnevniku in VUS-u.

PO NAŠI DEŽELI

NEKOČ IN DANES

● OD KDAJ IN OD KOD GOJZERJI?

Marsikdo ne bi verjel, da nekaj let pred prvo svetovno vojno, to je bilo pri nas planinstvo še pretežno neznan ali pa komaj v povojih, niso poznali posebnih planinskih čevljev, gojzerjev, kakršne danes že vsi planinci uporabljajo. Izjema so bili nekateri trbovci in Trentarji, ki so premagovali svoje strmine in bregove v močni, trpečni obutvi, predhodnikih današnjih gojzerjev. Take čevlje so naročili pri dveh čevljarjih v vasi Goisern na Gornjem Avstrijskem. Poslati je bilo treba samo mero in pa deset kron, nekaj dni pozneje pa je naročnik dobil par močnih čevljev in skatlo masli. Počasi se je za te čevlje zvedelo in po prvi vojni so jih začeli izdelovati tudi pri nas. Po imenu vasi Goisern pa so došli svoje ime.

● KOLERA V LJUBLJANI

Kolera se dosihmal ne razširja, v Ljubljani je v vojaški bolnišnici pomrlo sicer nekaj 17 vojakov, al hudega ni. Med družini ljudmi ni nihče še zbolel. V Postojni je med vojakih dosihmal zbolelo 6, umrla sta dva; na postaji železnični v Logatcu je umrl čuvaj, v Razdrtu sta umrli dve osebi; ali pa sta umrli za pravo kolero, ali le za kolero, ki je nekdanj posovd v tem času navadna, ko se ljudje ne varujejo nezrelega sadja in prehlajenja po hladnih nočeh itd., tega nismo za gotovo izvedeli.

Novice, 29. avgusta 1886.

● STATISTIKA O VLJUDNOSTI

Neki bogati Američan se je lotil malo vsakdanje naloge: vprašanja vljudnosti v različnih deželah.

Iz njegovih raziskovanj izhaja, da je najvljudnejši narod na svetu Italijani. V štirinajstih dneh je Američan doživel v deželi nebeškega carstva le en sam akt nevljudnosti. Na drugem mestu je Španija, kjer je Američan naštel 19 nevljudnosti, potem pa se vrste Švedska z 22 točkami, Danska z 28, Anglija z 31 in Švica s 33. V Franciji je Američan v dveh tednih doživel 54 nevljudnih dejanj, v Belgiji 61, na Holandskem 67, v Avstriji 110, v Italiji 139 in v Nemčiji, ki je dosegla rekord — 181. Jugoslavijo, hvala bogu, častiti Američan ni posetil.

Jutro, 29. avgusta 1926.

TT IŠČE GOSTILNE S 5 ZVEZDICAMI

V PODGRADU GOSTILNA PRI ACOTU

Cedalje manj je gostlin, ki delajo razlike med tujimi in domačimi gosti. Tako je tudi mednarodna gostilna pri Acotu z mednarodno kuhinjo, s slovensko-istrskimi specialitetami, in pozor, s hišno specialiteto: nabodeno lovsko pečenko.

Auberge Atzo-Gasthaus »Beim Atzo« — Trattoria Atzo — Atzo Pub, kot piše v več jezikih na jedilnem listu, je natanko sredi pota med Trstom in Reko ali 20 kilometrov od Kozine na levo. Motorizirani turisti jo radi obiskujejo ob vsakem letnem času, stalni gostje pa se radi pripeljejo tudi iz notranjosti Furlanije. Franjo Korene s partizanskim imenom Aco je čista ljubljanska srajca. Rodil se je nad Šestico, hodil je na poljansko gimnazijo, potem pa so doma rekli: Dovolj, pri mornarjih te bodo ugnali! Aco je bil osem let mornar, potem pa je vrgel sidro v Pragi. Tam je obiskoval gostinsko šolo in še zdaj je gostinec. Z gosti kramlja italijansko, nemško, francosko, angleško, češko, poljsko in kajpak po naše. Leto dni pred smrtjo se je pod njegovo gostoljubno streho mudila znana pevka Edith Piaf, ki mu je iz hvaležnosti poklonila svojo ploščo »Ne obžalujem«.

Aco nakupuje in kuha do pol dvanajstih, potem pa streže in »kasiira«. Pet deklet, same Štajerke, pridno in trdo delajo v kuhinji, a so zmeraj dobre volje. Želijo pokazati, da znajo za »deset zvezdic«, in ne samo »za pet«. Specialitete: tržaška fizio-
lova mineštra — 180 dinarjev, vipavska jota — 180 din, vipavska jota s 15 kkg rebre — 450 dinarjev, žlikrofi z lovsko omako — 400 dinarjev, kraški ričet s prekajenim mesom — 450 dinarjev, nabodena lovška pečenka s prilogo (bodisi s polento, tirolskimi omoki ali krompirjevimi svački) — 900 dinarjev. Ljudje radi segajo po furlanskih polenti, po kraškem pršutu z olivami — 700 dinarjev, pa tudi po polici — 200 dinarjev in jabolčnem zavitku — 250 dinarjev. Zmotno bi bilo misliti, da so na drobno natipkanem jedilnem listu samo ta jedila. Topla kuhinja ima na voljo vse, kar si gostje želijo.

Vina imam vsa po vrsti samo iz vipavske zadruge, ki posebej zame vino usteklenili v moje tri in pol decilitrske steklenice. Dva deci je premalo, pol litra pa preveč. Rebula je po 700 dinarjev prav tako merlot, pinela, vipavec in zeleni pa po 800 dinarjev.

Turistično društvo v Podgradu ima na voljo 30 postelj za popotnike, sicer pa so tudi avtobusne zveze na obe strani pogostne in udobne.

Gostilna pri Acotu je prav dobra in vredna naše pozornosti. Zadovoljni so tudi drugi gostje, ki ne štedijo s pohvalami. Nekaj smo jih prepisali iz pritožne knjige:

W I CIBAVCICI! Carlo.

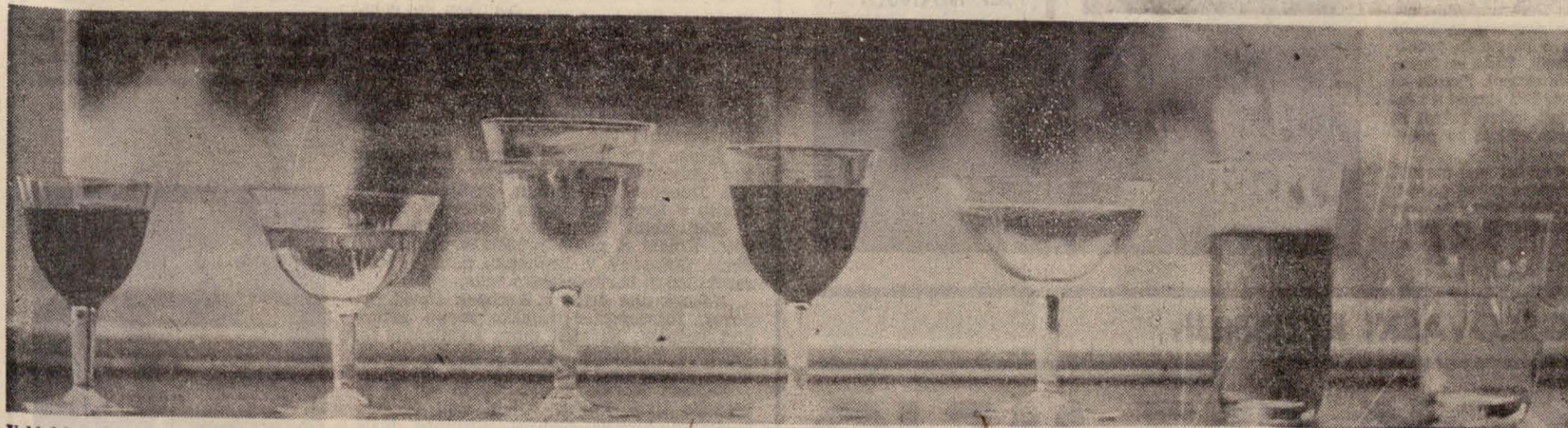
Perschut Bravo! Erich.

Pršut gre tudi v dežju. Ivanka.

Jugoslavien, Dein Wein und Dein Essen ist gut. Gustav iz Offenbacha.

Torej, dober tek!

ŠE EN KOZARČEK ZDEJ... (AMPAK KAKŠEN?)

V blejskem hotelu »Toplice« nudijo gostom iz tehe kozarcev pijače — od leve proti desni: žganjice, vermut, belo vino, črno vino, šampanjec, pivo, vodo

Diogenes je živel v sodu, Slovenec pa ob sodu, če je le kaj v njem... V teh dneh bomo imeli Slovenci spet svoj neuradni pivski festival, takorekoč nacionalni teden, ko bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprt tradicionalni vinski sejem. Toda to pot ne bo beseda niti o vinu, niti o kolajnah, niti o pijancih, pač pa o — kozarcih. Beseda bo tekla o kozarcih, njih oblikah in velikosti, izvedli pa smo tudi majhno akcijo, kako je s točenjem dragih pijač do mere.

Kakšni pravzaprav morajo biti kozarci? Predvsem je treba za vsako posamezno vrsto pijače kozarec ustrezne oblike. In ta oblika se z modo sproti spreminja. Večini ljudem je vseeno. Strokovnjakom pa ni.

Kozarci morajo biti iz belega, tenkega, brezbarvnega, gladkega stekla, ne benih ornamentov ne smejo imeti — je povedal inž. Josip Levanič, znani slovenski enolog. Na mednarodnih sejmih strokovno ocenjuje vina in je mnenja, da je za človeški organizem najbolj zdravo redno in zmerno uživanje lahkega, kislega, suhega vina, ki ga pri nas ne manjka. — Takale je njegova zahteva za kozarce:

Za belo vino mora biti kozarec v obliki keliha, iz tankega, brezbarvnega stekla. Rob mora biti zatajen, toda ne preveč zožen.

Za konjak so kozarci enake oblike, le da je balon večji, bolj obilen in peceji malce nižji. — Za oba vrsti pijače morajo biti kozarci proti vrhu zoženi. Zato, da se vonj ali cvetica ne izgubi, ne izhlapi, ko alkoholno pijačo v kozarcu poljemo (mešamo).

Za črno vino mora imeti kozarec prav tako obliko keliha. Vendar mora biti dno kozarca malo bolj stegneno, kozarec pa mora biti proti vrhu manj zožen. Razpotegnjeno dno je pomembno zato, da v njem odseva barva.

Za vodo so kozarci brez pečev, navadne oblike, podobni kozarcem za konsumno vino.

Za šampanjec, sekte in bisere je najbolj pravilen pokončen kozarec, podobno stisnjenemu lijaku. Kozarec ne sme dati nobenega refleksa. Videti se mora penje in je vina.

Zvečine imajo naše restavracije pravilne oblike kozarcev. Gostilničarji pa so že na slabšem. Vzeti morajo, kar dobijo, in kar pogledajo, kaj vse prodajajo.

Šef strežbe v blejskem hotelu Toplice Andrija Lorh pa je o kozarcih povedal

tole:

— Včasih, še pred vojno, smo imeli, prav tu v Toplicah, za belo vino svetlo zelene kozarce, za črno pa normalne, bele, zaradi efekta. Oblike kozarcev so različne, ampak pravilni kozarci mora biti pečljati in iz tenkega kristala. Toda kaj, ko pa so z nabavo kozarcev težave. Preprosto jih ni. Nekaj časa sploh nismo imeli vodnih kozarcev in smo uporabljali tiste za pivo. Mi smo dali kozarce delat v Rogoško Slatino pred petimi leti.

In v prodajalnah gostinci res težko dobio kozarce. Kadar pa jih, so tako čudovito pisani in nacičkani, kot bi jih žele na srečolovu. Najrazličnejše pisane rože, zlati robovi ter vtisnjeni vzorci so legitimacija slabega okusa tistih, ki jih prodajajo.

— Saj ni res — so rekli tovarišice pri Steklenini nasproti Nebotičnika v Ljubljani. — Mi smo odvisni od grosistov, oni pa od Hrastnika in Rogoške Slatine. Kozarcev za gostinstvo res ni. Imamo pa vse vrste kozarcev, ampak kaj lepega ni. Prodajamo, kar dobimo.

ZA TIŠOČAKA POD MERO!

Vse lepo in prav. Ustrezna čaša k ustreznim pijačam. Bolj poglavitno pa je, da je čaša polna, kajti žal se po naših gostinskih lokalih kaj rado dogaja, da pijače ne točijo do mere.

— Hej, tovariš natakari, v kozarcu je pa las.

— Ne, ne to ni las, ampak črta.

— No, potem pa natočite do črte!

Da, to se dogaja in celo zelo pogosto.

V minulem tednu smo po nekaterih elitnejših lokalih izvedli akcijo o točenju pijač do mere. Odločili smo se za eno najdražjih pijač, ki jih prodajajo pri nas, za škotski whisky. Pri teh dragih pijačah, ko stane pol deci tudi tisoč dinarjev in več, je gost prikrajšan še toliko bolj, če

mu za malenkost natočijo pod mero.

Prav pri whiskyju pa pride sama moralna točaja še toliko bolj do izraza, ker ponavadi dobi gost naročeno pijačo v dvoecilitrski čaši, šestokrat se z veliko kocko ledu v njej.

■ Z našo akcijo smo začeli v hrupni TAVERNI v Luciji pri Portorožu. »Električarji Ludvig i Rinegatti so s svojimi besnimi kitarami napolnili Taverno, da bi si najraje naročil porcijo vate za ušesa«.

Ko si le priborimo natakarike, naročimo tri whiskyje.

— Uvožene?

— Seveda, kakšnega pa imate?

— Škotskega!

In potem dobimo tri — škotske whiskyje. Natakarija jih je prinesla v dvoecilitrskih čašah, led pa posebej. Se sanjalo se ji ni, da imamo s seboj menzuro in da bomo whisky izmerili, čeprav je bilo že na prvi pogled jasno, da je pijače odločno pod mero.

Izlijemo v menzuro in — whiskyja je manjkalo od pol deci, oziroma pet centilitrov kar 1,8 centilitra! To pa je že več kot ena tretjina.

In ker stane v Taverni pol deci whiskyja 1200 dinarjev pomeni, da ogojufajto gosta — ker brez skrbi lahko uporabim ta hudo očitajoci izraz, kar je preveč je pa preveč — za več kot štiristo dinarjev pri čaši!

Samo pri našem omizju je nekdo zaslužil preko 1200 dinarjev. Podjetje? Najbrž ne. Zelo dvomim, da imajo točaji uradne direktive, da naj točijo gostom tako zelo pod mero?

■ Akcijo smo nadaljevali dan kasneje v restavraciji JADRAN v Portorožu.

— Od uvoženih whiskyjev imamo »Johnny Walker«?

— Natakari potem prinese naročeno pijačo v poldecilitrski čaši s sodo in ledom posebej.

Ze v mali čaši, ki ima črto, je bil whisky pod mero.

Potem pred natakarjem prelijemo v menzuro.

Manjkalo ga je 0,8 centilitra.

— Prosim vas, napišite pismeno izjavo, jaz se pri šanku ne bom več kregal, nam je prijazno užaljeno dejal natakari.

Napišemo izjavo: Uvožen whisky je zelo draga pijača in ga zatorej točite vsaj do mere!

Natakari se opraviči in odnese podpisani listek.

Nihče se ne pride opravičiti. Whisky stane v Jadranu 750 dinarjev, manjkalo pa ga je natanko za 130 dinarjev.

■ Naša tretja postaja — hotel TRI-GLAV, Koper.

Tu nam postrežejo z whiskyjem »Black and white«.

Pod mero ga je 0,7 centilitra, stane pa le 500 dinarjev. To je bila najnižja cena, kar smo jih plačali v naši akciji za uvoženi whisky.

■ Potem smo se ustavili v Postojni v hotelu KRAS.

— Kakšen whisky pa imate?

— Škotskega.

— Vem, kakšne znamke?

— »Black and white«! Ustrelili natakari-
ca, potem pa vidim, da na policah nad šankom sploh nimajo drugega whiskyja kot Johnny Walker.

Natakarija ga prinese v dvadecilitrskem kozarcu že z ledom v njem. Čeprav se je led že nekoliko raztopil, ga je vseeno manjkalo 0,9 centilitra.

In ker smo plačali za naročeno pijačo 720 dinarjev, smo bili torej spet prikrajšani za 130 dinarjev.

■ Akcijo nadaljujemo v Ljubljani v aperitiv baru hotela LEV.

Postrežba prvovrstna. Soda posebej, le led že plava v decilitrski čaši brez oznake.

Manjkalo ga je natanko en centiliter.

Whisky v Levu stane 990 dinarjev, manjkalo pa ga je za skoraj dvesto dinarjev.

■ Pa še skok na BELEVUE.

Tukaj nam postrežejo z »White Horse«, že z ledom v njem, manjka pa ga 0,9 decilitra. Stane 630 dinarjev.

Po vsem tem se lahko upravičeno vprašujemo, ali je točenje dragih pijač pod mero že kar ustaljen običaj. Prav pri pijačah, ki so drage, bi morali biti točaji toliko bolj natančni. Izgovor, da se jim mudi, da so natočili v nagladi, da pa zato včasih natočijo čez mero, zares ni uместen.

In še kratek računski rezime.

■ Pri šestih uvoženih whiskyjih smo plačali skoraj 1100 dinarjev za pijačo, ki je sploh videli nismo.

TONE FORNEZZI

POTEMNELI BLIŠČ

»SLABO MI GRE IN RAD BI SPET KAJ DELAL. VELIKO NEUMNOSTI SEM NAREDIL, VENDAR SEM VSAKO PLAČAL PO NAJVIŠJI CENI.«

A. Steel je zdaj star 46 let. V Pragi snema nov film Pekel je prazen. Pred desetimi leti je bil Steel zvezdnik angleške produkcije hise Arthur Rank: mlad, obetajoč igralec, pred katerim je blestela kariera. Zdaj je skoraj pozabljen in če dobi kakšno vlogo, je to vedno na kontinentu. Govorili so, da sta bila kriva njegovega padca Anita Ekberg, s katero je bil poročen, in Hollywood, ki ga je bil izbral. Mogoče pa je bil vzrok kje drugje, res je tudi, da so filmi, v katerih je nastopal, prišli iz mode.

Danes sprejme vsako vlogo, kjerkoli in kadarkoli. Vendar brez grenkobe govori o tem, kar je bil.

»Mislim, da bo moj povratak v London po treh letih od sotnosti popravil vse zavoženo. Upal sem tudi, da bo poroka s Hannerl Melcher uredila drugo. Pa je bilo še slabše. Hannerl je Nemka, agresivna in me ni pustila niti trenutke samega. Ni ti iz hise nisem mogel, na kavo, ne da bi ji moral potem razlagati zakaj in se opravičevati. Saj je bila vedno zraven, kadar

sem bil s prijatelji ali s komerkoli. Preveč vzrokov sem imel, da sem jo pustil. Nekega dne sem šel po cigarete in se nisem več vrnil. Potem sem se moral boriti, da sem dobil vse svoje stvari nazaj. Nočem govoriti o darilih, ki sem jih ji dal, temveč o mojih oblekah in čevljih. Ločitev je bila na Dunaju. Zdaj sem v Rimu. Všeč mi je tu in tudi Italijansko znam. Zdaj, ko nisem več zvezdnik, me novinarji pustijo pri miru. Samo z agentom nisem zadovoljen. Ti italijanski agenti znajo samo sedeti v kavarni na Via Veneto ali pa spati v pisarnah. Ni se mogoče zanešati nanje. Vsakomur sicer svoje, vendar včasih bi lahko šli k producentu in mu rekli, da mi gre slabo in bi rad spet kaj delal.

Vse moje upanje je zdaj film, ki ga snemam z Martine Carol. Upam, da mi bo utrl pot nazaj v Anglijo. Večina producentov namreč ni videla filmov, ki sem jih posnel zadnja leta, in ne vedo več, kaj znam. Sicer nisem velik igralec, vendar nisem prestopar za dobro delo. Vem, kje so težave — sprašujejo se, če sem še v formi. Mogoče si predstavljajo, da se pijan utapljam v deročem hudourniku. Vendar zdaj nimam več nobenih problemov z alkoholom. Nekdaj sem bil dovolj neumen, da sem zaupal svoje težave in skrbi alkohol. Zdaj je s tem konec. Ne bi mogel biti v boljši formi. Premagam vsakega igralca v tenisu ali drugem športu. Dober igralec tenisa sem namreč. In ko so se lansko leto začele stvari obračati na bolje, sem mislil pri sebi Aga Khanu, da bi bil profesor tenisa na njegovi domačiji na Sardiniji.

V življenju sem prejel precejšnje število hudih udarcev. Upam, da sem zdaj dozor. Upam, pravim, kajti lahko se motim. Po ločitvi z Anito Ekberg pred šestimi leti so se vrstili hudi trenutki. Najprej sem izgubil ženo, nato je umrla mati in nato še oče. K nikomur se nisem mogel zateči in to me je bolelo. Saj se ne bi nič izpremenilo, vendar manj žalosten bi bil.

Počutim se mladega, pa čeprav jih imam 46; gotovo zato, ker nimam otrok, da bi se ob njih poznala moja leta. In moje prijateljice so vse mlade. Nikoli nisem poznal starejše od 24 let.

Moja prva žena Juanita Forbes je bila stara 20, ko sva se poročila. Anita 23 in Hannerl 24. Zdašnja prijateljica, danska pevka Karin Skarresco, jih ima 23. Dobro se razumeva in nikoli ne govoriva o poroki in podobnih neumnostih. Rada se imava in veliko sva skupaj. Seveda so včasih težave. Bili skupaj z mladimi je vedno težko. Takrat se je treba pogovoriti in ne prepričati.

Veliko neumnosti sem naredil, vendar sem vsako plačal po najvišji ceni. Kljub vsemu pa sem še vedno nezdravil optimist. (Ciné-revue)

Anthony Steel pred desetimi leti... in danes: po čem je slava?

ČEŠKOSLOVAŠKI REŽISERJI:

SKOK ČEZ MEJO

Od prvega »skoka« čez mejo, ko so češki režiserji in snemalci kratkih filmov pred leti snemali v Zakopanem filmu o svetovnem prvenstvu v hokeju na ledu, se je marsikaj spremenilo. Teje sportni panogi so ostali zvesti tudi letos v Ljubljani na Hokeju 66, vendar se pri svojem poklicnem delu zunaj meja domovine ne omejujejo le na športno tematiko.

Režiser Kurt Soldberger se je vrnil s poti okoli sveta, na kateri sta skupaj s snemalcem Janom Spato posnela dolgometražni film o miroljubni uporabi atomske energije. Režiser Soldberger zaključuje montažo in ozvočenje filma, medtem ko bo snemalce Spata v Ulmu v Nemški demokratični republiki dva meseca predaval o delu snemalca.

Ewald Schorm je v sodelovanju s češkoslovaškim aerotran-

sportom posnel zanimiv dokument o Grčiji. Specifična filmska oblika je povezana z živo miselno dediščino antične demokracije.

Rudolf Krejčík je prinesel iz Brazilije ne samo reklamne filme za češka izvozna podjetja, temveč tudi veliko zanimivega dokumentarnega gradiva o življenju v sodobnih velemedih in romantičnih predelih te velike dežele.

V Parizu se odpravljata dva režiserja: Jan Svankmajer in Zdeněk Kopac. Oba bosta realizirala filme o znanih čeških slikarjih, ki že dle časa živijo v Franciji. Švankmajer bo snemal film o delu Jozefa Sime, Kopac pa o surrealistični slikarji Toyen.

Jiri Papaušek bo na češkoslovaškem in v nekaterih drugih evropskih deželah posnel televi-

zijski film za zahodnonemško televizijsko podjetje, Gre za vrsto portretov o najboljših sodobnih umetnikih.

Jaroslav Siki bi rad ob sodelovanju ene izmed svetovnih letalskih družb posnel film o življenju Čehov in Slovkov v Združenih državah Amerike, ki se danes pomnijo svoj rodni kraj.

To je del letošnjega pravega Studia dokumentarnih filmov. Razen tega se pripravljajo poljudnoznanstvena serija filmov o vlogi znanosti v sodobnem življenju, proučujejo se novi načini vodenja ekonomike, nastaja film o češkoslovaški grafiki itd. Podjetnosti jim torej ni očitati, kajne?

M. Lj.

Iz češkoslovaške kratkometražne proizvodnje: Carovnik, risanka režiserjev Renča in Hobla

FOTOMODEL

Norma ni prvič v studiju. Teta zo je že večkrat vlekla na snemanje, ampak strah in razburjenje nista tokrat nič manjša. Vedno sta enaka. Ko so dekle po dolgih urah slednjic poklicali, je tako utrujena in izčrpana, da začne jecljati. Tudi poklonček se izmakal. Otroci pade.

Jokaje odteta z veliko množico zavrnjenih skozi vrtilni križ. Da bi potolažila jokajočega otroka, se Grace McKee spreha za njo po elegantnih četrth Los Angelesa. Gledata izložbe in slike pred kinematografi. Film — mogoče, ko bo zrasla?

Norma hitro raste. Navzlic revščini, umazaniji, navzlic romanju od ene varuhinje do druge, ki ga le za kratek čas prekine bivanje v sirotišnici. Pri štirinajstih je že čisto razvita, upadljivo lepa deklica. V Sawtelleu ima mnogo mladih obdivovalcev. Norma hodi rada v njimi plesati, ni izbirlna. Kmalu je na čudnem glasu. Teta Grace, ki se je medtem omožila s starejšim vdovcem, ki ima tri odrasle otroke, je v skrbeh. Ne bi rada, da bi se mladi, veseli Normi godilo tako, kot se je bilo njeni materi Gladys Baker.

Gladys Baker, ki je kot mlada stvarca delala z Grace McKee v kopirnici Centfoxa, je vse prehitro zapadla surovi privlačnosti pustolovskega norveškega pekoveškega pomočnika, ki je bil zapustil deželo in družino, da bi v Ameriki preizkusil srečo. Nikjer ni zdržal dolgo in tako je tudi Gladys po kratkem ljubimkanju ostala sama. Pol leta kasneje, 1. junija 1926, se je v splošni bolnišnici v Los Angelesu rodila malo Norma Jean Baker. Očeta ni nikdar poznala. Ponesrečil se je z motornim kolesom tri leta po njenem rojstvu neke na cesti v Ohio.

Devet let se je Gladys s svojo hčerko prebijala skozi življenje. Potem je omagala. Poleti 1935 je s svojimi neuresničeni sanjami za zmeraj izgnila za zidovi zavoda za umobolne.

Grace McKee ima siroto Normo rada kot lastno hčer. S skrbjo opazuje radoživo mlado dekle, ki meša glave moškim. Zato se razveseli Jamesa Doughertyja, poštenega, nekoliko redkobesednega mladeniča, ki ga že pozna. Ta Jim, visok, svetločrni, precej mršav fant, ima dobro plačano službo v italjski tovarni Lockheed. To je mož za Normo, se zdi teta Grace. Zadevo uredi tako uspešno, da je nekaj tednov po prvem srečanju — 19. junija 1942 — poroka.

Norma, ki je pravkar dopolnila šestnajst let, je zdaj gospe Dougherty. Ni ji še prišlo do živga, kaj se pravzaprav dogaja. Poročno slavlje, ki se konča v Florentine Gardens, znanem hollywoodskem nočnem lokalu, je zanjo čudovit hec. Kraljevsko se zabava. V tanci in z venčkom plava iz rok v roke, zabava goste z zabavnim v bokih in z vse bolj divjimi plesi. Jim jo nekaj časa molče gleda. Potem pobesni. Najprej letijo krožniki in kozarci, nato oklofuta nevesto. Teta Grace ju le s težavo pobota.

Mladi par se naseli v opremljenem enosobnem stanovanju v Van Nuysu, predmestju Los Angelesa. Norma se resnično trudi, da bi postala dobra gospodinja. Toda to se ji posreči prav tako malo kot pokus, da bi jimnjaja spremenila v plane nekega ljubimca. Mladi soprog ne ve, kaj bi počel s čudnim bitjem, ki je njegova žena. »Obnaša se kot pocestnica,« se pritožuje svojim staršem. »Namesto da bi kuhala, si šiva prismojene obleke. Razen tega piše pesmi.«

Kmalu je v mladem zakoncu več zausnič kot poljubov. Nekaj mesecev kasneje je Jim Dougherty vpoklican. Pošljejo ga na fronto v Evropo. Oba sta vesela te ločitve. Zda lahko Norma spet zaživi, kot ji je všeč. Kmalu si najde zaposlitev. Pri Radio Plane Company v Burbanku dobi v roko razpršilec in barva letalska krila.

Nekega dne pride v Burbank David Conover, fotoreporter vojaške revije »Stars and Stripes«. Narediti mora spodbudne fotografije pogumnih žena v domovini, ki delajo namesto mož v tovarnah.

Zagleda Normo Dougherty in ve: to je natanko tisto, kar si vojaki radi obešajo v omare, idealna podoba pogumne male vojakove žene, mlade, prikupne, čedne in nekoliko spogledljive.

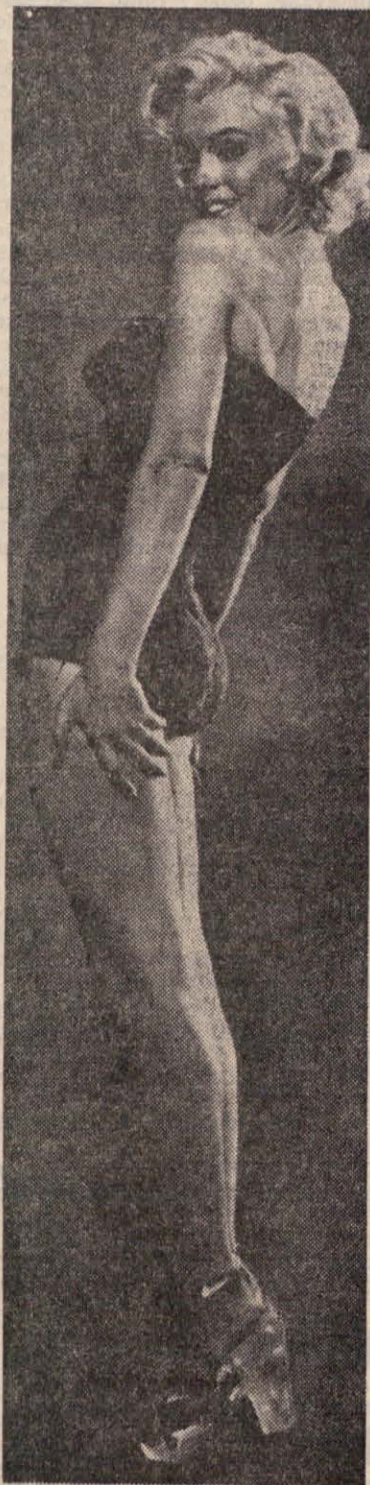
Norma je ubogljiv model. Conover ji sicer ne da honorarja, zato pa priporočilo za znano agenturo, ki se ukvarja z modeli. Naslednje jutro Norma ne pride na delo. Usede se v svoj stari ford in se odpelje v Hollywood, v hotel Ambassador. Tu je pisarna agenture Blue Book.

Iz omare je vzela svoje najboljše obleke. Velikanska črna očala ji pokrivajo od razburjenja zardeli obraz. V ničemer se ne razlikuje od tisoč drugih lepo raščenih svetlolask, ki vse čakajo na to, da bi jih končno »odkrili«. Toda Norma ima srečo — vzamejo jo.

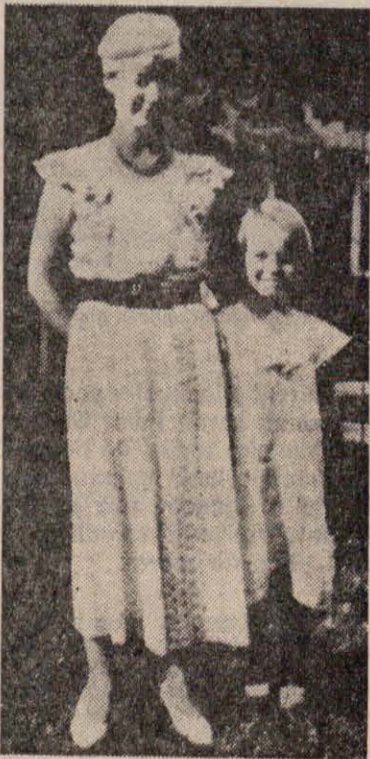
Amerika prvih vojnih let je preplavljena z revijami za moške. Na naslovnih straneh se smehljajo same lepote. Zato so lepote iskane, zlasti take, ki niso preveč srmežljive, kar zadeva globino dekolteja.

Normi je to prav. Saj se najraje na svetu preteguje pred kamero. Nič lepšega ni od tega. Kmalu je najbolj znana neznanka v vsej Ameriki. Njena silka je vsepovsod: v revijah za moške in kot reklama za milo, zobno pasto in limuzine.

(Prihodnjč naprej)

Najbolj znana neznanka v Ameriki: prva vojna leta so bile njene fotografije povsod, v revijah na naslovnih straneh in kot reklama za milo, zobno pasto in limuzine

Edini spomin na nekaj srečnih let njene mladosti: šestletna Norma z materjo Gladys Baker. Potem se je začelo romanje od rejnice do rejnice.

PABERKI

● Mai Zetterling, igralka in režiserka, ki je s prvim filmom Ljubimca doživela uspeh in spotiko, je pravkar dokončala svoj novi še smelejši film Nočne igre z igralko Ingrid Thulin in mladim radovednim partnerjem iz Tišine Ingmarja Bergmana.

● Richard Johnson, katerega je Kim Novak javno dala vedeti, da ni več njen mož, snema nov film z naslovom Krutejša kot samec. In tista, ki igra krutejšo, je Elke Sommer.

● Noelle Adam, ki je zaslovela v Parizu za baletom Zamujeni sestane (pripravila sta ga Françoise Sagan in Vadim), se je po več letih vrnila iz Amerike z možem Sidneyem Chaplinom. Nastopila bo na francoski televiziji v igri Igre ljubezni in naključij.

● J. C. Pascal rad pove tole zvezdnico zgodbi: »Leta 1947 me je na canskem festivalu proslil znanec, naj spremljam na sprejemu mlado neznano igralko s čudovitimi zelenimi očmi, ki pa slabo govori francosko. Bila je to Sophia Loren.«

● Albert Finney, ki je postal slaven s filmom Tom Jones, bo režiral svoj prvi film z naslovom Charlie Dubbles, v katerem bo sam tudi igral glavno vlogo.

● Marco Ferreri, »nasilnež« med italijanskimi režiserji, je zaključil serijo filmov, s katerimi bo imela italijanska cenzura

dosti opraviti. To so Poročni pohod in Novi Babilon z Ugom Tognazzijem in Harem z Monica Vittii.

● Anita Ekberg se je vrnila v Rim, potem ko so jo v Hollywoodu polepsali in shujšali. Nastopila bo v filmu Kako se naučis ljubiti žene v režiji Luciana Salceja, kot ekscentrična divja, ki se zaljubi v Roberta Hoffmana. Poleg nje nastopajo še: Sandra Milo, Michele Mercier, Nadja Tiller, Romina Power in Sarah Leander.

● Lilian Harvey, nemška igralka, ki je nastopala v filmskih operetah, bo tudi izdala svoje spomine. Naslov še ni znan. Mogoče bo Pot v paradiz, kot je bil naslov njenega filma iz leta 1931.

● Serge Bourguignon, francoski režiser pravi: »Seveda rad režiram novi film z Brigitte Bardot. Toda ožoren sem zato, ker ne morem realizirati Benetk v oktobru po Lacourjevem romanu in Motocyclette po Mandarigu. Zdi se mi, da bi moral režiserje ocenjevati tudi po filmih, ki jih niso mogli realizirati in ki še živijo v njih.«

● Jean Pierre Cassel pripravljaja zanimiv projekt. V filmu, ki ga bo snemal v Braziliji, bo nastopil kot bel oficir, ki ga ujamejo ljudozerci in ga imajo za boga, vendar ga na koncu vseeno pojedo.

● Ava Gardner se po pomladni lepotni operaciji spet vrača k filmu. V režiji Vittoria de Sice bo glavna junakinja Obljube ob zori po romanu Romaina Garyja. Ob tej priliki je povedala: »Veliko je načinov za žensko ob moškem, da je nežna, nasilna, pasivna. Moj način spominja na bika v areni. Očara in obenem prestraši torera.«

Svilanit
kamnik
Krvate - terital

FILMI, KI JIH GLEDAMO

SENCE DAVNIH PREDNIKOV

Sovjetski film v barvah v režiji S. Paradžanova, produkcija Dovženko — studio; distribucija Zeta — film, Budva.

V studiu za celovečerne filme, ki nosi ime Dovženko, je leta 1964 nastal film, ki vzbuja po svetu veliko pozornost, presenečenje in priznanje. Režiser Dovženko je eden izmed klasičkov sovjetske kinematografije in njegovo ime se omenja takoj za Eisensteinom; mnogi pa odkrivajo toliko lepote in poezije v njegovih filmih, da so ga dali za zgled, kakšen naj bo film, prejet z ljubeznijo in zanosom do domovine. Dovženkov naj bo film, prejet z ljubeznijo in zanosom do domovine. Dovženkov naj bo film, prejet z ljubeznijo in zanosom do domovine. Dovženkov naj bo film, prejet z ljubeznijo in zanosom do domovine.

Režiser Sence davnih prednikov je imel drugačne možnosti, okrog njega ni čutil strahu; preseneca individualna nota, v kateri se razvija njegova ustvarjalnost in navidezno nepomembni starostnosti. Sence davnih prednikov so film, katerega osnova je ljubezenska zgodba, prepletena s starimi običaji in njihovimi sencami, ki živirajo iz običajev. Ti so melodično povezani s preteklostjo, z življenjem od rojstva do smrti. Zgodba in običaji in sence so podrejeni režiserjevemu filmskemu izrazu. Zgodba in običaji in sence so podrejeni režiserjevemu filmskemu izrazu. Zgodba in običaji in sence so podrejeni režiserjevemu filmskemu izrazu.

Ce je pripoved večerniška, stil ne zapade nikdar »letočnemu« scenski okrasom lažnih folklornih filmov. Karpati, narava, letni časi, rojstvo in smrt, ljubezen in sovraštvo, usmiljenje in uboj, vse je tako prepleteno s starimi običaji, kot bi zgodba nastajala iz njih.

Ob koncu te filmske pesnitve je človek mrtev, njegova pot izpeta, sreča je šla mimo njega. Izgubljen leži na mrtvaškem odru, a na podu pari še plesajo in petkavajo z nogami, da se treseta pod njim. Poslednji kader filma je okno in otroške glavo, ki gledajo v notranjost, kot bi gledale sence davnih prednikov.

Ta sovjetski film bi najprej primerjali z danes že klasičnim filmskim filmom Bela košuta. Kot eksperiment razorožitelja.

VOJKO DULETIC

OB VSAKI PRILOŽNOSTI
IN ZA ŽEJO SAMO...

Zaklenjena vrata Kersnikovega gradu

Grad Brdo pri Lukovici, nekdanji dom slovenskega pisatelja Janka Kersnika, sedaj last njegovih potomcev, leži blizu ceste, ki vodi iz Ljubljane v Celje. Njegovo veličastno zidovje je lepo videti s ceste. Poskusili bomo ugotoviti nekaj dejstev okrog gradu Brdo, kakršna pač so, ne da bi se mladeniško vznemirili in ne da bi klicali na pomoč. To lahko stori vsak bralec zase.

RUSEVINE. Ostarili zidovi molijo v nebo. Strehe ni več na njih. Tudi omet je že davno odpadel. Pot pod gradom je zavarovana s pokritim hodnikom, da ne bi bili ogroženi mimoidoči. Okrog gradu je polno skal, ki so se iztrgale iz sten. Velikostna ruševina je do vrha obrasla s grmovjem in hitro poganjajočim drevjem. Sedanji lastnik gradu pisatelj vnučak France Kersnik nam odklene grajska vrata.

»Vrata so zaklenjena,« pojasnjuje. »Stene se neprestano rušijo, nevarno bi bilo, da bi se po ruševinah potikali otroci. Najdejo pa se tudi ljudje, ki odnašajo kamene, konzole, staro železo.«

Nekdanje grajsko dvorišče je zasuto s kamenjem, od arkad so ostali samo zidovi. Grad vsa, ko leto šibkeje kljubuje zimi in dežju. Nekaj manj kot štiristo let nista mogla v grad ne veter ne dež. Tu je bil nekdanji sedež sodišča, notariata in davkarje. V teh prostorih je pisatelj Janko Kersnik preživel svojo mladost, grajsko okolje je ovekovečilo že v svojem prvem romanu, domačim ljudem in domačemu trgu Lukovici pa je posvetil skoraj vse svoje delo. Tu je postal notar in pozneje, ko se je preselil v Ljubljano, je prihajal sem na oddih.

Nad mogočnimi grajskimi vrati je še grb in letnica 1551, rojstna letnica gradu, obenem tudi rojstna letnica prve slovenske knjige. V dobrih dvestih letih, odkar je grad izpostavljen dežju, soncu in mrazu, je postal privlačen za tiste, ki radi gledajo razpad. Ždi se, da stoji ruševina tu od zmeraj. Jutri bo ruševina samo še kup kamenja.

POSKUSI OBNAVLJANJA. Pisatelj vnučak France Kersnik pripoveduje: »Ob začetku vojne, leta 1941, so Nemci vsa naša družina zapirali. Oče je bil poslanec, Nemci pa so hoteli vplivne ljudi čimprej onemogočiti. Izse-

lili so nas v Srbijo. Tja je leta 1943 prišla vest, da je naš grad požgan. Požgali so ga partizani, da se ne bi v njem naselili sovražniki. Ko smo se po vojni vrnili, je bil grad torek požgan, toda še dosti trden. Pred dežjem so ga ščitili stropi. Moj oče je imel namen grad obnoviti, v te danjem času pa za svojo zamisel ni našel razumevanja. Našli so se ljudje, ki so rekli: Zakaj smo pa požgali, če naj sedaj postavljamo nazaj?«

Na enem izmed grajskih stolpov je vzidana spominska plošča pisatelju in ta stolp je tudi ometan. Je kdo poskušal grad obnoviti tudi pozneje?

»Stolp je začel obnavljati Zavož za spominsko varstvo v Ljubljani leta 1956. Imeli so namen ugotoviti vse zidove in preprečiti nadaljnje propadanje. Toda gradbeno podjetje, ki je začelo z deli, je kmalu propadlo. V stolpu so nameravali urediti tudi spominsko sobo... Spom-

njam se tudi, da so nameravali v gradu urediti depandanso nekaterih ljubljanskih hotelov. Grad je lahko dostopen in blizu Ljubljane...«

»Niste nikdar pomislili, da bi obnovili grad sami?«

»Z veseljem bi se lotil obnove, saj imam nekaj takšne želje v sebi. Toda za takšno stvar je treba veliko denarja!«

POTOMCI IN SPOMINI. S Francetom Kersnikom stopiva

v pritično hišo nasproti gradu. Nekdanje gospodarsko poslopje so spremenili v stanovanjsko hišo. Tu živi njegova sestra Jelka.

»Kaj ste po poklicu?« vprašam Kersnikovega vnuka.

»Kmet sem,« pravi.

»Preveč izobraženo govorite, da bi bili samo kmet,« pravim.

»Svojčas sem študiral tehniko.«

Medtem pa se pisateljeva vnukinja ukvarja s šivanjem. Skupaj sestrojemo pisateljeve potomce.

Zive še tri pisateljeve hčere in kar petindvajset vnukov.

»Pred vojno so hodili vsi na grad na počitnice. Bilo nas je po petnajst, dvajset skupaj,« se spominjata. Petdeset sob v gradu, neskončni hodniki, dvorišča in vrtovi so bili zanje zares »zadani grad.«

Povesta, da so brali Kersnika drugače kot druge pisatelje. Vse jim je bilo domače, nekatere modele, po katerih je pisatelj slikal svoje junake, so poznali, dodobra so poznali okolje, ki ga je opisoval pisatelj. Voljo do pisateljstva je pokazal en sam med vnuki in še ta piše menda v srbskem jeziku.

OBISKOVALCI. Ponudila mi vpišno knjigo, ki je redkim obiskovalcem na razpolago že od leta 1937. »Izletniki se oglašijo tu večkrat, zlasti taki, ki jim je Janko Kersnik doma. Tudi šolarji pridejo pogosto.« Spominsko sobo pisateljevo bi se že spodobilo urediti. Tudi stvari zanjo bi se se našle. Pred vojno viro so rešili nekaj slik, skrinjo, nekaj kosov pohištva iz pisateljeve ostaline, veliko knjig iz pisateljeve knjižnice, pa še celo iz stare grajske knjižnice.

Vse to ve tudi sedanji lastnik gradu v ruševinah France Kersnik. Toda morijo ga tudi druge skrbi. Dve kravi, ki stojita v njegovem hlevu, sta zarubljeni, za plačilo davkov. Kersnikov potomec je predvsem kmet in se mora ukvarjati s kmečimi skrbmi.

GRAD JE ZAKLENJEN. Da se ne bi kak otrok ponesrečil, da ne bi nepoklicani odnašali, kar ni njihovega. Toda dež, veter in zima neusmiljeno gospodarijo po njem. Pred njimi gradu ni moč goče zakleniti.

Na cesti pred vhodom v grad se igra triletni otrok, pravnuk pisateljev.

»Kako ti je ime?«

»Mamin Andrej.«

»Čigav pa je avto, s katerim se igraš?«

»Mami.«

»In čigav je grad?«

»Naša.«

Tudi naš. Navsezadnje je slovenska deželica tudi deželica gradov. Jutri bo morda samo še dežela grajskih ruševin. Saj nihče nikogar ne obtožuje in ne kriči. Tako pač je, naj se s tem sprijaznimo?

JANEZ KAJZER

BRDO SE SPREMINJA V KUP KAMENJA. France Kersnik, vnučak pisatelja Janka Kersnika, nemočno opazuje delo dežja, mraza in vetra.

Svilanit
kamnik

Kravate - terital

DOGODKI

RESNO SVARILO

Oder je še vedno razdrt

Oder v kino dvorani na Rakeku je še vedno razdrt. Pogreznjeni tram, prelomljena deske, morda krišku, posledice katastrofe, ki se je zgodila za dan mladosti, so še vedno na ogled.

Takrat je bil na odru velik pevski zbor s 180 člani. Uro pred začetkom proslave, na vaji, se je začel oder pogrezati. Nosilni tram je popustil. 180 pevcev, v glavnem otrok, je letelo tri metre globoko. Otroci so kričali, potem pa se smejali od sreče, ker ni prišlo do večje katastrofe. Poškodovance so z dvema rešilnima avtomobila odpeljali v bolnišnico, vendar hujših posledic nezgode ni bilo.

Sreča v nesreči je bila, da se je oder pogreznil sorazmerno počasi. Dogodek na Rakeku je prvo resno opozorilo na dotrajanost slovenskih kulturnih domov. To, kar se je zgodilo na Rakeku, se lahko

v veliko bolj katastrofalnem obsegu zgodi tudi kje drugje.

Zato si velja vsaj na kratko ogledati, zakaj se je na Rakeku podrl oder. V školski dvorani predvojnega datuma so postavili lesen oder leta 1951. Zgradili so ga sami vaščani s prostovoljnimi delom brez arhitekta, brez statika, brez strokovnjakov. V prostor pod oder je zašla voda, leseni nosilci so postali trhlji in nesreča je bila tu.

Hišnik je že pred tremi leti sporočil občini, da je oder slab in nujno potreben popravlja. Opazil je namreč, da se oder zbije, če je na njem večje število ljudi. Njegovo sporočilo pa je bilo brez haska. Danes je oder še prav takšen kot na dan nesreče. Vendar je občina obljubila, da bo do jeseni postavila nov oder, postavljen na železobetonskih nosilcih. Ali bo obljubo izpolnila?

R. Z.

Ogled na del podrtga odra priča, kako katastrofalne bi lahko bile posledice pogreznenega odra.

ZANIMIVOSTI PO JUS

popravek

V zadnji številki priloge »DELO - RTV« smo napak zapisali (v tekst pod posnetek na zadnji strani) poklic žene slikarja J. Horvata-Jakega, pa se za ta spodrsljaj lepo oprostimo. Pravilno se glasi: »vizijski dentista«.

PRIHODNOST TELEVIZIJE

Znani pisatelj Branko Čopić je v razgovoru o televiziji med drugim izjavil:

»Televizija ima veliko prihodnost, ker število nepismenih kar naprej narašča. Ljudje bodo vse manj brali knjige, pa vse bolj gledali televizijski spored.«

SAMOZAVEST

Srbski pesnik Božidar Šujica je izdal svojo drugo knjigo pesmi z naslovom »Čas in temelj«. Kritika se je o njegovi drugi knjigi izrazila zelo pohvalno. Na vprašanje, kaj misli o kritikih, je pesnik dejal:

»Kot so ulične svetilke odveč, ko vzide sonce, tako so kritiki nemočni pred menoj.«

VREDNOTENJE

Skladatelj Krsto Cipci, ki je napisal opero »Doktor Petelin« (na letošnjem festivalu televizije je bila proglašena za najboljšo v svoji skupini) je dobil za svoje delo 450.000 starih dinarjev. Cipci je »Doktorja Petelina« ustvarjal nekaj več kot eno leto.

Krsto Cipci je kot dirigent TV izvedbe, ki traja 90 minut, zaslužil 225.000 starih dinarjev. Po drugi strani pa je prepisovalec not pri tem delu zaslužil 300.000 dinarjev!

Ko je skladatelj to zvedel, ni hotel dvigniti denarja, ki je bil že nakazan v banki. Zagrebški »Studio«, po katerem povzemamo vest, komentira dogodek z naslednjimi besedami:

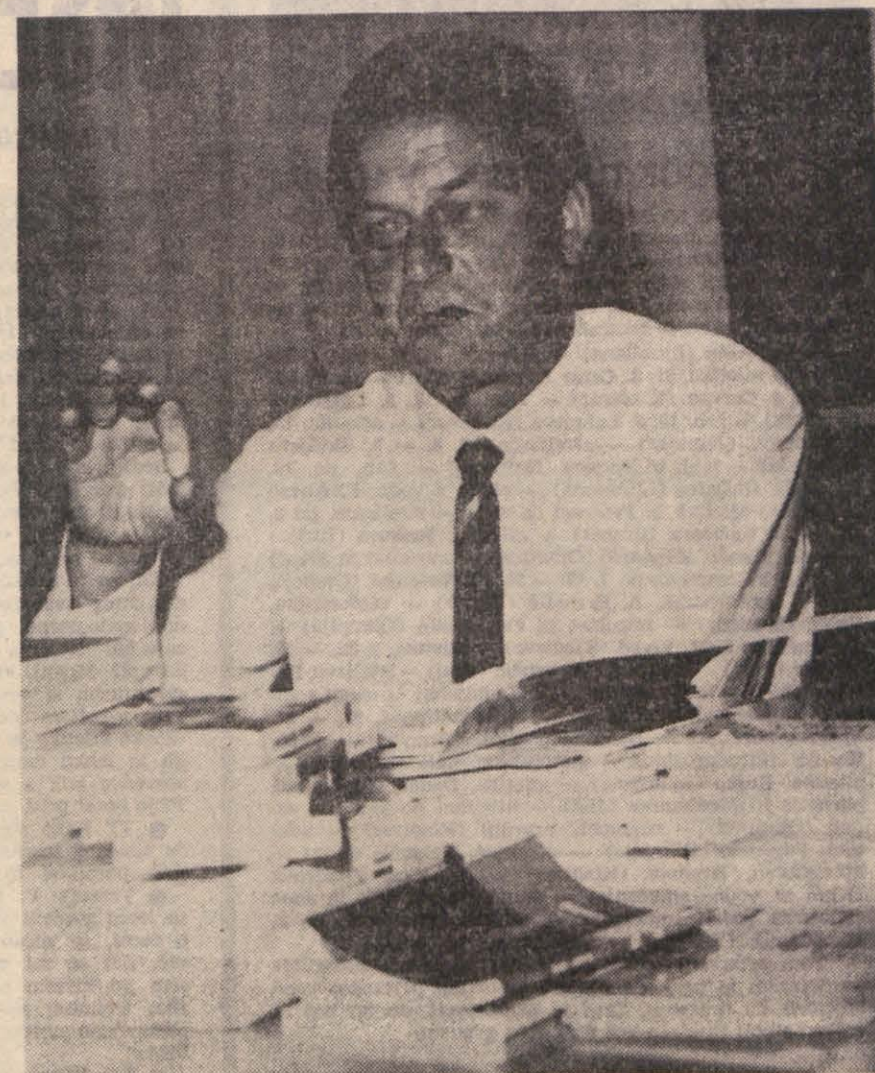
»Ljudje iz ljubljanske TV se čudijo, kaj se je naenkrat zgodilo z znanim skladateljem, da je tako reagiral...«

Potemtakem se čudijo samo na TV.

TUDI NEVERJETNA VZTRAJNOST?

Ko v Delu že spet pišejo o nekajletni »neverjetni vztrajnosti« srbohrvaških reklam v ljubljanskih kino dvoranah pa o poslovnih slepoti in še o ustavi, bi nemara pogledali tudi okoliščino, ki jo je spomnila slovenska organizacija razposlala slovenskim podjetjem. Okoliščina je bila napisana v srbohrvaškem jeziku, z naslovom »Po ziv za uctestvovanje na medjunarodnom sajmu u Trstu u 1966 god.«, razposlala pa jo je »Privredna komora SR Slovenije za organizacijski odbor za Trščanski velesejam, Ljubljana, Titova 19«, torej Gospodarska zbornica v Ljubljani.

Pišejo o reklamah, pišejo o vstopnicah, pišejo o podjetjih... Živiljska izkušnja pa nas uči, da se tisti »spodaj« zgledujejo po onih »zgoraj«. Kaj ko bi začeli pisati o »zgoraj«.

TUJI STROKOVNJAK O GRAFIČNI PODOBI SLOVENSKE KNJIGE

„VAŠI NAPORI SO ZELO INTENZIVNI“

Knjiga mora biti tudi po svoji zunanji podobi lepa, njena zunanja podoba in notranja oprema morata biti skladni z vsebino knjige. Slovenci imamo nekaj izkušenj z opremljanjem knjig še izpred vojne. Povojni čas ne z materialom ne z miselnostjo ni bil preveč naklonjen grafični podobi knjige. V zadnjih desetih, petnajstih letih pa smo veliko skrbno posvetili tudi zunanji podobi knjig: vezavi, opremlitvi, ilustracijam. Med nami se je mudil profesor Albert Kapr, predstojnik Inštituta za oblikovanje črk na Viskoki šoli za grafiko in oblikovanje knjig v Leipzigu. Kako pomembna je ta šola, govori dejstvo, da je bila prav v Leipzigu prva mednarodna razstava lepe knjige, ki so jo leta 1959 obnovili. Letos je bila v tem mestu četrta razstava umetniško oblikovane knjige, na kateri so prvič sodelovale tudi slovenske založbe.

Profesor Albert Kapr, ki je začel svojo pot grafičnega strokovnjaka kot tiskar, je izdal pet obsebnih knjig iz grafične stroke, od katerih je najbolj znano njegovo obsežno leksikonsko delo »Oblikovanje knjige.« V Ljubljani je štiri dni predaval v Centru za tisk — o opremlitvi, oblikovanju knjig. Predavanja so poslušali grafični oblikovalci iz slovenskih tiskarn in založb, ki so pokazali za snov predavanj veliko zanimanja.

Profesorja smo prosili, da pove nekaj svojih vtisov, ki jih je dobil ob ogledu slovenskih knjig. Dejal je:

»Že v Leipzigu sem na razstavi dobil zelo ugodne vtise, tako po grafičnih dosežkih kot po raznovrstnosti izdaj. Vaši napori za lepo knjigo so zelo intenzivni. Vendar mislim, da bi bila opremljenost slovenske knjige lahko še dosti boljša.«

»Ali lahko razložite nekaj konkretnih vtisov?«

»V kratkem času si nisem mogel ogledati vseh novejših izdaj. Podrobneje sem

si lahko ogledal samo izdaje založbe Mladinska knjiga. Način izdajanja zbirke za posamezne starostne stopnje se mi zdi zelo primeren. Videl sem, da pri izdajanju mladinske literature uporabljajo pozitivna merila. Posebno so mi všeč žepne izdaje, navdušen pa sem bil nad otroškim leksikonom Mladi vedež in nad faksimilsko izdajo rokopisa Prešernovih Poezij. Lahko rečem, da so vaše najboljše knjige vsekar na mednarodni ravni. Vse priznanje tudi vašim ilustratorjem. Povedali so mi, da sodelujejo z vašimi založbami tudi mladi ilustratorji, ki se niso delali knjižnih ilustracij. Mislim, da je to zelo dobro. Od vseh knjig, kar sem jih videl pri vas, se mi grafično zdi najbolj popolna knjižica Ele Perocijeve Histi- ca iz kock, ki jo je ilustrirala slikarka Lidija Oster. Če bi še tako iskal, ne bi mogel v tej knjižici najti nobene pomanjkljivosti. Vse v njej je skladno.«

»Kje pa ste doslej našli na najlepše ilustracije?«

»Ilustracija zaživi najpopolneje v otroških knjigah. Najboljše ilustracije v mladinskih knjigah premorejo Čehi, Poljaki in Francozi. Nemci so presuhooparni. Lepe primerke sem našel v Angliji in Italiji, zelo vedri in domiselni so pa Romuni.«

»In slabe strani opreme slovenskih knjig?«

»Vše tiskarne imajo na žalost pre skromen črkovni material. To sem opazil tudi v drugih socialističnih državah, vendar se stanje povsod izboljšuje. Tudi kvaliteta papirja je največkrat slaba. Najšibkejša stran grafične podobe vaših knjig pa je oblikovanje notranje naslovne strani v knjigah. Nekateri vaše beletristične knjige so tudi pretežke in prevelike, skratka nepraktične.«

PROF. ALBERT KAPR: Že v Leipzigu sem dobil zelo ugodne vtise.

- Televizor RIZ 222-0 - avtomatik 59 cm
- Televizor RIZ 222-0 - UHF avtomatik 59 cm omogoča zelo dober sprejem prvega in drugega programa

Naš servis je najodobnejše organiziran. Brž ko kupite televizor RIZ 222-0, bomo storili vse, da vam omogočimo čim boljši sprejem.

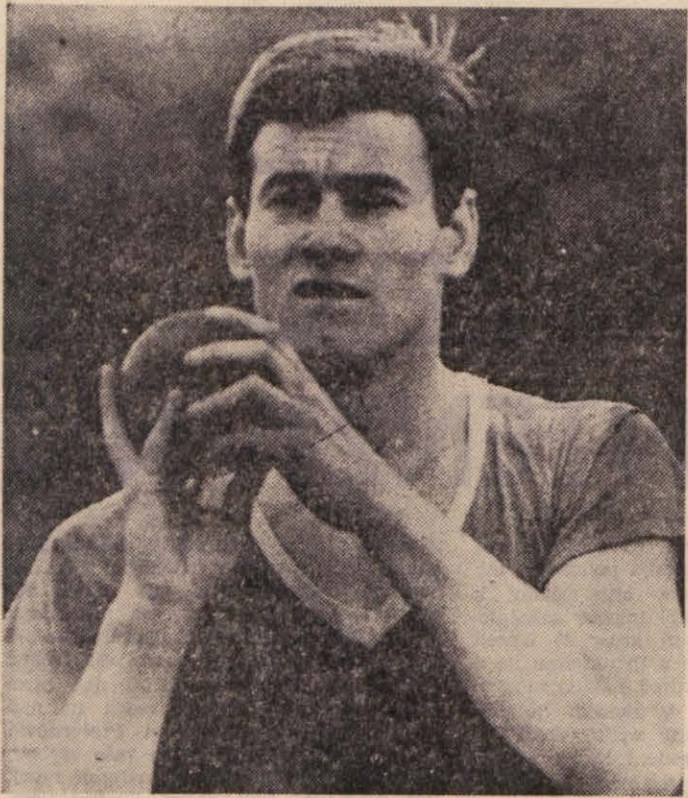
NAJBOLJŠEMU - PLAKETO BRANKA ZIHERLA

PRECEJ TOČK TUDI TEKMOVALKAM

V razvrstitvi najboljših slovenskih športnikov in športnic v minulem mesecu so precej dobrih mest zasedle tekmovalke. Malokdaj so športnice osvojile toliko točk kot prav v avgustu! Sicer jih ne najdemo prav na mestih, ki so bila rezervirana tudi tistokrat za tiste naše najboljše reprezentante, ki so se izkazali na mednarodnem odru.

1. Vrhovsek (Ljubljana) — plavanje, 34, 2. Vazič (Kladivar) — atletika, 31, 3. Cerar (Narodni dom) — gimnastika, 20, 4. Cervan (Kladivar) — atletika, 18, 5. Ljiljakova (Novinar) — šah, 15, 6. Lubejeva (Kladivar) — atletika, 13, 7. Otrina (Jesenice) — streljanje, 12, 8. — 9. Skutleja (Olimpija) — tenis in Stupica (Novinar) — šah, po 10, 10. — 12. Obšter (Ljubljana) — skoki v vodo, F. Kovac (Kladivar) atletika in Peternel (Kranj) — streljanje, po 8, 13. — 16. Katičeva (Branki) — atletika, Jenkova (Ilirija) — skoki v vodo, Zupančič (Olimpija) — nogomet in Škerlj (Rog) — kolesarstvo, po 7, 17. — 20. St. Vesenjak (Orehova vas) — motoristika, A. Bernetič (Koper) — motoristika, Vabič (Maribor) — nogomet in Frančič (Olimpija) — nogomet, po 6, 21. Vivot (Kladivar) — atletika, 5, 22. — 26. Korpar (Ptuj) — letalstvo, Verbančič (Ptuj) — letalstvo, Botoljš (Ptuj) — letalstvo, Košorok (Ljubljana) — skoki v vodo in Mladenović (Olimpija) — nogomet, po 4, 27. — 33. Varlova (Branki) — tenis, Pipanova (Branki) — tenis, Kesič (Narodni dom) — gimnastika, Male (Kladivar) — atletika, Rojko (Ljubljana) — atletika, Daneu (Ljubljana) plavanje in Medimurec (JLA) — atletika, po 3, 34. — 40. Čeh (Olimpija) — nogomet, Vranik (Kladivar) — atletika, Popivoda (Olimpija) — nogomet, Valenčič (Rog) — kolesarstvo, Brodnik (Kladivar) — atletika, Zilndrova (Klub za vodno smučanje) — smučanje na vodi in Jane (Klub za vodno smučanje) — smučanje na vodi, po 2, 41. Blatnik (Velenje) — kotalkanje, po 1.

Tudi prihodnji mesec bo precej pomembnih prireditev na domačih in tujih tleh — od svetovnih prvenstev prek evropskih do državnih. Zato je pričakovati, da bo boj za točke še bolj zagrizen kot v mesecu avgustu.

DESETEROBOJČEVA ZGODBA

FRANCA VRVNIKA NI V NAŠI EKIPI ZA PEA V BUDIMPEŠTI

Katerikoli atletskega delavca bi pred letom dni vprašali po največjem jugoslovanskem upu za evropsko prvenstvo v Budimpešti (ki se zavne ta teden), bi z odgovorom verjetno ne oklevali niti trenutke: Franc Vranik, deseterbojec celjskega Kladivarja, državni rekorder s 7.486 točkami, 10. na svetovni in 6. na evropski lestvici 1965, je bil tedaj edini kandidat.

Sedaj, leto kasneje, pa je položaj drugačen. Franc Vranika pristojni pri Atletski zvezi Jugoslavije niso niti uvrstili v jugoslovansko reprezentanco za PEA. Kaj se je zgodilo. Ali je Vranik zares izven forme, ali se je res malomarno pripravil za največjo letošnje prireditev v Evropi? Mnenj, uganj in nasprotujočih si vesti o največjem šm v vrstah jugoslovanske atletike je bilo toliko, da jih je lahko razjasnil samo neposreden stik s šampionom. In TT je hotel priti stvari do dna.

● TT: Kako ste sprejeli vest, da niste na seznamu jugoslovanskih potnikov za Budimpešto? ● Vranik: Po vsem tem, kar so letos govorili (in tudi pisali) o meni, se ničesar ne čudim več. Zdi se mi na vendar, da sem po krivem oskodoval, saj sem trenutno sposoben preseči postavljeno normo 7000 točk za PEA.

● TT: Očitajo vam (to je po vedal tudi zvezni kapetan V. Ilić), da po neuspelem poskusu izpolniti normo na državnem prvenstvu v Sarajevu, niste več trenirali in se v Celju celo kopali. To bi naj bilo nazadnje odločilo, da vas niso postavili v ekipo.

● Vranik: Ti očitki so povsem — skladu z vsem, kar se je pletlo letos. Čeprav je po deseterboju povsem normalen enotedenski počitek, sem tokrat treniral (v Ljubljani) že v sredo po tekmovalju, nato pa sem pred trobjem Bolgarija-Italija-Jugoslavija dopotoval v Celje v upanju, da bom v okviru te prireditve lahko nastopil v deseterboju, izpolnil normo (o tem ne dvomim) in se tako kvalificiral za Budimpešto. A nazadnje ni bilo nikogar, ki bi mi omogočil start. Tako sem pač odšel na kopališče.

● TT: Kako lahko tako brez nadaljnjega trditve, da ste sposobni doseči 7000 točk, ko pa ste jih v Sarajevu zbrali samo 6597?

● Vranik: To, kar se je dogajalo v Sarajevu, še nisem doživel nikdar in nikjer. Ne le, da

so bila tekmovališča povsem neustrezna (to ni tekališče, marveč beščena plaža), tudi sicer je bilo nevarnost, da pretek. Mogoče je, da je šlo za namerno nagajanje (moj neposredni tekmeec za naslov državnega prvaka je bil domačin Vilič), morebiti pa je bilo vse skupaj tudi samo nesrečno naključje. A bilo je...

● TT: Ali lahko poveste kakšno podrobnost? ● Vranik: Seveda. Ker so organizatorji — na primer — prišli že po tekni na 100 m v širini, po z umikom, so nas prisilili, da smo skakali v daljavo kar na pamet. Kratko in malo nam niso dali časa, da bi si izmerili zalet. Ob tem se mojemu rezultatu 535 cm seveda ni čuditi. Še slabše se je godilo enemu izmed reprezentantov (Gruberju), ki je kar trikrat prestopil in tako ostal sploh brez veljavnega skoka. Na 400 m pa smo — za spremembo — startali 15 minut pred rokom, torej neogreti. Višek pa je bil tek na 110 m z ovirami. Ena izmed ovir na moji progi je bila postavljena napačno — predalec in po zatrdilu nekaterih očividcev celo obrnjena, kar bi me lahko veljalo hude poškodbe, a mi je na srečo zaradi izgubljenega ritma navrglo usame izredno slab čas. Ild.

● TT: Koliko torej trenutno, skotirate po vašem mnenju? ● Vranik: Nekako med 7100 in 7300 točkami. Več verjetno ne.

● TT: Toda to je vendarle precej pod vašo lansko znamko? ● Vranik: Nedvomno. A treba je pač upoštevati okoliščine, v katerih sem letos treniral.

● TT: No, tako smo sedaj pri bistvu problema. Mnogi vam namreč očitajo, da se letos sploh niste dovolj vestno pripravljali in da je slabša forma samo posledica tega?

● Vranik: O pomanjkanju vestnosti in volje ni govora. Nasprotno. Do marca sem vadil več kot katerokoli zimo doslej. Pri smučanju na Zelenici pa sem si tedaj zvil gležnji, kar je potem seveda zavrla moj trening. Do maja sem moral redno vadbo nekajkrat prekinjati.

● TT: Pa vendar ste že povsem v začetku sezone startali v deseterboju v Avstriji?

● Vranik: Seveda. Začeli so me namreč dolžiti, da se izmikam tekmovaljem. Bil pa sem poškodovan, razen tega pa še nikdar prej nisem tako zgodaj tekmoval v popolnem deseterboju. A da se izognem kritikam, sem vendarle odpotoval v Avstrijo, kjer pa sem se vnovič poškodoval. Tudi na deseterboju štirih držav v Italiji sem nastopil poškodovan, šele do pokalnega

finala v Beogradu sem bil spet kolikor toliko narej, da je bilo mogoče govoriti o resnem tekmovalju. Potem pa je prišlo Sarajevo in naprej tako že veste.

● TT: Torej vam ne verjamejo, da ste bili zares poškodovani?

● Vranik: Tako nekako, čeprav imam vse dokumentirano z zdravniškimi izvidi.

● TT: In kako gledate na vašo nadaljnjo športno kariero sedaj?

● Vranik: Niti v trenutku največjega obupa nisem pomislil, da bi nehaj z atletiko. Mi silim sem samo, da ne bom nikdar več startal v Sarajevu in tudi v deseterboju ne. No, čež čas se človek umiri in gleda na stvari drugače. Sklenil sem, da bom še letos z rezultati prav v deseterboju pokazal, koliko za reg veljam. Nameravam startati na republiškem prvenstvu in tudi na balkanskih igrah, četudi so v Sarajevu.

● TT: Pa olimpijske igre 1968 v Mehiki?

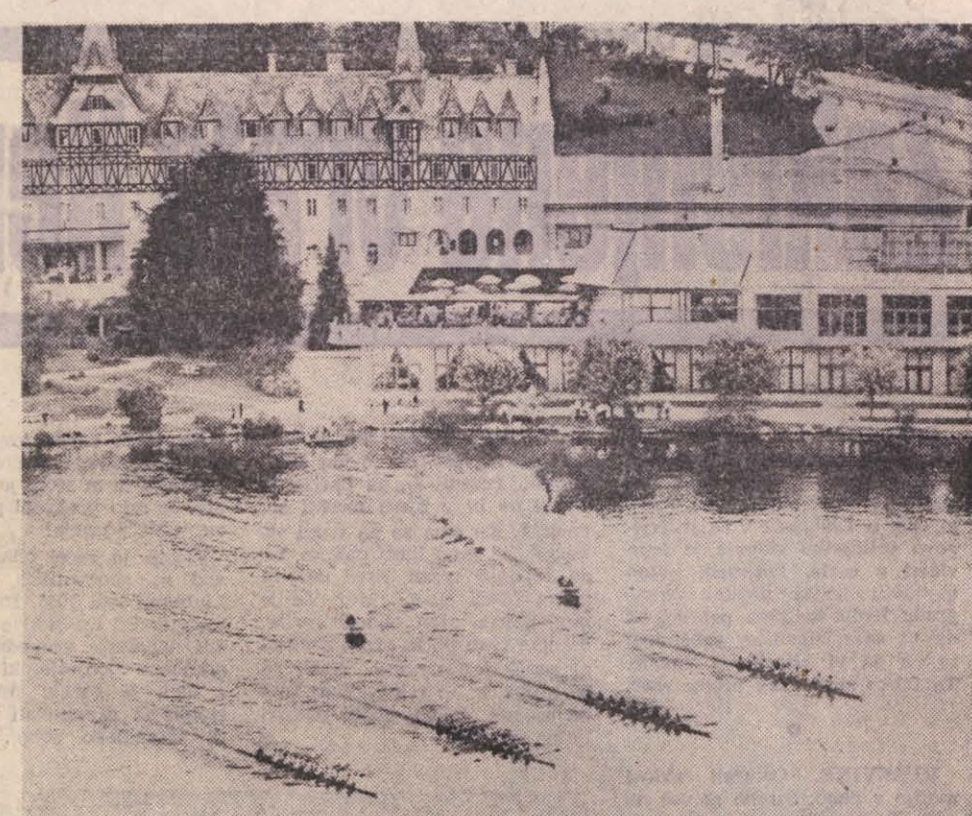
● Vranik: No, prihodnje leto bi se posvetil samo skoku s palico in metom, na deseterboj pa bi začel misliti spet šele leta 1968. Moram si namreč povsem pozdraviti nogo in tudi na Visoki šoli za telesno kulturo v Ljubljani me čaka kopica nalog. Deseterboj, to je deset atletskih disciplin, pa seveda terja mnogo moči in tudi — časa...

Tako se je izpovedal jugoslovanski rekorder v najzahtevnejši atletski disciplini Franc Vranik. Kaže, da je v njegovem primeru bilo premalo človeških stikov med njim in njegovim klubom.

bom, pa tudi drugimi pristojni atletskimi delavci. Vedeti je namreč treba, da Vranik študira v Ljubljani in že nekaj sezon nima trenerja. Bržčas pa je kakemu zapletu nekaj prispevala tudi nekakšna njegova zaprtost v lasten krog, ki tudi ni iskala poti iz zagate.

A kakorkoli že: eden izmed naših največjih upov za Budimpešto je še pred otvoritvijo PEA spaval po vodi. Velikih tekmovalj pa bo tudi v prihodnje dovolj. Za Franc Vranika samega, starega šele 23 let, in tudi jugoslovanske atletike bi bila velika škoda, če na njih ne bi preizkusil svojih sposobnosti tudi on... EVGEN BERGANT

MED NAJBOLJSIMI NA SVETU — BLEJSKA VESLAŠKA PROGA

NA POL POTI DO MEHIKE

Dve leti je od olimpijskih letnih iger v Tokiu, prav toliko pa je še do prihodnjega takega slavnostnega športnega mladine v Ciudad de Mexico; tudi za veslače z vseh petih celin. »Vesna postaja« zanje je Bled 66 — drugo svetovno prvenstvo.

»Ponosni smo, da nam je mednarodna veslaška federacija FISA zaupala to nalogo. Veslaška zveza Jugoslavije (VZJ) je tako dobila že tretjič priznanje za vse, kar je doslej prispevala za razvoj tega športa doma in po svetu.« pravi predsednik organizacijskega komiteja tovariš Boris Kocijančič.

Jugoslavija je doslej že dvakrat priredila evropsko prvenstvo — leta 1934 v Beogradu in leta 1956 na Bledu. Letos — od 8. do 11. septembra — pa bo domačin II. svetovnega prvenstva, mitinga najboljših na svetu.

Pred 34 leti — na Savi pri Adi Ciganliji v Beogradu — so naši v rekordni konkurenci 12 držav (med tedanjimi članicami FISA niso sodelovale edine Portugalska, Turčija in Grčija) in pred 15.000 gledalci zasedli prvo mesto med osmerci, med čelverci brez krmarja pa so bili tretji. To sta bili posadki splitskega Gusarja in šibeniške Krke.

Leta 1956 — na generalni za olimpijske letne igre v Melbourne — naši med tekmovalci iz 21 držav, kar je bil zopet rekord, niso osvojili nobene kolajne. Edini naš finalist — skijist Perica Vlašić — je prišel samo na 4. mesto.

Letos pa si od naših — po njihovih marljivih pripravah in mednarodnih uspehih v zadnjih letih — obetamo več. Konkurencija bo sicer spet rekordna: na prvenstvu bo so-

delovalo več kot 600 izbranih veslačev iz 32 držav s približno 160 čolni! Na prvem svetovnem prvenstvu pred štirimi leti v Luzernu (Švica) ni bila tako huda konkurenca. Najprej lovorič so tedaj osvojili tekmovalci »združene« nemške reprezentance (5), po eno prvo mesto pa so prepustili SZ (skif) in Franciji (double scoule). Med našimi je bil najboljši osmerek — osmi.

Bolje pa se bomo orientirali po rezultatih lanskega (53.) evropskega prvenstva v Duisburgu (ZRN). Kolajne so osvojile tele države: SZ (3 zlate, 3 srebrne, 1 bronasto), Nemčija (2 — 2 — 0), Švica (1 — 0 — 1), Danska (1 — 0 — 0), Avstrija (0 — 1 — 0), Italija (0 — 1 — 0), CSSR (0 — 0 — 2), Nizozemska (0 — 0 — 2) in ZDA (0 — 0 — 1). Karpak pa moramo računati, da bo na Bledu nastopilo več čezmorskih držav kot na lanskem evropskem šampionatu v Duisburgu.

Bliznjim gostom bo »Veslanje 66« pokazalo kako daleč so s pripravami za XIX. olimpijske letne igre na tleh Latinske Amerike. Prvenstvo pri nas pa ne bo veliko koristilo samo njim, marveč tudi olimpijskim prirediteljem in šibeniške Krke. Šampionata Severne Amerike — Kanadčanov (1967). Oboji bodo prišli k nam — po nasvetu predsednika FISA Thomasa Kellerja (Švica) — po dragocene skušnje.

Predsednik organizacijskega komiteja Boris Kocijančič o dobrodošlejši bliznjim dijskim gostom torej ni dejal zaman, da je zaupana naloga priznanje VZJ za razmah tega športa doma in po svetu.

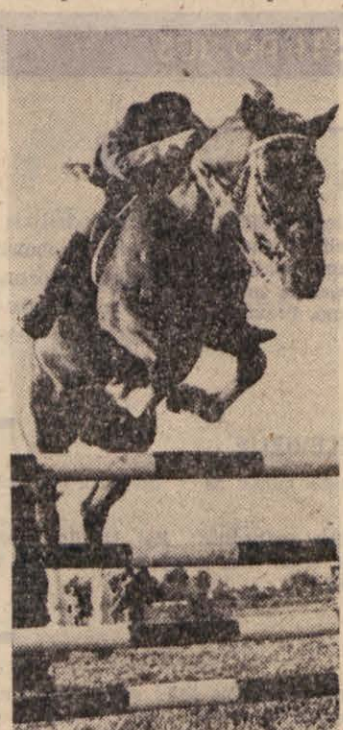
H. U.

DESETEROBOJEC — Franc Vranik (AD Kladivar, Celje)

KK »LJUBLJANA« PRED LIKVIDACIJO

KONJI ŽE STRADAJO...

»Prepričani smo, da bi bila likvidacija Konjeniškega kluba Ljubljana, ki je eden izmed najstarejših in najkvalitetnejših klubov pri nas, zelo škodljiva ne

OVIRA JE DENAR — Ali jo bodo premostili, kot so že toliko drugih?

samo iz družbenopolitičnega, ampak iz povsem športnega vidika. Po našem jo je treba za vsako ceno preprečiti. V zadnji nadi za rešitev brezupne situacije se obračamo na Vas, tovariši maršali, in Vas prosimo, da v stvari posredujete in s tem preprečite likvidacijo, ki bi bila prav gotovo edinstvena na polju športa ne samo v Sloveniji, temveč celo v SFRJ.

Tako začenjajo svoj poslednji apel člani KK Ljubljana, ki so ga v poslednjem upanju poslali maršalu Titu. Pravijo, da so se znašli v takšnem težavnem položaju, da jim niso več šteti samo dnevi, ampak menda celo ure.

Pred dnevi se je oglašil na našem uredništvu eden izmed potpisnikov omenjenega pisma, tovariš Igor Koren in nam dejal: »Naši konji, ki so precej kvalitetni, so tik pred tem, da poginejo, ker nimamo več niti denarja, niti ovsa, niti sena... Obležli smo že vse pristojne in nemislne forme, povsod nam samo obljubljajo, pomoči pa od nikoder! V zadnjih dneh smo sami člani zbrali toliko denarja,

da smo kupili krme vsaj za prvo silo. Ne vemo več, kaj naj storimo!«

KK Ljubljana je torej resnično pred razsulo. Klub je bil ustanovljen že leta 1945 in je vzgojil že več tisoč jahačev, hkrati pa dosegel tudi vrhunske uspehe v jugoslovanskem in mednarodnem merilu.

Toda klub že vsa leta živi v vedno so navrtali denar le za najpotrebnejše stroške, medtem ko so večino del opravliali prostovoljno. Imeli so stalno zaposlenega le konjarja, ki pa je nedavno odšel, ker preprosto niso imeli denarja, da bi ga plačevali. Zadnja štiri leta je klub ostal brez redne dotacije in tako mu že polni dve leti nenehno grozi likvidacija. V tem času so tekmovalci, ki so hodili na tekmovalna na lastne stroške, dosegli pomembne uspehe in osvajali državna prvenstva. Hkrati pa so morali prodati tudi deset konj, da so vsaj za silo rešili težaven položaj.

Toda razmere so se slabšale iz meseca v mesec.

Danes je znameniti ljubljanski hipodrom v Stožicah le še žalostna podoba tistega, kar je bil in je še komajda podoben tekmovalni areni. Imenitni načrti so ostali imenitni samo na papirju... Hlevi razpadajo, streha pušča, neznanci so odnesli že marsikaj uporabnega. In hlev so člani že sami podirli, zaradi pomanjkanja krme pa so treninje in dnevno vadbo že skoraj povsem omejili. Konji že dobesedno stradajo...

V tej finančni katastrofi pa člani sami ne vidijo več rešitve. Po vsem tem naj se pristojni lasno hitreje, da ali ne! že iz povsem plemenitega odnosa do živali ne moremo in ne smemo trenutnega stanja zavičevati in odlašati z rešitvijo.

Razumemo, da denarja primanjkuje in da ga bo menda še vse manj. Likvidacija bi močno prizadela številno članstvo, ki je pretežno mlado in bi tako ostalo brez svojega torišča, prepuščeno samo sebi.

Pravijo tudi, da se neki italijanski petičnežno resno zanima za ljubljanski hipodrom, katerega bi bil pripravljen dograditi in potem zadrževati z lastnimi sredstvi, organiziral bi redne dirke, stave itd. Vendar hoče imeti zagotovilo. Toda kdo mu ga po vsem tem lahko še nudi?

Naj bo tako ali drugače, o razpadajočem hipodromu in stradalajočih konjih, ki so vse bolj prepuščeni sami sebi, je treba slej ko prej reči odločno besedo! T. F.

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

RAZPISUJE

NAGRADNO ŽREBANJE ZA VLAGATELJE VEZANIH HRANILNIH VLOG,

ki imajo vložnih najmanj 2.000 novih dinarjev na odgovorni rok nad eno leto. Razpis velja od 1. maja do 31. avgusta 1966.

NAGRADE:

- 1 TRAKTOR
- 5 PRALNIH STROJEV
- 2 TELEVIZORJA
- 2 HLADILNIKA
- 10 KOLES
- 10 TRANSISTORJEV
- 10 MIKSERJEV

uvaja pa nov razpis

NAGRADNEGA ŽREBANJA ZA

STANOVANJSKE VARČEVALCE,

ki varčujejo, ali se bodo vključili v varčevanje do 31. dec. 1966 za nakup, gradnjo, dograditev ali obnovo stanovanj, komunalnih naprav, garaž in počitniških hišic.

NAGRADE:

GRADBENI MATERIAL v vrednosti 5.000,00 N-din

STANOVANJSKA OPREMA

po izbiri — v vrednosti 2.500,00 N-din

INSTALCIJSKA OPREMA

po izbiri — v vrednosti 1.500,00 N-din

80-LITRSKI BOJLER

ELEKTRIČNI STEDILNIK

Samg razpisanih nagrad pa pridobite še kredit v višini od 50 do 300% na privarčevano vsoto.

VAŠI DEVIZNI POSLI BODO PRI NAS V STROKOVNIH ROKAH

ODKUPUJEMO TUJE VALUTE, KREDITNA PISMA IN CEKE, PRODAJAMO TUJE VALUTE, CEKE IN KREDITNA PISMA ZA SLUŽBENA, PRIVATNA IN TURISTIČNA POTOVANJA TER OPIRAMO DEVIZNE RACUNE ZA SEBNIKOM.

Vezane hranilne vloge in vloge stanovanjskih varčevalcev sprejemajo vse poslovne enote KREDITNE BANKE IN HRANILNICE LJUBLJANA, in sicer:

- v Ljubljani: OSREDNJA POSLOVNA ENOTA, Su bičeva 2 in Dalmatinova 2; MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA, Čopova 3; BEŽIGRAD, Titova 55; MOSTE, Vide Pregarčeve 8; STARA LJUBLJANA, Mestni trg 16; SISKI, Celovška cesta 99 in VIC, Tržaška 36.

- zunaj Ljubljane: CRNOMELJ, DOMZALE, GRO-SUPLJE, HRASTNIK, KAMNIK, KOČEVJE, LITJA, LOGATEC, MEDVODE, RAKEK, RIBNICA, TRBOVLJE, VRHNIKA in ZAGORJE.

PO 26 LETIH NASLOV ZOPET V LJUBLJANI

VROČA ŽELJA: WIMBLEDON

Od tega je šestindvajset let. Beograd 1940. Na ženskem prvenstvu Jugoslavije v tenisu je prvič zmagala slovenska igralka. Ljubljanka Eša Maire.

Po šestindvajsetih letih ponovno na odru za zmagovalce slovenske igralka. Ljubljanka Irena Skulj.

Majhne postavne (visoka je 156 cm), študentka Visoke šole za telesno kulturo, rojena pred dvajsetimi leti v Ljubljani, iz »teniške« družine. Trije bratje — Aleksander, Igor in Borut igrajo tenis. Prvi je bil nekajkrat prvak Slovenije. Eden od najzlaščnejših, da ima Ljubljana svojo teniško prvakinja...

Sedaj je v Nemčiji, v Baden-Badnu trenira pri klubu Rot-Weis. Pred štirinajstimi dnevi je Ireno povabil na treniranje. Nova prvakinja namreč v Ljubljani nima nasprotnice, nima močnejši za redno vadbo.

Aleksander je s svojo sestro treniral vsak dan po nekaj ur. Poslovila se je od brata in odpotovala na državno prvenstvo v Tuzlo.

»Ne pridi mi več pred oči,« je pol v šali, pol zares rekel Aleksander, »če ne boš prvakinja!« Prejšnjo nedeljo je iz Tuzle prišla brzojavka na naslov Aleksandra Skulja v Baden-Baden: »Uspelo mi je, Irena.«

Irena Skulj je prvakinja v tenisu. In v skromnosti. Ne govori rada o sebi. Primer športnice ki je prepričana sama sebi. Brez štipendije, brez trenerja. Bratje Skulj skrbijo zanjo.

KRATKO TODA NOVO

krogov. — Kubo je sedmi bokar, ki je na Japonskem doslej umrl za poškodbami iz ringa.

Na največji in najpomembnejši kolesarski dirki na svetu »Tour de France« bodo v prihodnjem letu lahko nastopili — tudi amaterji. Novost je »pokopala« Tour de l'Avenir, etapno vožnjo po Franciji za amaterje, na kateri so v zadnjih letih uspešno tekmovali tudi jugoslovanski kolesarji. Dirke z letnico 1967 ne bodo razpisali za tovarniške ekipe,

marveč samo za državne reprezentance. Prireditelji nameravajo povabiti kakih 12 do 15 nacionalnih zastopstev.

Vsi svetovni prvaki in prvakinja v alpskem smučanju so tudi aktivni nogometaši ali pa vsaj vneti privrženci te igre. Honore Bonnet, glavni trener francoske reprezentance, se je v mladih letih celo bolj navedel na nogomet, kot na smučanje. Ne samo Killy in Larocq — tudi Marielle Goischel in Annie Famoso radi igrajo nogomet, ne zamudijo pa tudi nobene velike tekme. Tudi avstrijski smučarji usi se navedejo za nogomet. Tako so Schranz in njegovi tovariši z nogometom že šestkrat napolnili svojo smučarsko blagajno.

● Načrti prvakine Irene? »Prizno študirati na šoli, kjer imajo veliko razumevanja za moje športno udejstvovanje. Še dolgo igrati tenis.«

● Želja? »Ne smem je povedati glasno. Pa vseeno: igrati na turnirju v Wimbledonu.«

● Ali to lahko uresničiš? »Trebalo bi mnogo trenirati. Mnogo več kot doslej! Zavedam se, da mi slabše leži igra na mreži, toda imam druge dobre strani. Držim se gesla: niti ena žoga ni izgubljena! Za pridnega športnika pa Wimbledon le ni tako daleč.«

Irena Skulj, jugoslovanska prvakinja v tenisu, skromno dekle pridna študentka, ves svoj prosti čas posveča tenisu. Najde tudi čas za dobro knjigo, nekaj časa posveti tudi televiziji, odide v opero, rada je v veseli družbi...

Zaljubljena je v tenis. To je od 1958 leta njena prva ljubezen. Prva se težko pozabi. Zeli si, da bi igrala tenis, imela uspehe in osvajala trofeje. Pridna, kot je skromna, kot je — to bo zane siljivo dovolj.

Se bo pošiljala brzojavke s kratko vsebino: Uspelo mi je! DRAGO KRAJNC

PRVAKINJA — Irena Skulj

KNJIŽNICA V STRANIŠČU

RAZISKOVALEC PROFESOR ARHITEKTURE KIRA JE S SODELAVCI SEDEM LET RAZISKOVAL KOPALNICE IN STRANIŠČA. VSE, KAR POZNAMO, JE ŠTIRIDESET LET ZA ČASOM. PRIPRAVIL JE NAČRTE IN MODELE ZA SODOBEN FIZIOLOŠKO UPRAVIČEN IN SMOTRN UMIVALNIK, KAD, PRHO IN STRANIŠČNO ŠKOLJKO. PRAVI: »ZAHOD JE ZAOSTAL, KRIVA JE ZLAGANA SRAMEŽLJIVOST!«

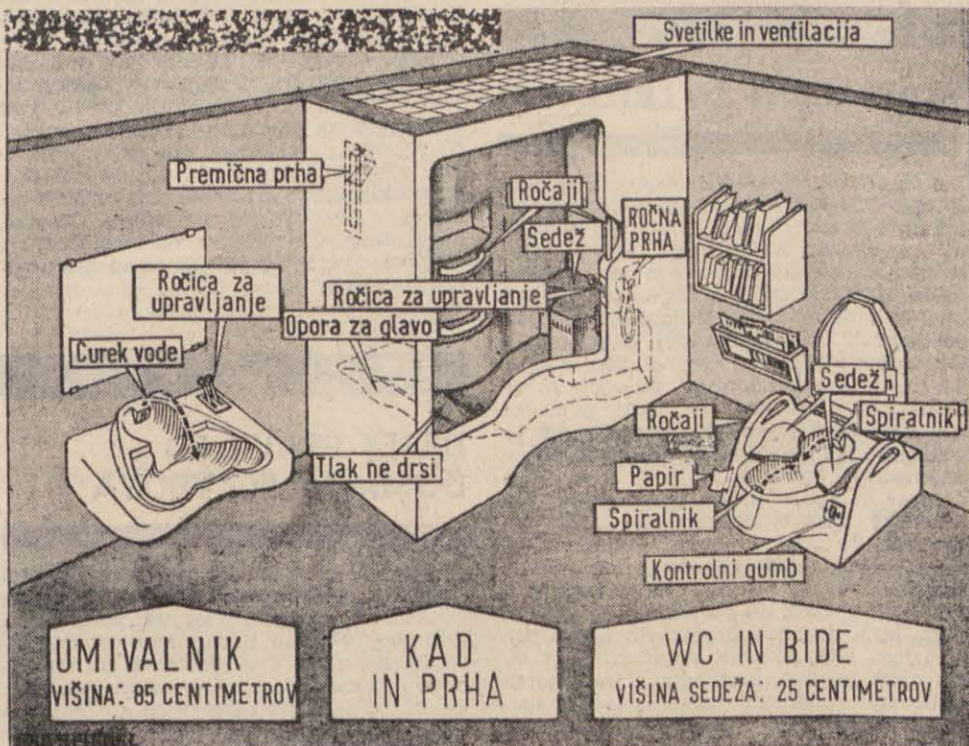
Primerne so za oblačenje in za do-
mačo lekarno, dobre so za sušenje perila
in za silo tudi kot fotografska temnica.
»Toda svojemu glavnemu namenu le slab-
o služijo,« je približno skupina ameriških
arhitektov, ki je raziskovala kopalnice in
stranišča. Pred nedavnim je namreč v
New Yorku izšla razprava, ki ugotavlja,
da so kopalnice in stranišča vsaj za štiri-
deset let zaostali za znanstvenim in teh-
ničnim nivojem vesoljske ere.

Vodja skupine raziskovalcev profesor
Alexander Kira ugotavlja, da je vzrok te
zaostalosti »družbeno zapostavljanje do-
ločenih enostavnih pa nujnih funkcij te-
lesa.« Ni dolgo tega, poročila Kira, kar so
stavkali brazilski pristaniški delavci in
stranišča, da jim za 20 odstotkov pove-
čajo plače, ker jim »je nerodno«, ko mo-
rajo iztovarjati zahodnjaške straniščne
školjke. Na 116 straneh svoje knjige, ki je
pilot sedemletnih raziskav, poskuša se-
daj Kira popraviti, kar je bilo zamujena-
ga. Poskusi v laboratoriju, študije mode-
lov in gibanja, ankete med nekaj tisoč
ameriškim gospodinjstvi so osnova, na
kateri je Kirova skupina zgradila znan-
stveni »WC iz sanj«.

Ameriški raziskovalec pravi, da so arhi-
tekti in oblikovalci instalacij predolgo
zanemarjali najbolj obiskani prostor v
stanovanju. Arhitekti ugotavljajo, da v da-
našnji kopalnici ni niti enega kotička, ki
bi bil v skladu z resničnimi potrebami.

Tako te na primer prisilijo današnji umi-
valniki, da se moraš pregledno prikloni-
ti. Umivalniki so v današnjih kopalni-
cah, pravi Kira, preozko nameščeni. Po
drugi strani pa je straniščna školjka pre-
visoka. Kopalna kad je premajhna, kot
okrog prhe prozok.

Kira je na osnovi dolgotrajnih testov
s prostovoljci izdelal umivalnik, ki je na-
meščen višje kot v sedanjih kopalnicah
in je oblikovan kot kitara. Tako se lahko
na stranske vdolbine novega umivalnika
nasloniš s komolci. Na Kirovem umi-
valniku ni pipe, ampak voda žubori kot pri
vodometu poševno navzgor iz odprtine,

ki je na zadnji steni umivalnika. Dotok
tope in mrzle vode upravljaš z dvema
ročicama.

Veliko bolj smotrna kot vse dosedanje
naprave za kopanje se zdi kad, ki jo je
oblikoval Kira. Kabina, ki je z vseh strani
obložena s keramičnimi ploščami,
ima vgrajen ventilator, vir neposredne
svetlobe in ročaje na koncih kadi. Tla
nove kadi ne drse. Na sredini je sedež,
je kad najgloblja, potem pa se po obliki
telesa dviga na obe strani, kjer na koncu
nasloniš tilnik in noge. Kad je oblikovana
tako, da kar najbolj anatomsko pravilno

počivaš. Na tistem koncu kadi, kjer je
naslonjač za noge, je še en sedež, ki po-
maga, da si udobno umivaš noge in telo.

Takšna kad naj bi služila tudi duhov-
nim potrebam sodobnega človeka, zakaj
anketa pripoveduje, da kopel v kadi ni le
za »popolno čiščenje telesa«, ampak po-
maga tudi, da se človek razbremenji in
počije. Iz odgovorov na arhitektova vpra-
šanja razberemo, da velja med Američani
kopel v kadi za feminilno in luksuzno
opravilo. Nasprotje takšne kopeli naj bi
bilo prhanje, ki se v ZDA zdi možato in
špartansko. Kira pravi, da je podoba

močnega fanta, ki stoji pod ledeno mrzlo
prho in prepeva, le ženska sanja. Zato
sodi Kira, naj bo tudi prha kar najbolj
sodobna in opremljena z najrazličnejšimi
ročaji.

Se bolj kot drugi inventar kopalnice
namerava Kira spremeniti sedež, ki se je
nekoč zdel celo kronanim glavam (sončne-
mu kralju Ludoviku XIV.) dovolj dober,
da je na njem sprejemal visoke obiske,
danes pa se nam zdi — Kira sodi, da po
krivici — tabu: stranišče. Kirova refor-
mirana školjka je visoka le 25 centime-
trov in sili človeka, da na pol čepi. Zdrav-
niki sodijo, da je takšen položaj najbolj
v skladu s fiziološkimi potrebami.

Ker večina Američank zavrača bide,
ker se jim zdi, da kadica vzbuja seksual-
ne asociacije (neka ameriška gospodinja
je odgovorila v anketi: »Kaj pa naj rečem
svojim otrokom?«) je Kira v straniščno
školjko vgradil posebno napravo za umi-
vanje.

Tudi svetilka za branje, ki naj bi bila
nameščena nad školjko, in majhna po-
lička za knjige, se zdi Kiri, da sodita
v stranišče. Pravi, da branje zamoti lju-
di, da premagajo tabu, ki jih ovira pri
neizogibnem opravljanju potrebe.

Kirova školjka je tako nizka, da jo
lahko uporabljajo le, če sediš. Če bi jo
uporabljali »po moško«, bi kaj lahko one-
čedili stranišče. V laboratoriju je zato
Kira proučeval vodni curek in se na
koncu odločil, da izdela še poseben »uri-
nal«. Hruškasti lijak naj bi namestili nad
školjko in ga skril v steno. Kadar bi ga
potrebovali, bi ga na tečaju obrnili iz
stene.

Se bolj kot sama zastarelost opreme
današnjih kopalnic preseneča profesorja
arhitekture dejstvo, da raziskovalci hi-
giene do danes skoro niso omenjali te
očitne pomanjkljivosti. »Tančica zadrege«,
ugotavlja raziskovalec WC, je pokrivala
to področje človeških intimnih naprav. To
pa je škodovalo napredku.

MEDICINA

BOLEZNI NAŠEGA ČASA (2)

POVRATEK V ŽIVLJENJE

V JUGOSLAVIJI JE LETA 1964 (DO SEM SEGA URADNA STATISTIKA) ZARADI BOLEZNI SRCA IN OŽILJA UMRLO 16.667 MOŠKIH IN 19.340 ŽENSK — 19 ODSOTKOV VSEH UMRlih. NAŠA STATISTIKA NE PRIPOVEDUJE, KAKO POGOSTEN JE SRČNI INFARKT, KI JE STRAH LJUDI DANAŠNJEGA DNE. MANAGER TREPETA PRED INFARKTOM. NAMEŠČENEC SE BOJI BOLEZNI SRCA, DELAVCI UMIRAJO ZARADI INFARKTA. VELIKO SMO ŽE PISALI O INFARKTU, NIKOLI PA NISMO ZASTAVILI VPRAŠANJA: KAKŠNO JE ŽIVLJENJE, ČE PREŽIVIŠ INFARKT? VRSTO SESTAVKOV O BOLEZNIH NAŠEGA ČASA NADALJUJEMO Z ZGodbAMI O LJUDEH, KI SO PREBOLELI INFARKT IN DANES SPET DELAJO

L. K., šestinšestdesetletnik, je direktor
velikega prevoznika podjetja. Pred de-
setimi leti je preživel srčni infarkt. Nekaj
mesecev je moral ležati. Potem pa ni več
držal brez dela. »Pa sem spet začel,« pri-
poveduje. »Seveda ne s polno paro. Pa
so se spet začele kupčije in z njimi raz-
burjenje. Ravnal sem se tako, kot mi je
svetoval zdravnik: kadar je v službi pri-
šlo do ostrih nasprotovanj, sem vzel klo-
buk in odšel. Čez uro sem se vrnil. Nekaj
časa sem držal, potem pa nisem več pre-
nesel vloge »mirnega človeka«. Sedaj se
spet razburjam in upam, da si to lahko
privoščim.«

Seveda se L. K. še vedno zaveda, da
ne zmore vsega tako, kot je pred infark-
tom. Mož, ki se je znal dve leti izogniti
vsakemu, velikokrat tako nepotrebnemu
razburjanju, tudi danes še vedno misli
svoje srce. Toda le redki so, ki so spo-
sobni tako suvereno obvladati težave in
razburjenja delavnika. Zdravniki to vedo.
Toda bolniki, ki so preživeli infarkt in
okrevali, se žele vrniti v življenje.

Mojster Junko je prišel v ambulantno
zdravništvu za notranje bolezni dr. P. ki je
pred letom komaj verjela, da bo Junko
preživel. Pred 14 meseci je imel srčni
infarkt. Medtem ko je v delavnici govoril
s strugarjem, je velik močan mož nenado-
ma začutil, kako mu je neznosna bolečina
prebodla levo stran prsi. Junko se je
zgrudil. Tri mesece je bil v bolnišnici,
osem tednov v okrevališču. Zdravila, po-
čitek, masaža, sprejeli. Potem je odšel
domov. »Pazite se,« so mu dejali pri od-
hodu.

Sedaj je prišel k zdravnici, da ji po-
toži, ker mu žena včeraj ni hotela dovo-
liti, da bi pokosil livado pred hišo. »Spet
bi rad kaj delal,« pravi.

»In zakaj ne delate?« ga vpraša zdrav-
nica. »Saj veste, kako je. Žena mi je
iztrgala kosilnico iz rok. Tega ne zmoreš,
tega ne smeš!«

Želji bolnika, da bi spet delal, svojci
nasprotujejo. Vedno na novo ga spra-
šujejo: »Ali to moreš? Ali to smeš?« Ali se
bolnik, ki je okrevljal po infarktu, res igra
z življenjem, če poskusi spet živeti? Ali
bo nekoč tako aktivni mož res preveč
»burno« živel, če bo kosilnico počasi pri-
paval po livadi? Bolnik ne zdrži več, da
bi pazil na vsak korak, da bi bil ves čas
zavrt v vato.

Hoče se vrniti v življenje. V kakšno
življenje? Zdravnik profesor dr. Ludwig
Delius, direktor Meierjevega instituta
münsterke univerze, kjer vsako leto
sprejmejo nekaj sto bolnikov, ki jih je
prizadejal infarkt in so sedaj v drugem
obdobju svoje bolezni, pravi: »Medtem ko
je minilo akutno obdobje bolezni, je
zdravnik izpolnil svojo nalogo samo v
najozjem pomenu besede. Tisti čas se je
zdravnik sam bojeval za pacientovo zdrav-
je. Sedaj pa zdravnik in bolnik zamenjata
vlogo. Zdravnik ni več negovalec, ampak
trener. Pravilno mora oceniti moč in sla-
bosti pacienta, da bo v prihodnosti bolnik
znan ravnati tako, da si bo sam okrepil
zdravje in postal sam sebi zdravnik.«

ŽIVLJENJE NA SODU SMODNIKA?

Kdor preživi prve tri dni, potem ko
ga je prizadejal infarkt, lahko upa, da
bo ostal. Večina bolnikov je ta čas v
omami brezbrčnosti, saj so jim zdravniki
ki vzbujali velike količine zdravil za
pomirjenje. Zdravniki vedo, da morajo po
infarktu zaustaviti aktivnost telesa in duha,
prestaviti v prihodnost strah pred ju-
trajšnjim dnem in pred ponovnim srčnim
napadom. Prav tako je treba preložiti
tudi željo po spremembi, po delu, da, celo
po branju časopisa.

Potem pa srce okrevlja — infarkt je
napravil rano v srcu in le-ta se počasi
zarasa — in upanje je, da bo zdržalo.
Tudi če bo hitreje utripalo. Bolnik gre
iz bolnišnice v okrevališče in zdravniki
se trudijo spet oživiti telo in duha. Vrata
nazaj v življenje so se odprla. Bolnik se
obnavlja, le malo samozavesti mu je
ostalo in v grlu ga stiska strah. Potem
napravi prvi korak. Pa čeprav je to sa-
mo korak iz bolniškega avtomobila v
sprejemnico okrevališča.

Ljudem, ki so preživeli infarkt, veli
kokrat ni ostala samo brazgotina v srcu,
ampak tudi v duši. Se dolga leta se jim
treše glas, ko pripovedujejo o občutku
uničenja ob srčnem napadu. Strah jih
je že ob najmanjši slutnji, da so morda
preveč pogumni in se prehitro vračajo
v življenje. Nekateri bolniki pa so spet
preveč samozavestni in preveč pozabljajo
na smrtnosno bolezen. Spet pretirava-
jo z delom in naporom. Z njimi imajo
zdravniki prav toliko skrbi, kot s tisti-
mi, ki jih je tako zelo strah ponovnega
infarkta, da se ne upajo več vrniti na delo.

Po zapiskih nekega nemškega sana-
torija, ki vsako leto ponovno preiskuje
bolnike, ki so po infarktu okrevali v njih-
ovem zavodu, razberemo, da je šest-
deset do sedemdeset odstotkov bolnikov
po infarktu spet prišlo za delo. Med
njimi polovica že šest mesecev po in-
farktu, kar se zdi zdravnikom v večini
primerov prezgodaj.

Mnogim bolnikom pa tiči strah pred

ponovnim infarktom tako globoko v ko-
steh, da si ne upajo začeti delati. Ze
najmanjši zdravnikov namig, naj žive
kar se da umirjeno, je dovolj, da jih spet
prevzame neznosni strah, ki je velikokrat
hujši od bolezni. Ameriški zdravniki so
si zapisovali odgovore bolnikov, zakaj
več ne delajo. Naštetimo nekatere!

● Zdravnik mi je dejal, da bom v
prihodnje vse življenje sedel na sodu
smodnika.

● »Ko sem vprašal, kaj lahko delam,
so mi odgovorili, naj v nasprotna kota
svoje sobe postavim stola, in ko se bom
utrudil sedeti na enem stolu, naj grem
počasi v drugi kot in sedem na drug
stol.«

● »Saj so mi rekli, da ne smem
dvigniti niti svinčnika, ki bi mi padel
na tla.«

BOLNIK NAJ VE, KAKO JE Z NJIM

Profesor dr. Delius: »Zdravnikova na-
loga je, da bolniku predpiše zdravilno
mero napora. Kasneje pa mora pacient
sam vedeti, koliko more in sme. Na-
učiti se mora občutiti, kje so meje nje-
gove moči. Nekateri bolniki so preveč
previdni, drugi spet hočejo s pretrano
voljo izsiliti hiter povrtek v življenje.
Oboje je narobe, in oboje je posledica
strahu, ki je bolniku ostal po infarktu.
Najvažnejša naloga vsakega dobrega
zdravnika je, da poskuša odstraniti ta
strah.«

V nasprotju z mnogimi drugimi zdrav-
niki sodi Delius, da je treba bolniku na-
tanko razložiti, kako je z njegovim
srcem in kako srce postopoma okrevlja.
»V vsakem obdobju bolezni naj pacient
ve, kako je z njim.« Če bolnik to res
vede, potem se najbolje prilagodi bolezni.
Tehtnica njegovega življenja je v ravno-
težju med hoteti in moči. Bolnik se je
načel živeti s svojo boleznijo. Ima po-
sluh za tih opozorila svojega srca in
ne bo ga izdalo, dokler pozna meje nje-
govih zmognosti in jih tudi spoštuje.

PRIHODNJIČ:
Krčne žile

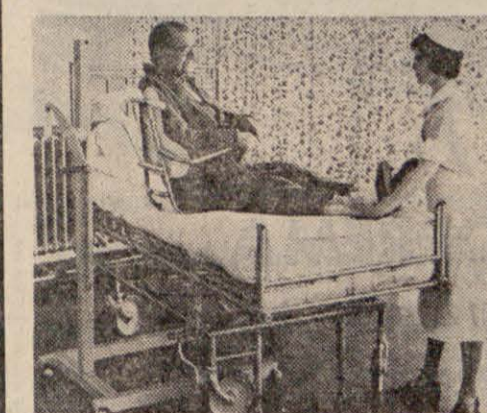
Živijo po infarktu: Eisenhower (levo) predsednik ZDA od 1953 do 1961, 75 let; Peter Sellers
(na sredini), angleški filmski igralec in komik, 40 let; Paavo Nurmi (desno), finski tekač,
olimpijski zmagovalac, 65 let.

Volneni izdelki naše tovarne za moške obleke, ženske
kostime in otroške obleke zadovoljujejo slehernega
potrošnika. Zato kupujte vedno in povsod le izdelke
našega kolektiva.

LE KDO BI SI MISLIL!

VZIGALNIK brez bencina ali plina obvaruje
kadica, da bi ostal brez ognja, saj gorj celo
na močnem vetru. V Angliji so namreč pred
nedavnim »ponovno izumili« vžigalnik, ki je
star 50 let. V pet centimetrov dolgi kovinski
cevi je sedemnajst centimetrov dolg steni-
z iz lesenih vlaken, ki so jih bili na poseben
način impregnirali. Na vrhu cevi s stenjem
je privarjena cevka s kreslinim kamenčkom
in nazobčanim kolescem. Steni potisneš na-
vzgor in kresneš, iskra vname steni, ki ne
zagori s plamenom, ampak le tli. Vžigalnik
ugasne tako, da steni potegneš nazaj v cev.
Steni pokurš in zamenjaš po treh mesecih.

ZDRAVNIKI in sestre
bodo lažje pomagali
bolnikom, ki se sami
ne morejo premikati,
če v bolnišnici ne bo
manjkalo posebno ro-
čno dvigalo za dviganje
in spuščanje hudihih
bolnikov v posteljo in
iz nje. Dvigalo pravi-
lo »ambulite« in ga
uporabljajo tudi za to,
da vozijo invalide na
stranišče in v kopal-
nico. Dvigalo je pre-
prosto, vsa naprava je
povsem mehanska, zato
je zanesljivo in varno.

STROJNIKI v prihodnje ne bodo več s krpo
in čopičem čistili naprave, ampak si bodo po-
mogli s posebnimi čistilci, ki razpršujejo
čistilno tekočino in očistene kovinske dele
potem še namažejo. Čistilo je spravljen v
pločevinasti posodi in nad njeno gladino je
stisnjen plin tako, da čistilo brižne skozi
cevi, ko pritisnemo na gumb na vrhu posode.
Napravo naj bi uporabljali za čiščenje motor-
jev, pisarniških strojev in hidravličnih na-
prav. Čistilo ni vnetljivo in ne povzroča rje.
Prav zato, ker se čistilo ne vname, se zdi se
bolj primerno za čiščenje električnih naprav.

AVTOMOBILI za prometno policijo naj bi bili še posebej odlična vo-
zila. Angleški Ford je predstavil novo policijsko vozilo ford zephyr V6,
ki ga je tovarna prilagodila željam številnih policij po vsem svetu. V
vozilu sta dve notranji vzvratni zrcali (za voznika in spremljevalca)
posebno natančen merilec hitrosti, sirena ter radijski sprejemnik in od-
daljnik. Vozilo ima 3-litrski motor in doseže največjo hitrost 160 km/h.

RENAULT 16

IZREDNA STABILNOST IN VARNOST!

Pogon na prva kolesa — lahko in precizno upravljanje — odlična
izvedba vzmetenja in položaj motorja zagotavlja trdno lego vozila na
vsaki cesti — neobčutljiv tudi za bočne vetrove — posebni zavorni
sistem onemogoča nenadno blokiranje posameznih koles — živahnost
motorja omogoča odlične pospeške za hitro in varno prehitevanje —
največja možna vidljivost.

1470 cm, 142 km/h, 9 litrov/100 km, dolžina 4,23 m.

Cena 1.520 USA \$ (ali v drugih konvert. valutah) in 13.300 N-din za
carino in vse ostale stroške. Dobava takojšnja!

PRIČAKUJEMO VAS V PRODAJALNIAH: Trgo-avto, Koper, JLA, št. 25,
tel. 21-720 — Maribor, Grajska 7, tel. 22-654.

COSMOS

generalni zastopnik za Jugoslavijo

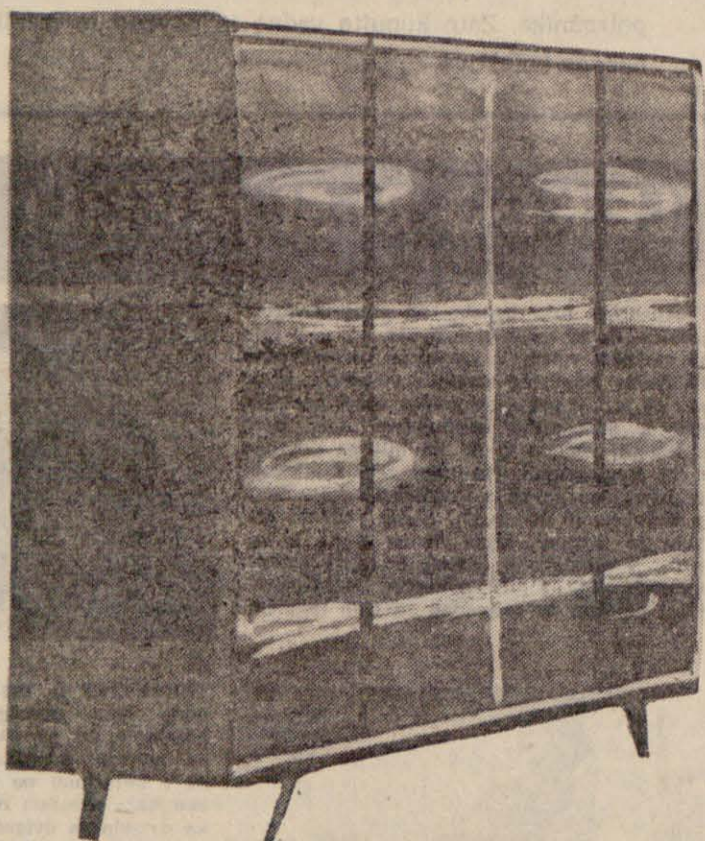
LJUBLJANA, Celovška 24, tel. 313-141

Seilanit
kamnik
Kravate — terital

Slike za nagrobne spomenike

izdeluje na porcelanu
kakovostno in hitro
specializirana foto delavnica

ANDRIJA PRIHER — ZAGREB
ZAGREBAČKA CESTA 12 A — KUSTOŠIJA

KRASOPREMA

DUTOVLJE PRI SEŽANI

Proizvaja pohištvo najboljšje kvalitete.

GARANCIJA BREZHIBNEGA DELOVANJA MOTORJA

S 225 E 2 za AMI - 6
S 225 E 2 za FIAT 750
S 240 E 2 za MOPED
S 175 E 2 za OPEL
S 175 E 2 za VW
AVTOELEKTRO
TOLMIN

avtoelektro · tolmin

Destilacija in promet alkoholnih pijač

DANA

MIRNA NA DOLENJSKEM

Za vsakega in vsako priložnost

- dopust
- lov
- taborjenje
- izlet
- dom
- svečanosti
- darilo

pri nakupu vam daje naš znak garancijo kakovosti,
zato kupujte samo kakovostne izdelke »Dana«

- domači Brandy
- pelinkovec (grenki in sladki)
- Gorjan
- lovec »Bitter«
- pristni — naravni Brinjevec
- stara slivovka
- vermouth
- encijan, sadjevec, rum ...
- oranžada
- malinovec ...
- Cekinček — ocvrt krompirček

Obenem pošiljamo ob prazniku občine Trebnje vsem
odjemalcem in potrošnikom iskrene čestitke

RIM

OPEHARJENA DAVKARIJA

Italija se te dni spet ukvarja z znamenitim »davčnim škandalom«. Letos je na vrsti znani pevec in avtor pesmi Adriano Celentano, ki mu davkarja očita, da je prijavil precej manj dohodka kot ga je v resnici imel. Po preračunih davkarje naj bi pojoci Celentano v minulih štirih letih zaslužil nekaj manj kot dve milijardi lir, prijavil pa je komaj desetino tega. Celentano si po prvih poročilih iz Italije zaradi tega ne dela sivih las. Ko so ga časniki karli iskali v Rimu, ga niso mogli najti, ker se je odpravil »nekam na morje«. Se le temeljito iskanje jih je pripeljalo do pevca, ki je dejal, da o poslovnih rečeh nima pojma, ker se z njimi ukvarja njegov brat Alessandro, da pa davkarja po vsej priliki pretirava. Menil je, da je morda celoten promet njegovih poslovnih podvigov dosegel vsoto dve milijardi lir, da pa je čisti zaslužek »v teh hudih časih« znesel morda le 60 do 70 milijonov lir letno. Predvsem pa je Celentano še enkrat pojasnil, da se s poslovnimi zadevami ne ukvarja. Tisti, ki ga poznajo — in kaže, da ga zdaj pozna tudi davkarja — so drugačnega mnenja. Adriano Celentano je zgodaj pokazal dosti poslovnega duha. S prvim večjim zaslužkom si je v Rimu kupil frizerski salon in pritegoval kliente tako, da jim je čez dan brenkal na kitaro. Ko so posli z njegovimi popevkami začeli, si je kupil lepo število avtomatičnih gramofonov, nato pa sta z bratom ustanovila družbo za izdelovanje gramofonskih plošč. Kupčija je začela in Celentano ima zdaj razkošno vilo v Rimu ter še nekaj drugih dobrin, ki mu lajšajo življenje na tem svetu. Da je Celentano »davčni ubežnik«, je ugotovila finančna policija v Milanu. Zračunala je, da so samo popevko »Deček iz ulice Glucka« poslali na trg v 800.000 primerkih po 300 lir kos. Račun je bil lahek, saj je samo ta poslovna operacija prinesla družbi »Clan« 2 milijardi 400 tisoč lir denarja; mimo tega pa je družba izdajala tudi druge plo-

šče, prav tako visoke dohodke pa je imela po vsej priliki tudi od cele verige avtomatičnih gramofonov po lokalnih in drugih javnih prostorih. Vsota, ki jo davkarja očita Celentanu, še ni dokončna in verjetno bodo tudi obdolžili sledila pogajanja med davkarji in družbo »Clan«. Tisti, ki poznajo Adriana Celentana, pa so mnenja, da si bo pevec nakoval nekaj dobička tudi iz te nove dogodivščine: lahko bi na primer napisal in zapel pesem z naslovom »Balada o davkarji«. V Italiji je še vedno dovolj bogatih »reževev«, ki jim davkarja nikakor ni pri srcu.

LONDON

SLABI OBETI ZA LETO 1967

Kot vsako leto ob tem času, se je tudi letos v kioskih britanskega glavnega mesta pojavil »dr. Francis Moore's Almanack of prophetic hieroglyphic engravings«, nekakšne sanjske »bukve« z oceno astrološke situacije za prihodnje leto. Knjiga sodi že v del tradicije britanskega otočja, saj je prvič izšla že leta 1697. Za prihodnje leto napoveduje »Old Moore«, kot jo kratko imenujejo Londončani, še večje število naravnih katastrof kot letos, politične pretrese od Kitajske do Peruja ter prvo vesoljsko katastrofo. Edino, kar knjiga napoveduje dobrega, velja za kraljevske družine in konje: prvim obeta vidljiv ljubezenske narave, drugim pa uspeha na tekmah. Že zdaj je dokaj jasno, da se »Old Moore« glede nekaterih reči ne bo zmotil. V Veliki Britaniji so povsem pripravljeni verjeti, da bo državni proračun, ki ga bodo javnosti predstavili aprila prihodnjega leta, prinesel povečanje davkov na tobak in pivo. Prav tako »Old Moore« ni prevzel nobenega tveganja, ko je napovedal slabo vreme v februarju in pa odkritje trgovine z mamili na Blížnjem vzhodu (kjer tihotapce odkrivajo kar vsak mesec). Leto 1967 bo precej neugodno zaradi učinkovanja Neptuna in Marsa: prav zaradi njiju naj bi prihodnje leto prišlo do političnih pretresov na vzhodu ter po vsej priliki tudi do uboja »seminentnega

MORILEC V GOZDU ROBINA HOODA?

Po dosedanjih pričevanjih prvih dveh jetnikov londonske policije, Edwarda Witneya in Johna Duddya, je bil tretji človek tisti, ki je streljal na tri policiste in jih tudi ubil. Gre za Harryja Roberta in minul teden je vsa Velika Britanija vključno s podzemljem v East Endu sodelovala pri lovu na človeka. Dosej najobsežnejšo akcijo so imeli v Eppingu, v gozdovih, ki so iz britanske zgodovine znani kot zatočišče Robina Hooda. Policisti so opozorili prebivalstvo, naj se možu izogne, češ da je Robert v nekaj trenutkih ubil tri policiste: iz njegove vojaške mape je razvidno, da je bil pri vojakih ocenjen kot odličen strelec in da je bil v posebnih enotah, ki so jih urili za boje v džungli. Kaže pa, da dosedanje informacije o Robertu niso bile povsem točne in da ga je policija iskala tam, kjer morilca v resnici morda ni bilo. 24. avgusta so namreč iz Scotland Yarda poslali časnikom nove fotografije, na katerih se Roberts nekoliko razlikuje od prej objavljenih slik. Dan pred tem pa so na londonsko sodišče pripeljali Edwarda Witneya (na sliki z odejo čez glavo), da bi ga zaslišal preiskovalni sodnik.

Umrl je alkoholik, ne vemo, kaj je spil

DR. X: »PIJANEC JE TRDIL, DA JE ŠTIRI DNI PIL LE MLEKO. KO SO MU IZPRAZNILI ŽELODEC, JE BROZGA SMRDELA PO ACETONU ... PONOČI JE UMRL. OBDUKCIJE NE BO. NE VEMO, KAJ JE SPIL ... PACIENTI VELIKOKRAT PRIPOVEDUJEJO PRAVE PRAVLJICE O TEM, KAJ JIH TARE. POMISLITE: PETU CAREYU JE NEKA PACIENTKA DEJALA, DA IMA V MATERNICI OGENJ IN DA IZLOČA ŽAGANJE!«

SOBOTA, 3. DECEMBRA

Ko sem spet prišel k bolniku dr. Merrittu, že dvajset ur in imel več sonde v požiralniku. Očitno je nehal krvaveti in vsi so držali fige. Pacienta je bilo zelo strah, da bo spet začel krvaveti in da mu bodo morali v požiralnik spet vtakniti tisto hudičovo reč. Zdel se mi je živ mrlje: v obraz je bil blede, da je bil kar žolt, lica udrt, tri dni se že ni obril, ostrizen je bil na krtačko in lasje so mu že siveli, oči so bile motne. Boizen ga se mi je opravičevati, ker me je poklical, da bi mu spet zabodel iglo za transfuzijo. Poskusil sem na veni na roki, pa mi ni uspelo, da bi spravil iglo v žilo. Potem sem poskusil na žili odvodnici na nogi, ki se mi je zdel, da jo bom laže dosegel, pa me je tokrat izdala igla. Cevka iz umetne snovi se je zvila, in spet je nisem mogel zabosti. Končno sem na drugi nogi le odkril veno in vanjo pravilno in trdno zabodel iglo, in kri je spet začela teči.

Vse to je trajalo skoro do enajstih. Medtem ko sem se še trudil z napravo za transfuzijo, je sestra, ki je sedela ob bolnikovi postelji (pa naj bi kogarkoli namesto nje pobral s ceste pred bolnišnico, bolj neumen bi že ne mogel biti), nenadoma povsem mimogrede pripomnila, da bolniku očitno že dve uri pada krvni pritisk in da morda to kaj pomeni. Vprašal sem jo, za koliko je padel pritisk, in odgovorila mi je, da je padel s 160 na 135.

Ustrašil sem se, saj je to lahko pomenilo, da je bolnik spet začel notranje krvaveti. In nenadoma se mi je zjasnilo, da je zdravstveno stanje dr. Merritta zelo kritično. Sam sem mu izmeril krvni pritisk in ugotovil, da je sedaj že 120. Zato sem naročil sestri, naj takoj telefonira Piedmontu in mu pove, da bom bolniku spet namestil sondo.

Nisem vedel, kako naj Merrittu povem, kaj moram storiti. Bolnik se je bal sonde in jaz nisem prav vedel, kako naj mu jo spravim v požiralnik. Medtem ko sem si gumijasto cev še ogledoval in premišljal, če bi morda le še nekaj časa počakali, je Merritt bruhal 400 ali 500 kubikov krvi. Bila je svetlo rdeča, kar je pomenilo, da spet krvavi. »Mislim, da mora spet noter,« sem mu dejal. Priklimal je, kot da bi se že vdal v svojo žalostno usodo. Počasi mi je razložil, kako naj mu namestim sondo: katero mazilo naj uporabim in kako naj držim cev, da ga bo manj bolelo in se mu ne bo obračalo. Povedal mi je, koliko vode mora požreti, da mu gre sonda laže dol, in kdaj naj odstavim vodo, da je ne bo preveč požri.

Ko je bil nenapahneni balon končno v želodcu, mi je povedal, koliko ga moram napihniti, da bo prav. Vse sem storil, kot mi je povedal, in potem sem sondo močno potegnili navzgor. Dejal mi je, da bo kliša utež le preveč nategnila sondo in tega na začetku ne bo mogel prenesti, zato naj začnem raje s 500 grami in naj potem v obrokih obesim še druge pol kile.

Potem mi je rekel, naj cev, ki je skozi balon vodila v želodec, priključim na sesalno napravo in tako poskušam iz želodca izsesati vso staro kri. Razložil mi je, da bom na ta način ugotovil, ali se mi je posrečilo ustaviti krvavitve, če se bo pokazalo, da iz želodca ni več nove krvi. Z vsem tem nisem imel kaj prida sreče, saj je bil bolnikov želodec poln stare, strjene, črne krvi, ki se je vlekla kot gumi in je zamašila cev. Vedno na novo sem poskušal in šele ob dveh ponoči sem obupal, da mi bo povsem uspelo. Na koncu koncev vsaj rdeča nova kri ni več prihajala iz cevi.

Medtem ko sem vse to delal, je prišel Piedmont, ocenil je položaj, zmajal z glavo in dejal: »Da, Paul, zelo mi je žal, toda vse kaže, da te bomo morali vzeti gor in vse to spet urediti.« Dr. Merritt je priklimal. Potem me je Piedmont prosil, naj sporočim operacijski ekipi, naj se kar najhitreje pripravi. Dejal je, da potrebuje dva zdravnika asistenta in stazista, ki mu bodo pomagali pri operaciji.

Ob pol treh sta prišla asistenta Barr in Mankovitz. Medtem ko smo čakali, da se umijemo, smo bili v zdravniški sobi in spraševali Piedmonta. Bil je miren in zbran, ko pa ga je Barr vprašal, kakšne sodi, da so možnosti bolnika, da preživi, je zmajal z glavo in dejal: »Nikoli več me ne smete kaj takega vprašati!«

Končno smo ob štirih odšli v operacijsko sobo in začeli. Operacija je trajala osem ur. Z enim samim zamahom je Piedmont zarezal z višine leve rame pa do popka. Potem je ukazal transfuzijo in v bolnika smo pihali kri — liter za litrom. Grozno delo je bilo izrezati želodec in požiralnik z vsemi temi razširjenimi žilami, ki so bile kirurgu na poti. Zdelo se mi je, da Piedmont dela v globoki jami spodaj na trebuhu in kri je brizgala iz globine kakor vodomet.

političnega voditelja. Februar bo industriji prinesel stavke in drugačne spopade s sindikati, zato bodo imeli v Veliki Britaniji marca finančne težave. April naj bi prinesel železniško nesrečo, nove elementarne nesreče na vzhodu, rasne spopade na ameriškem jugu ter nekaj slabega tudi za Španskega diktatorja Franca. Vse to pa je šala v primerjavi s tistim, kar »Old Moore« napoveduje za jesen: na dnevnem redu bodo politični neredi v Španiji in Franciji (križ je Pluton), v ZDA bo med prebivalstvom narasel odpor zoper demokrate, v Veliki Britaniji bo prišlo do politične krize zaradi smrti med starejšimi ministri. Obetajo se tudi viharji in poplave, uragani in tornadi na atlantski in pacifiški obali ter incident v Avstraliji. Nevarne naj bi bile tudi politične reakcije v Turčiji in na Portugalskem zaradi sovjetskega vmešavanja. Če bo svet zdržal vse to, ga čakajo še nasilni politični prevrati, kraljevska poroka v novembru, poplave, revolucija v eni od latinsko-ameriških držav in stavka pristaniških delavcev v New Yorku decembra. Nasvet, ki ga daje »Old Moore« za december, pa se glasi: »Pametno je, kar se da hitro porabiti denar.«

PARIZ

DESET PRAVIL ZA DOBREGA PLAYBOYA

Bestseller sezone je v Franciji postal »Vodič za playboya« izpod peresa Alaina Ayasha. Za vse tiste, ki bi radi konkurirali Güntherju Sachsju, navaja avtor deset pravil, ki se jih je treba spoštovati ob vsakršni priložnosti: 1. playboy mora vzbujati videz, da je nekako izgubljen na tem svetu, kar ga loči od navadnih smrtnikov; 2. le izjemoma si lahko privošči smrtniške napake, se pravi, da lahko postane »banalan« moški; 3. playboy ne sme biti lep, marveč močan in si lahko za vzornika vzame Jeana Paula Belmonda (če ga lepota le preveč bremeni, naj stoji v bližnji boksaški ring in si da od poklicnega boksarja razbiti nos); 4. njegova eleganca mora biti diskretna in tipično britanska; 5. playboy se bo smejal le ob redkih priložnostih, pri tem pa mora biti njegov smeh nevaden, glasen in zdrav; 6. preden pride v družbo, se bo v njej pojavil njegov prijatelj, ki bo o njem povedal nekaj diskretnih hvalnic ter mu tako pripravil »tereno«; 7. vedno se bo izogibal drugim playboyem; 8. svojih navad se mora trdno oprijemati — če na primer kadi cigarete »Camel«, bo vedno zavračal vse druge, in če mu je všeč »Ballantine«, nikoli ne bo pil drugega alkohola; 9. na zabavi ali javni prireditvi bo na ples povabil vedno le najlepše dekle, četudi ima ta že svojega spremljevalca; 10. nikoli ne bo povedal, koliko je star v resnici — če jih ima manj kot 25, se bo delal starejšega, če pa jih ima nad štirideset, bo od svojih let vedno odšel šest do devet let. Nikoli pa ne bo priznal, da jih ima več kot petdeset.

VIDEM

SREČA V NESREČI

Pod srečno zvezdo je rojen Celestino Cappellari, 20. zidar iz Lezziche di Dogna v Valdogni: po dvesto metrih padanja je skupaj z avtomobilom pristal v strugi hudournika in si pri tem zlomil le levo nogo. Do nesreče je prišlo, ko se je mladenič vračal z dela ter precej hitro vozil po ovinkasti cesti, ki vodi ob hudourniku Dogna. Nenadoma pa so mu odpovedale električne napeljave in voznik vozila ni mogel več odbrzati na svoji strani ceste; na prvem ovinku je vozilo podrl o ograjo ter po dvesto metrih padanja pristalo sredi hudournikove struge. Cappellari je ostal vso noč vkleščen v razbitinah vozila in šele ob zori so mimoidoči zaslišali njegove kliče na pomoč ter poklicali reševalce.

STAŽIST DR. X: DNEVNIK

Ko smo krčne žile že stisnili, se mi niso zdele več tako grozne, in v služnici sem opazil le nekaj vzlovov žil. Na pogled se ni zdelo, da so krvice tako hude bolezn. Končno se je Piedmont lotil nove zveze med požiralnikom in tenkim črevesom. Trajalo je celo večnost. Potem pa je bilo na vrsti dolgotrajno in zopno delo, ko je treba vse spet zapreti in zašiti. Natanko opoldne smo končali. Komaj sem se stal. In preprosto nisem mogel razumeti, ko je Piedmont za popoldne napovedal še dve težji operaciji, ki jih bo opravil v bolnišnici bolniške blaginje.

Potem ko sem v petek povečerjal — mislim, da je bil petek, čeprav se mi je zdelo, da se četrti sploh ni končal — sem spet odšel v tretje nadstropje. Dr. Merritt je bil še vedno z nami.

Pozabil sem omeniti, da smo mu med vso operacijo dali enajst litrov krvi, da bi nadomestili izkravljeno. Tako je tekla v njegovih žilah le »kri iz banke«, ki so jo bili za transfuzijo pripravili tako, da se ni strjevala, in zato je na koncu operacije krvavel povsod, kjer je bilo sploh mogoče krvaveti. Nekoliko kalajevga glukonata, ki smo mu ga vbrizgali intervencno, je sicer malo ustavilo krvavitve, toda popoldne je bolnika prizadela še lažja transfuzijska reakcija in morali so prenehati dajati kri. Ne vem, katera komplikacija je še mogoča, da je dr. Merritt ne bi bil doživel.

TOREK, 6. DECEMBRA

Takoj v ponedeljek zjutraj so mi povedali, da je dr. Merritt umrl. Izdihnil je navsezgodaj v nedeljo. Čeprav so neprestano dajali transfuzijo, je krvni pritisk vse bolj upadal. Končno je življenje ugasnilo.

V ponedeljek naj bi dr. Emeryju pomagal pri ekspiraciji žolčnega mehurja. V bolnišnem žolčvodu je bilo vse polno kamnov in Emery se je trudil vse dopolne, da bi jih odstranil. To je bila prva operacija, pri kateri sem mu pomagal, in nobenega dvoma ni, da je Emery čudak.

V šestdeseta leta gre, je visok in siv, v obraz je naguban in nosi debela konveksna stekla, da se zde njegove oči petkrat večje, kot so. Ko te pogleda, boljše vate s povečanimi ogromnimi očmi. Kadar nima očal, mislim, da je popolnoma slep. Pri operaciji pa se zdi, da odlično vidi.

V operacijski sobi in na hodnikih je Emery pravo nasprotje Slaterja in ne bom trdil, da mi je ta razlika posebno všeč. Zgodi se, da je Slater zelo surov toda Emery je bolj sarkastičen in zadržan. Menim, da je zelo samovoljen, in če se zjutraj pri viziti razjezi, potem se zdi, da o tem razmišlja ves dan. V torek je nekdo med vizito omenil sestavek iz časnika, ki se je zavzemal za mešane zakone in mešanje ras. Emery je to »izpustil« pol ure dolgo tirado, kjer je ožrl vlado. In potem je bila vsega, kar mu tisto dopoldne na kliniki ni bilo všeč, kriva vlada, in naprtil ji je celo pooperativne

TO SE PRIPETI SAMO...

... V MISSISSIPPIJU: S policijskim spremstvom in med slovesnim tuljenjem sirene je pred hotel mesta Biloxi pripeljal tovornjak, poln viskija. Po 58 letih je ukinjena prepoved pitja alkoholnih pijač

... V SAN FRANCISCO: Ker je Duncan Johnston pred petindvajsetimi leti zastopnik popravil zadržano na torbič posodice Sternheim, mu je zapustila v oporoki milijon dolarjev.

... V ZDA: Prvo nagrado na razpis oblek za živali — da ne bi vzbujale javnega pohujšanja — je dobil Alan Abel, predsednik združenja za oblačenje domačih živali. To združenje je Abel osnoval pred leti za šalo, pa ga je javnost vzela čisto za res.

OKLAHOMA CITY

KRIV PO ZAKONIH DRŽAVE OKLAHOMA

Preden je stopil v sobo smrti, je James Donald French stisnil roko ravnatelju zaporov: le nekaj trenutkov kasneje so ga v skladu z zakoni države Oklahoma usmrtili na električnem stolu. James Donald French je bil brčkone najbolj urmast obsojenec, kar so jih kdaj imeli v oklahomskih zapornih. Imel je komaj trideset let, vendar je pol svojega življenja prebil po zapornih v šestih ameriških državah. Leta 1958 so ga obsodili na zaporno kazen zaradi uboja in tri leta je bil naravnost vzoren jetnik. 27. oktobra leta 1961 pa je nenadoma in brez posebnega razloga ubil tovaršja v celici, Eddija Leccia Sheltona; edino pojasnilo, ki ga je dal French od sebe, je bilo, da je napočil čas za Sheltonovo smrt. Frencha so obsodili na smrt in njegovi starši so storili vse, da bi obsojdo spremenili v dosmrtno ječo. French pa se je temu upiral. »Gospodje sodniki,« je pisal vrhovnemu sodišču, »kriv sem, kolikor je more biti kriv človek. Prosim vas, da obsodbe ne spremenite.« V oddelku za na smrt obsojene je French kazen pričal

NI IMENA NA ULICI

3

Lébert, ki se je obzirno naredil, kot da jih ne vidi; je stopil do Hallama, ki je še vedno ležal na tleh. Iz njegove roke je tekla kri, kri, ki so jo oživila moji zobje. Opazila sem, da je nenadoma postal čisto mlahav, kot punčka iz cunj. Očitno je bilo z njim konec... Le malo se je zganil, ko se je Lébert nagnil nad njega.

»Nič mu ni,« je kratko rekel in se spet vzravnal. »Bal sem se že, da je kam udaril z glavo, pa ni. Je pa precej nacejen. Pridite, greva.«

»Grega, kam?« sem šibko vprašala.

»No, vsekakor od tod. Z njim bo že dobro, toda bolje bo, če ga pustite. Povedal bom gospodarju, da je tukaj, ko se bova poslovila.«

Kot majhno ubogljivo dete sem šla za njim na hodnik. »Tule,« je rekel in se ustavil, »je kopalnica. Stopite noter in se malo osvežite po obrazu.«

Ubogala sem ga in iz ogledala je zazijala vame spačen obraz. Zgrozila sem se, a rekla sem si, da me je še vedno moč prepoznati: torej vse skupaj le ni bila popolna mora.

Hladna voda je bila blagoslov, ampak ne tolikšen kot prijetna mirnost Lébertovega glasu. On je bil trezen.

»Sem že govoril s tipom, ki tu stanuje,« je rekel. »Sedaj lahko greva.«

Nisva spregovorila, dokler nisva prišla iz hiše.

»To je moj avto,« je rekel in mi pomagal stopiti v quatre chevaux. Bilo je že tako pozno, da je bila večina svetilk ugasnjenih. Bila je najtemnejša, najmirnejša ura pred zoro. Ko sva že sedela v avtu, mi je ponudil cigareto in jo prižgal.

»Zelo lepo se vam moram zahvaliti,« sem rekla. Moj glas je zvenel nezemeljsko v tej praznini.

»Ne bom vas vprašal, v kakšni zagati ste bili,« je rekel, »toda veseli me, da serp vas pravočasno našel.«

»Kako ste neki vedeli, da sem tam?«

Morda se spominjate, da sem vas nocoj že srečal na eni zabavi.«

»Da.« Zdelo se mi je, da je to bilo že dolgo prej, vsaj pred kakim tednom.

»Zelo sem bil vesel, ko sem spet naletel na vas. Zdel sem biti poleg vas ves večer — pa vas je odvelki tisti vaš Amerikanec ali kaj že. Ker sem vas videl v njegovi družbi, vas sprva nisem hotel ogovoriti, saj ste se morda celo zabavali. Ko pa sem videl vaš naveličani izraz, sem si rekel: Fant, temu dekletu ni prav prijetno ob tem tipu... Vas morda žalim? Vam ta Amerikanci kaj pomeni?«

»Ne, niti najmanj.«

»Se mi je zdelo... No, ker ste nenadoma z njim vred izgubili, sem povprašal pri gostitelju, če morda ve, kam bi utegnila oditi. In tako sem prišel sem. V sobi vas ni bilo, vendar mi je nekdo povedal, da ste tu. In potem sem še videl tistega Amerikanca, precej pod paro, kako vas išče. Sploh pa, ni moja navada, vtikati se v tuje stvari — ni moja navada, vdirati v politenno sobe — in nameraval sem že oditi, ko sem nenadoma zaslišal njegov krik in nato nekoga, ki je jokal. Brez pomisleka sem vstopila.«

»Opazilo ste to storili,« sem rekla.

»Opazil sem, da je nekaj narobe. In on — kaj ste ga opraskali?«

»Ne, mislim, da so bili zobje.«

»Hm... je to vaša navada?«

»Ljubi bog, ne!«

»No, veseli me, če vam je moj nenadni prihod kaj koristil. Sicer pa, če prav pomislim, je bilo moje zasledovanje in spraševanje, kje ste, zelo tvegano: saj bi se bil utegnil motiti.«

»Pa se niste,« sem rekla. Naslonila sem se nazaj in zaprla oči. Zdelo se mi je, da s vselej izbristi izpred oči Hallamovo sliko. Vendar so se mi roke, ko sem si prižigala cigareto, še vedno tresle.

»Me veseli,« je rekel in ugasnil svojo cigareto. Vozila sva se po meni neznanih ulicah in šele dolgo potem sva prišla v predel mesta, ki ga poznam.

»Kam greva?« sem brez zanimanja vprašala.

»Za kratek čas v moje stanovanje. Saj razumete, ne vem, kaj stanujete. Sploh pa nama škodljiva kave ne bi škodila.«

Nisem imela moči, da bi se strinjala z njim ali mu nasprotovala. Prišla sva na Rue de Seine, v Latinski četrti, ki sem jo zelo dobro poznala. Lébert je ustavil avto pred visoko, staro vežo. Izstopila sva, pritisnil je na brenčac, in masivna vrata so se potihno odprla.

»Na žalost ne stanujem v prvem nadstropju,« je rekel, »in v teh starih hišah ni dvigal. Ampak takoj, ko prideva gor, boste lahko sedli.«

Stopnice so bile iz lepega, ampak izlzanega kamna. Ovijale so okrog in okrog. Bila sem že tako utrujena, da utrujenosti za nekaj časa nisem več čutila in sem si malo opomogla.

»No, tu sva,« je rekel in poskušal vtakniti petnajstcentimetrovski ključ v ključavnico. »Ko boste vstopili, malo pazite — dokler ne prižgem luči — mislim, da sem pustil svoje stajalo nekje prav blizu.«

Po ozkih stopnicah sem bila presenečena nad širino prostora, v katerega sem stopila. V ozadju sobe je gorela ena sama luč. Spoznala sem, da sva pravzaprav v ateljeju. Prepoznala sem njegove klasične dele: na enim koncu zidan balkon z nizko ograjico, kakih dva metra iznad tal, in za ograjico postelja. In potem veliko okno. Ko si na takem balkonu, imaš vtis, kot da si v normalni sobi — samo namesto četrte stene je tu nizka ograja, čez katero se lahko nagneš tako kot čez ladijsko.

Pohišta je bilo v sobi malo: na tleh kokosova preproga, ob stenah nekaj kosov starega pohišta, moderen naslanjač, slikarsko stojalo in poleg mize, prekrita s skicami. Oddaljeni koti so bili še vedno v temi.

»Toliko prostora je tukaj,« sem začudeno rekla.

»Prižgal bom še eno luč, da boste bolj videli.« Naredil je nekaj korakov in se sklonil, da bi vtaknil vtikač v vtičnico. Svetloba še edine luči v sobi je pokazala njegov obraz v prevelikem kontrastu. Za trenutek sem ga ogledovala, kot da mi je popolnoma tu — kot da bi bil mrtvaška maska. Imel je oster, verjetno židovski profil, visoko čelo, lepo oblikovano ob senčeh; usta je imel široka in na obeh straneh ust gube, kot da so mišice stalno napete. Obrvi so bile nekam čudno obrnjene navzgor. Obraz, ki sem ga gledala, je bil nenavaden. Zdelo se mi je, da pripada drugemu stoletju, kajti bil je kot obraz na srednjeveškem portretu — ali pa kot krotki satan, vrezan v les.

»Tako,« je rekel, in atelje je postal dovolj svetel. Zagledala sem čudovite barve nekaterih platen, ki so visela na stenah ali ločila ravnotežje na policah. Sprva so se mi zdela abstraktna, zgolj poteze s čopičem, med katerimi sta prevladovali rdeča in modra barva. Ko pa sem jih pogledala drugo, sem se spomnila, da me spominjajo na velika, barvasta cerkvena okna. Podobenost je bila velika — vsako platno je imelo med svetlimi lisami temnejše poteze in na nekaterih sem odkrila obrise človeških glav.

»Kar ogledite si, kar želite! Samo tiste se ne dotaknite, ki jo delam. Verjetno je še mokra. Bi malo kave?«

»Zelo rada.«

Po glasu je spoznal, da si je res želim. Šel je v prostor, kjer naj bi bila kuhinja in kopalnica — pod balkon. Malo sem pregledovala njegova dela, in že se je vrnil z vročo, črno piščo.

»Ste zelo utrujeni?«

»Ne, utrujenost sem nekako prebolela; sedaj se kar dobro počutim, samo malo neresnično se mi zdi vse skupaj.«

»Vem, razumem,« je rekel. »Ob tem času je navadno pri vsakem tako. Samo jaz sem navajen, kajti često delam v redakciji do dveh ali treh zjutraj.«

»Ampak saj je gotovo še bolj pozno?« sem vprašala.

»Saj bo res — štiri je proč. Prepričano, da bi človek le-gel.« Pogledal me je. »Bi morda hoteli malo leči — kar tu, na kavč?« S prstom je pokazal velik viktorijanski kavč v kotu, prevečen z obrobjenim usnjem.

»Ne, ne,« sem rekla. Resda mi je bil Lébert strašansko všeč, toda bil je tudi moški, in za tisto noch sem imela dovolj ležanja po kavčih.

»Seveda vas bom peljal, kamor koli želite,« je rekel, »potem ko boste popili kavo. Vendar se mi zdi prepozno, da bi človek šel domov spat.«

»Da,« sem se strinjala. »Morda se bom vrnila peš, ko se zdani. Dober kilometer od tod je, in siveži zrak bi mi do-bro del.«

»Potem pa pojdiva na sprehod skupaj — in mimogrede lahko zajtrkujeva.«

»Da,« sem bila takoj pripravljena. »Seveda, če niste utrujeni?«

»Dolgo časa vzdržim, ne da bi bil truden. Ampak vi — tako nenavadno budni in živahni ste videti, ali še bolj: taki ste, kot preplašen otrok. Ste doživeli lud šok?«

»Morala bi ga bila predvideti,« sem rekla in prvič spoznala, da je to res.

»Torej to pomeni, da sem navsezadnje je pravilno raz-umel položaj? Je bil tisti tip rahlo — neprijeten?«

»Da,« sem rekla. »Toda — ni važno. Bila sem neumna. Sedaj je že mimo. Prav zares: v svetlem Lébertovem ateljeju se mi to, kar se je bilo zgodilo, zdelo več kot neverjetno. Lébert je opazil, da ne želim govoriti o tem, in niti z besedico ni več omenil — kar je zanj tako značilno — zad-njih ur zabave. Začel mi je razkazovati svoje slike in go-vo-ril o razvoju svojega stila. Kot vse resnične slikarje ga je govorjenje o njegovem delu popolnoma prevzelo.«

Nenadoma je kljub temu rekel:

»Ali veste, zakaj se vam nisem oglašil, kot sem bil ob-ljublil?«

»Ne. Mislim, da so vas zadržali dije, kot je bilo sprva dogovorjeno — ali da ste morda —«

»... morda pozabili na vas? Ne, res ne — ampak, sliši se tako neumno — pozabili sem vas bil vprašati za ime.«

»Ah, da, saj ste me res vprašali za ime, takoj ko sva se sinoči srečala.«

»Da, moral sem. Spet se vam je nekam mudilo.« Čez kak trenutek je dodal: »Seveda, lahko bi bil telefoniral Vélairu tako kot prvič — takrat sem vprašal za mlado go-s-podičnico, ki stanuje pri njih — a tega res ne bi mogel po-noviti še v drugo. Bilo bi res sila neprijetno.«

»Da, razumem — samo Paul, hočem reči Vélaire mi ni rekel, da ste tako vprašali zame.«

»Sliši se zelo bojazljivo — toda ni mi všeč, če moram kam telefonirati zaradi takih stvari — morda sem prepo-nosen...«

Zagledal se je nekam v prostor. Ponudila sem mu malo kave. In rekla sem mu, da bi pomnila posodo.

»Kaj res?« Njegov glas je bil poln hvalečnosti. »Rad ku-pujem hrano, rad kuham — toda pomivanje svezim. Se-veda vedno vse pomijem in počistim, ampak v veliko olaj-sanje mi je, kadar to kdo drug stori namesto mene.«

Ko sem kasneje prišla iz kuhinje, je ravno kar prihajal po stopnicah z balkona in v rokah nosil debelo srajco iz jerseyja.

»Če greva ven, jo boste potrebovali, da se ogrejete.«

»O, hvala ven. Moške srajce so čudovita stvar.«

Zasmejal se je. »Všec mi je, kadar dekle pravi tako kot vi, veliko bolj, kot če reče „moški so čudovita stvar“. Jih morda zbirate?«

»Ne, nobene zbirke nimam,« sem hitela zatrdjati.

»Kaj jih potem vedno vrnete?«

»Morda.«

»Vedel sem! No, greva?«

Pogledala sem skozi veliko okno in zagledala prvo ju-tranjo sivino. Dolge noči je bilo konec.

CETRTO POGLAVJE

Tako sva Vincent Lébert in jaz odšla na jutranje ulice. Ravno kar se je dani. Hodila sva hitro in med hojo sva se pogovarjala o najinem življenju. Pretekla noč je med nama ustvarila neko lahkotnost, ki je redko dana ljudem ob pr-

vem srečanju. Čez nekaj časa so naju noge zanesle na Pont-St-Michel in po stopnicah dol na vrt, ki je na sprednjem koncu otoka Ile de la Cité. Vsak list, vsaka vejica je imela svojo kapljjo rose in se svetila v čudni, mlečni svetlobi, za katero se zdi, kot da se dviga iz reke same. Voda je bila motna, na videz mirna, a vendar si v tej tišini slišal njeno mrmrjanje, ki ga sredi belega dne nikoli ni moč slišati. Pod nizko kamnito ograjo je spal neki potepuh, zavrt v časopisni papir. Eden Clóchevoh »dusevni« bratov. Ležal je nepremično, Seina je nemoteno tekla mimo njega, in celo najini koraki ga niso prebudili.

»Nisem presenečena, da clochardi izbirajo ta kraj Pa-riza za prenočevanje,« sem rekla, »zame je to eden najlep-ših predelov Pariza.«

»Zame tudi!« In trenutek nato je nadaljeval: »Samo te-ga nisem vedel, vse dokler se mi v Ameriki ni stozilo po Parizu. Ne vem, zakaj je bil ravno ta kraj prvi, na katerega sem se spomnil — celo narisal sem ga, po spominu. Človek nikoli ne ve, kako mu je kak kraj pri srcu, dokler ni daleč od njega — ali dokler ga ne obišče ponovno s kom, ki ga še ne pozna. Vidite — jaz sem nanj popolnoma pozabil, do-ker nisem prišel sem z vami.«

Tedaj bi me bil lahko objel. Mislim celo, da se ne bi bila branila. In pod mokrim listjem in močnim drevljem sem nekaj takega kar pričakovala. Toda ko me je prijel za roko, je bilo to samo zato, da mi je rekel:

»Pojdiva v kakšno kavarnico, počiteno sem že lačen!« Trdno me je držal pod roko, ko sva šla spet na most. »Poglejte, kaj ni čudovito ob tej zgodnji uri?«

Hitro sva šla po Ile de la Cité do Les Halles, mestne tržnice. Nenadoma sva se znašla sredi vrveža, aktivnosti, kajti ta veliki pariški trehuh živi vso noč. Vstopila sva v tipično kavarnico, kakršne so sprva obiskovali le tržni no-sači, v zadnjem času pa jih je odkrila zadnja generacija kot kraj, kjer je moč preživeti še kako urico po baru. Ampak celo za njih je bilo že prepozno. Naročila sva ocvrta jajca.

»To je po angleško, kajne?« je rekel Vincent, »tako zajtrk!«

Zasmejala sem se, kajti jajca v majhni posodi, z veliko začimb, olivnega olja in česna sploh niso bila podobna angleškim. Vincent me je za trenutek pustil pri mizi samo. Naslonila sem se nazaj, s prstom risala figure po prtu in prisluškovala pogovoru v kavarnici. Nenadoma sem se za-vedala, da me opazuje.

Nasmehnil se je. »Veš, videti si bila kot prava, fille de St-Germain'. Verjetno zato, ker imaš neurejene lase in no-siš mojo preveliko srajco, razen tega pa tudi zaradi drže za mizo, kot bi bila doma.«

»Saj se mi res zdi, kot da bi bila doma,« sem vzklil-nila.

»Se dobro počutis v takšnem lokalu?«

»Da.«

»Lepo. Jaz tudi.«

»Veš,« sem rekla, ko je ponovno sedel, »ko sem te pr-vič videla, na zabavi v Autelli, si bil nekako drugačen.«

»Verjetno sem imel na sebi svojo družabno masko.«

Priklimala sem. Prav na to sem mislila. Prvič je napravil velik vtis name z nenavadno ostrim razumom. Niti na misel mi ni prišlo, da utegne biti kdaj tako sprošen, kot je sedaj, in da bom poleg njega sproščena tudi jaz.

»Kakor hitro sem vas videl, ste mi bili všeč,« je prepro-sto rekel. »Všec mi je bilo, kako vlnudno ste poslušali ti-stega Madžara — vlnudno, toda z navihanostjo v očeh. Tudi način, kako ste bili oblečeni, mi je bil všeč — prepro-sto krilo in črna bluz, kajne? Tako drugačni ste bili od vseh drugih superženskih žensk, in ravno to je bilo na vas tako žensko. Pristajalo vam je, kot vam pristaja vaše ime — Jane. Bilo je zanimivo.«

Zasmejala sem se in mu povedala, zakaj sem bila ta-ko oblečena. »Nič zato, bilo je odlično. Prav tako kot sedaj-le tale moja srajca. Ste ena tistih žena, ki jim pristaja vse, kar oblačajo.«

Precej dolgo sva ostala v kavarnici in klepetala o lju-deh, življenju. Končno sem odšla do telefona, da bi pove-dala Annette, da se nisem zgubila.

»Kaj, ti si?« je rekla Annette. »Ravnokar pripravljam zajtrk in se nisem pogledala v tvojo sobo. Kaj si spet pri parku Monceau?«

»Ne, tokrat pa ne.« Povedala sem ji, kje sem in da se bom kmalu vrnila.

»Se res morate vrniti?« je vprašal Vincent, ko sem od-ložila slušalko.

»Res — najprej se moram naspiti.« To je bilo popol-noma res.

»No, moj avto je še vedno na Rue de Seine.«

»Zelo ste prijazni, ampak sedaj sva predalec od Rue de Seine! Bom šla z metrom?«

»Pospremljiva sem bom. Pojdiva do postaje na Ile de la Cité.« Še malo prej prazne ulice so medtem oživele. Trgovci so odpirali trgovine, otroci so šli v šolo in gospodinjje na trg.

»Popolnoma sem že pozabil,« je rekel Vincent, »kolik-šen del Pariza začne živeti ob tem času. Jaz pripadam dru-gemu delu — delu, ki dela ponoči in začne nov dan šele krepko čez polnoč.«

Se vedno je mislil na to, ko je nekaj trenutkov kasneje rekel:

»Zelo neprikladen prijatelj sem zaradi tega. Moj urnik je čisto neciviliziran.«

Pripravljena sem bila sprejeti to kot izgovor, da mi ne more posvetiti več svojega časa. Imel je pač svoje življenje, v katerem vsaj takrat se nisem imela svojega mesta, in vse je kazalo, da je njegovo življenje zelo polno. Sploh pa mislimo, da nas moški občujejo ali zanemarija le zaradi vzrokov, ki so z nami v zvezi. Navadno je tako, da te moški povabi ven zato, ker se je ravnokar skregal s svojim dekletom — in če te ne pelje ven še v drugo, se ni vredno gristi, češ bila sem preveč dolgočasna in preveč nedostopna. Prav mogocje je, da se je z dekletom pobotal ali pa se je kratko malo zakopal v delo. Zdrav razum mi je pravil, da ima Vincent, ki je novinar in slikar hkrati, malo prostega časa. No, ko je spet spregovoril, je rekel:

»Vas lahko vidim popoldne — morda okoli petih? Pri-stati morate, ker je nocoj edini prosti večer, ki ga imam ta teden.«

Rekla sem, da me bo veselilo.

Ko se je pri metruju poslovil, je dvignil svojo roko k ustnicam, kar je za neporočene ženske nenavaden po-zdrav, še posebej na ulici.

»Zelo sem se zabaval,« je rekel. »Prosim, recite, da ste se vi tudi.«

Rekla sem.

Normalno za večino žensk je, da se zaljubi in da se zdi vsaki, kot vstop v nov svet, veliko bolj prazničen in svetel, njenim prijateljem pa zelo navadna in vnaprej znana stvar. Ne vem, če je Anette opazila, da sem od

tistikrat hodila v svojem novem svetu — verjetno je, ker je pač takšna, da take stvari takoj opazi. Najbrž pa je mislila, da je to moja stvar vse dotlej, ko se mi bo zazdelo potrebno, da jo javno oznamim. Vedno sem blagoslavljal ta Anettin smisel za zasebnost — in če je bila včasih zmožna govoriti o najbolj kompleksnih življenjskih vpraša-njih, ni nikoli pokazala, da govori pravzaprav o kaki kon-kretni zadevi. Bila je poročena žena; imela je Paula, ki je bil njena glavna skrb, in nikoli mi ni govorila o njem drugače kot mimogrede. Njen smisel za zasebnost ji je preprečeval, da bi se vtikala v moje zadeve, in isto je pričakovala od mene. Jaz sicer ne bi imela nič proti, če bi hotela, da ji povem o težavah s Hallamom, toda ravno zaradi njene prepričanja, da je vsak odgovoren zase in za svoja dejanja, sem ji to le bežno omenila.

»Postal je utrudljiv,« sem rekla, »in odločila sem se, da ga imam dosti. Sicer pa mislim, da mu ni več do tega, da bi hodil z mano.«

»Hm.« Annette je razumela. »Si z njim dokončno pre-trgala?«

»Ne — ne z besedami. Toda če me spet pokliče, bom to morala storiti. Včasih je to edina pot, da nekim ljudem prideš do konca.«

»Zdi se mi, da res. Nima smisla, da se smuka okoli tebe, če to nikamor ne vodi. Veliko bolje je, da se pobere sedaj, ko bo manj trpel, kot kasneje; poskusiti se ga bom odkrižati namesto tega, če bo klical. To je edino pametno.«

Da, znebimo se Hallama z zdravim razumom. Ubogi Hallam, izgubljal si svoj čas z menoj; in nekega dne boš srečal prijazno dekle, se z njo poročil, ker bo ona dekle tvoje vrste, po možnosti natančen posnetek tvoje matere. Seveda ne pričakujem, da ji boš govoril o meni — če se me boš še spomnil —. Če pa ji boš, bom zate le »dekle, ki je bilo nekam hladno«. Hladno? Jaz? Ah, pustimo to! Tiste grde, strahu pladne torbe v temni sobi ni moč popraviti z nobenim zdvilom. Sploh pa je že pozabljen.

Ne, nobenih težav nisem imela, ko sem hotela na to pozabiti. Če nič drugega — sedaj je Vincent popolnoma zaposlil mojo domišljijo.

Bili smo že sredi maja in bilo je prijetno toplo. Čvetje po bulvarjih se je že osulo, listje je postalo svetlejšje in bolj zeleno. Tudi otročiček — Simone — je rastel; pre-astel je prvotno živalsko stopnjo in začel spoznavati okolje in ljudi. Postajal je človek.

Človek sploh ne more verjeti, da je lani ob tem času še ni bilo. Bila je samo Annette, proti koncu nosečnosti, ko je zdihovala v vročini in se smejala, ko se je komaj zrinila v dvigalo. Vse to je bilo že tako davno; zeleno obleko, ki jo je nosila nekaj časa pred porodom, sem sedaj nosila pri gospodinskih poslih. Lani Paul ni šel na dopust, ker je pričakoval otrokovo rojstvo. Zato pa sta letos imela namen iti bolj zgodaj. Po mesecu dni dopusta bi Paul moral oditi za nekaj mesecev v Strasbourg, da bi organiziral izdajo novega tednika za Alzacijo. Najel je stanovanje, ker se ni hotel ločiti od žene in otroka. Jaz pa naj bi ostala v Parizu, vsaj do konca junija, ko se končajo predavanja. Kasneje bi lahko prišla k njima v Strasbourg ali šla na kratek izlet v Anglijo. Nisem se še odločila, saj je bilo do konca predavanj še šest tednov.

Annette je bila zelo zaposlena, ko je pripravljala vse, kar je potrebovala za počitnice v Normandiji in kasneje za življenje v Strasbourgu. Pomagala sem ji.

»Saj boš pazila nase, kajne?« je rekla. »In dovolj jedla, in tako dalje, dragica?«

»Seveda bom,« sem jo prepričevala.

»Moram ti dati še tisto denarno nakazilo...«

Zdi se mi, da sem zadnjih deset dni nekajkrat omenila, da sem kosila »pri Vincentu«. Ker pa nikoli ni vprašala, kje je to, najbrž ne ve, da jem tam pravzaprav vsak dan. Seveda bi bila lahko popolnoma mirno vprašala, če ga lahko pripeljem na kosilo; toda v Franciji človek novih znancev navadno ne vodi domov. Če bi bila živela sama, bi bil Vincent lahko kosil pri meni, kot sedaj jaz kosim pri njem. Toda vedela sem, da ne pričakuje od mene, da ga povabim na dom v takih okoliščinah. Celot pri tako nekonvencionalnih francoskih družinah, kot je Valairjeva, je francoska tradicija veliko življenja zunaj doma, toda določena zasebnost domač še zelo živa. Prav tako je bilo pri Lébertovih: vedela sem, da ima stareš neke v pred-mestju Pariza, toda čeprav jih je obiskoval, jih nisem nikoli srečala. In sploh je doslej samo enkrat prišel k meni na obisk — ko je bil prepričan, da je doma samo Paul.

»Če res misliš, da bi Valair rad malo poklepetal z me-noj ob kozarčku pijače,« je rekel. »Seveda, meni bi bilo zelo všeč.«

No, nista govorila o novinarstvu, ampak o perzijski umetnosti. Paul si je bil prav tedaj nabavil zbirko slik in trenutno ji je — kot je to pri vsaki novi stvari — posvečal največjo pozornost. Z veseljem obrazom je pomnilil Vin-centu kozarec, češ veseli me, da te spet vidim. Takoj mu je pokazal zbirko. Veliko je vedel o njej — in prav tako, vsaj tako je bilo slišati, tudi Vincent.

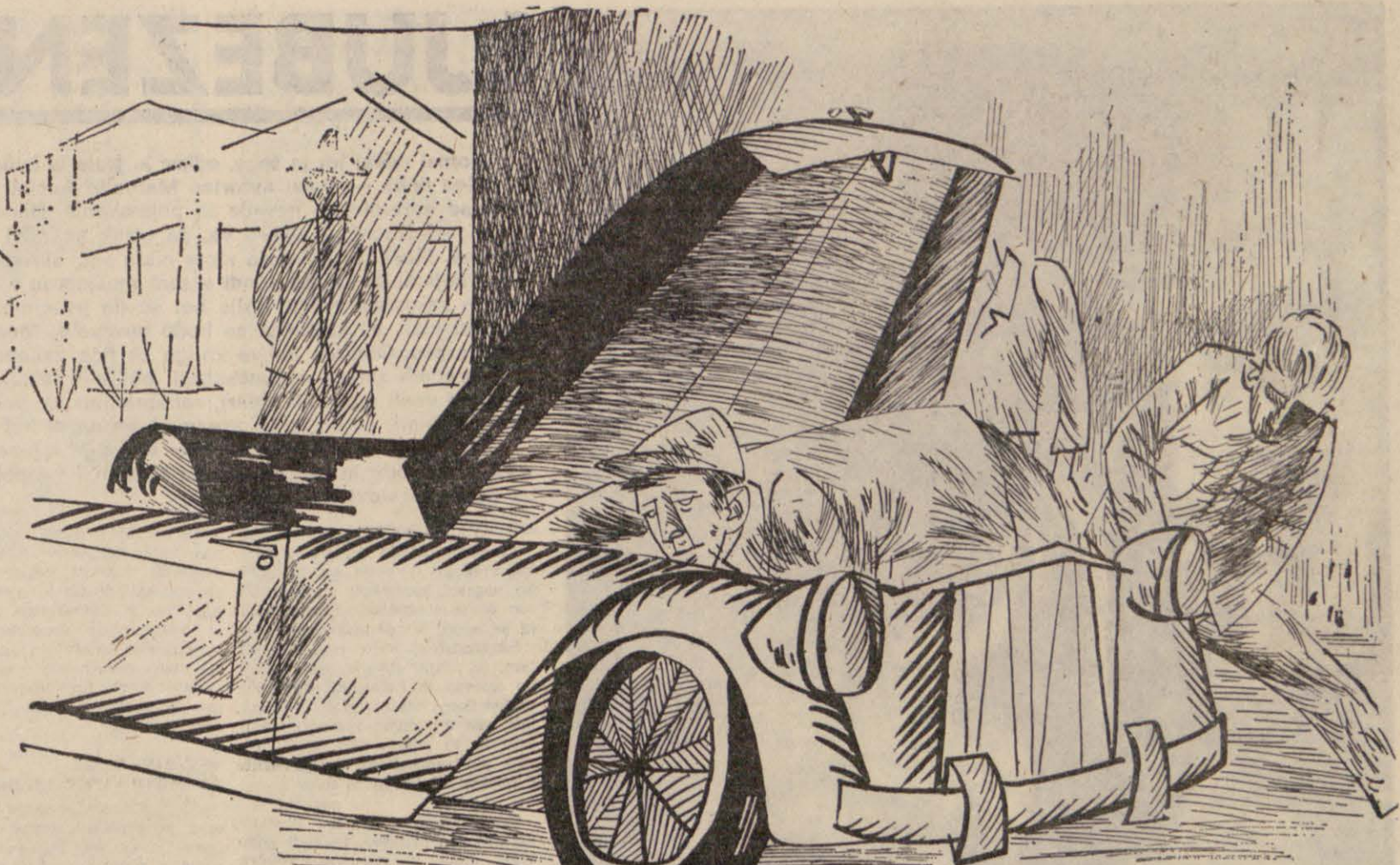
»Nikoli nisem mislila, da te zanima takšno slikarstvo,« sem rekla, ko sva kasneje šla po stopnicah.

»Saj me ne, vsaj preveč ne,« je odgovoril. »Blede barve, čudno oblikovani obrazi — res, nimam jih rad, včasih mi je kar slabo ob pogledu nanje, nekako degene-rirano se mi zdi vse to — toda priznati moram, da niso brez privlačnosti.«

»Tvoje slikanje,« sem rekla in malo postala, ker sem bila še vedno tuje na Vincentovem področju — »tvoje slikanje je zelo podobno italijanskim primitivcem, kajne? Plitke, jas

WILLIAM
SAROYAN

NAPRODAJ CADILLAC 1924

Če mislite, da je danes lahko koga prevrati in mu obesi star avto, se motite. Danes ljudje ne verjamejo več laži, če se niso že vnaprejšnji odločili, da bodo kupili rabljen avto. Pred petimi leti sem na teden prodal približno dva stara avtomobila, danes pa lahko govorim o sreči, če ne prodam dveh dnevno. Ljudje, ki danes kupujejo rabljene avtomobile, bi ubili vsakogar, ki bi jim odsvetoval nakup. Hočejo kratko in malo rabljen voz. Včasih sem jim hotel dopovedati, da je star avto idealno vozilo, pa sem dognal, da se mučim zaman. To je bilo še preden sem dognal, da danes ljudi ni več mogoče voditi za nos. Kupijo to, za kar so se odločili.

Zdaj torej samo še stojim in razlagam ljudem podrobnosti o razstavljenih 'drvarnicah'. Povem jim resnico.

Razložim jim, kakšne neprijetnosti bodo imele z rabljenim vozilom, vendar jih to ne preplaši, saj so se že odločili, da bodo imeli star avto. Včasih sem bil silno vesel, kadar mi je uspelo prodati kakšno staro škaflo, mislil sem, da sem strašansko prebrisan trgovec. Danes pa mi je žal, če me kdo prisili, da mu prodam tako staromodno razbito ropotijo. Počutim se nekoristnega in odveč, ker vem, da nisem k nakupu avtomobila prav nič pripomogel. Saj samo ustrezem željam človeštva.

Dnevno prihaja k meni sto in sto ljudi, mož, žena in otrok, ki hočejo rabljeno vozilo. Ne skušam jim odsvetovati, sploh se ne spušчам z njimi v debato. Vem, da je vse zaman. Neka stara dama, ki nima pojma o šofiranju, hoče star hupmobil samo zato, ker je zelen. Zakaj naj bi ji ugovarjal? Povem ji resnico o stari

škafli, a vozilo vseeno kupi. Drugega dne jo vidim, kako jo z dvainšestdesetimi kilometri na uro briše po cesti. Obledena je in športno oblačilo in radio ji z močnim glasom tuli staro melodijo Globoko v mojem srcu.

Moj bog, to je čudovito in grozno obenem. Nato pride majhen fant, ki ni starejši od dvanajstih let. Prinese mi enajst dolarjev, ki si jih je prihranil, in vpraša, koliko stane najcenejši avto. Pokažem mu chevrolet 1922, ki ga že sedem let ponujamo za petnajst dolarjev. Spleza v avto, obrača volan, nato pa mi pravi, da bo skočil domov po manjkajoče štiri dolare. Vrne se s starejšim bratom, ki podpiše papirje, in nato vidim, kako dvigneta pokrov motorja in začeta privijati vijake. Sam sem mnenja, da se bo prej premaknil z mesta brnasti konj v parku. Toda čez tri ure se nekaj zgodi in ves prostor je poln dima in ropota. To je stari chevrolet.

Ko se dim poleže, ju vidim, kako zavijeta na cesto. Globoko v sebi si priznam, da so prebivalci te dežele, ali rojeni heroji ali pa da je povprečno rabljeno vozilo deloma človeške narave in potrebuje ljubezni skrb in nege.

V lanskem aprilu me je obiskal mlad Filipinec, ki dela v bližini Bakersfielda na neki farmi. Prihranil si je majhno vsoto in si je hotel kupiti športni packard. Športnega packarda sicer nisem imel, vendar je v kotu stala prava oklopnača znamke Packard, ki je pred leti običajna v puščavi. Filipincu sem to povedal in dodal, da motor ne deluje več.

»Tega voza tako ne boste marali,« sem rekel. »Bil bi vam zelo hvala, če bi ga lahko pogledal,« mi je odgovoril.

Ime mu je bilo Vernon. To omenjam, ker se še spominjam, kako sem bil presenečen, ko je podpisoval papirje za avto. Vernon Roxas. Drugi fantje, ki so se odpeljali z njim, pa so imeli še hujša imena. Eden je bil Thrope, drugi Scott, tretji Avery. Moj bog, to so imena, ki niso pogosta. Niti pri Američanih niti pri tujcih. Ko sem slišal, kako se nagovarjajo s takimi imeni, sem prenehal z delom in se vprašal, kam bo svet se prišel. Vendar sem bil zelo ponosen na te državljane. Ljubim vse ljudi, če so pošteni, razumevali in dostojni. Filipinca ljubim prav tako kot vse druge. Zelo me preseneča njihova prilagodljivost. Ti fantje se niso samo prilagodili našemu svetu, niso tudi naše obleke in se kličejo z našimi imeni. Prav ponosen sem na to, da v Ameriki otočniki lahko sprejmejo ameriški način življenja.

Seveda pa sem bil zelo zaskrbljen, ko so hoteli star packard. Ko sem Vernonu pokazal vozilo, je začel lesti po njem in preizkušati vse razen motorja.

»Kakšna je cena?« je vprašal.

No cena za ta voz ni bila določena saj sploh nisem mislil, da ga bom kdaj prodal. Stal je tu, le da je zapolnil prostor. Mislil sem, da bom odvrnil Filipinca od nakupa, če bom povedal zelo visoko ceno.

»No, cena je precej zasoljena,« sem rekel. »Petinsedemdeset,«

»Mislite petinsedemdeset kot prvi obrok?« je vprašal mladi mož.

Ta hip bi ga lahko ogoljufal in sem o tem še premišljeval, vendar se je oglasila moja vest.

»Ne, to je cela vsota,«

»Vzel ga bom,« je rekel mladenič.

Iz žepov je privlekel razne bankovce in zabela sva šteti denar. Imel je nekaj več kot

»Vernon,« sem rekel. »Ti in fantje ste me danes nekaj naučili.«

»Mislimo, da bo ta avto zmogel vsaj še osemdeset tisoč kilometrov,« je odvrnil Vernon Roxas.

»O tem niti najmanj ne dvomim,« sem rekel. »Prepričan sem, da bo avto zdržal, dokler boste to vi hoteli.«

Nikar ne mislite, da avto zdrži zaradi motorja. Avto zdrži zaradi ljudi. Zdrži zaradi nepremagljive energije prebivalcev. Ne zdrži zaradi stroja, zdrži zaradi človeške vere vase. Ti filipinski fantje so zaupali vase in so spretni niti staro oklopnačo v čudovit, močan avto z brezhibno delujočim motorjem.

Ko so se z bleščicim vozilom odpeljali, mi je vriskalo srce v prsih. Ljudje, ki zaslužijo komaj za življenje, pa imajo velike načrte, ti ljudje dobijo, kar želijo. Prav vseeno jim je, v kakšnem stanju je željeni predmet. Od takrat starih vozil ne ponujam več.

Sedaj samo postajam po prodajalni in občasno voljo mož, žena in otrok, ki prevzamejo star, obrabljen stroj in mu potem vlijejo novega življenja. Samo stotim tu in občasno to čudovito noro raso pustolovskih ljudi, ki jih ne zadržijo ne resnica ne stroški. Samo opazujem jih, kako predajo stvari in jim uspe obuditi motor, ki je bil pred pol ure le staro železo.

Ti si prvi človek, ki je prišel in me po šestih mesecih ni prisilil, da mu prodam star

HUMOR
NE POZNA
MEJA

JAROSLAV HAŠEK

PRAZNIK GOSPODA MAČKOVKA

Prvega maja je sklenil gospod svetnik Mačkovik, 55-letni stolidski državni uradnik, da bo odšel s svojo 50-letno soprogo, devetdeset kilogramov obsegačo damo, na spomladanski izlet v Posazavo.

Ko sta stopila z vlaka, sta zlezla v kočijo in nato po kratki vožnji izstopila pred izletniško restavracijo, sedla za mizo in naročila kosilo. Jedla sta in pila, nato sta se spravila v kočijo in odpeljala kakšnih petsto metrov od restavracije do gozda. Tam sta izstopila in sedla na obronku gozda v travo.

»Ptičje žvrgolenje,« je poetično pripomnila gospa svetnikova.

»Seveda, kajpak,« je odvrnil gospod svetnik. »Človek ne more niti zadremati. V vlaku se pretreseš, kosilo pa ni vredno omembe. Prav kar muči se zdaj!«

»Ne tako,« je pripomnila gospa svetnikova nežno, »ptički žvrgolijo, gostolijo, se kljunčajo, veselijo življenja...«

»Kakšno življenje,« se je zrepenčil gospod svetnik, »prikaže se gozdar, počti in konec; ustrelj jerebico, prepelico ali fazana. Domača kuhinja je najboljša. Če bi si tukaj naročila kaj podobnega, bi se končalo kakor s piščancem.«

»Zvižgavci v gnezdecu,« je vzdihnila gospa svetnikova, »veselijo se, k njim priletijo ptički, starši, in jih krmijo...«

»Zvižgavci! Pišče v restavraciji je bilo tu- di žvižgavec,« je pripomnil žalostno gospod

Mačkovik, »pet koščic in nič več. Deset bi jih bil pogoltnil.«

»Toda Andrej!«

»Pusti me, naj se vsaj enkrat na leto olajšam. Dandanes se niti v pisarni ne morem sprostiti, ker bi se podrejeni pritoževali. Hrepenim po tem, da bi govoril prav pristaško...«

»Ne počenja tega, Andrej, saj si izobražen človek, posebno ne danes, v prekrasnem majskem dnevu, ko je vse kamorkoli pogleda, prijazno...«

»Zakaj se ne bi veselil kakor tista kočijaska pokveka. Pet kron sem mu dal, pa jih bo zapil kakor divja...«

Gospa svetnikova mu je zamašila usta.

Zamomljaj je nekaj nerazumljivega. Pač leže po starih. To je njegovo spomladansko razpoloženje. »Če ne bi bil mislil, kako se bom danes lepo zabaval, bi bil prav gotovo ves dan prespal. Kaj, za vraga, najdejo ljudje v tem prvem maju?«

»Maj je mesec ljubezni,« je rekla gospa svetnikova, ki je od tridesetega leta dalje brala ženske časopise. »Tudi ptički žvrgolijo...«

»Nehaj besedičiti! Nekaj ti je zlezlo v butico in ti ne da miru. Če bi se ptički tudi na glavo postavljali, naju to ne briga, ker je to stvar gozdne uprave. Maj naj bi bil, praviš, čas ljubezni, to ljubodranje prismojenec. Tako se menijo zaljubljeni, ne pa trezni ljudje. Kaj bi si mislili o tebi, če bi slišal, kako govoriš pri petdesetih letih svoje tolske. Prav tako bi bilo, če bi jaz s svojim trebuhom, ki ga komaj nosim, tekel po ulici za kakšno gospodično, jo štipal in čeljustal. Golobčička, želim poljubček, maj je čas ljubezni. Dasiravno bi bila lepa, v bokih bi se pozibavala kakor lan in čevljički, nožice...«

»Andrej!«

Washingtona, pa še tja do Buhla v državi Idaho. In prav v Buhlu, kjer se je začelo zapostiti kot voznik tovornjaka, je dobil Dickovo pismo: »Priatelj P., prišel ven v avgustu po tvojem odhodu, sem spoznal Nekoga, ti ga ne poznaš, toda on mi je pokazal sled za Nekaj kar bi lahko uspelo Čudovito. Kot na krožniku...« Do takrat si Perry ni nikdar mislil, da bo kdaj videl Dicka. Ali pa Willie-Jaya. Toda ves čas je mislil nanju in še posebno na slednjega, ki je tako v luči spomina postal pravi velikan, stari modrec s sivimi lasmi, poglavljen v blodnjak svojega duha. »Ti se ženeš za slabimi stvarmi,« ga je nekdo opozoril Willie-Jay. »Ne bi hotel nobene skrbi, rad bi živel brez odgovornosti, brez vere, brez prijateljev in brez človeške topline.«

Med svojimi nedavnimi samotnimi in napornimi romanji je Perry neštokrat pretehtaval to obtožbo in končno se je odločil, da je krivica. V resnici je skrbel za marsikaj, toda kdo je kdaj skrbel zanj? Oče? Da, toda samo do neke mere. Se kako dekle, toda to je bila »dolga zgodba«.

Nihče drug razen Willie-Jaya. In Willie Jay je bil tudi edini, ki je prepoznal njegovo vrednost, njegovo sposobnost, edini, ki je verjel, da ni samo preveč misličen in premajhen mestic. Le Willie-Jay je videl Perryja takšnega, kot se je le-ta videl sam: »Izrednega,« srednjega, »umetniškega«. Njegova nečimrnost je našla pri Willie-Jayu podporo, njegova občutljivost zakoniške, in štirimesečno izgnanstvo od tega dragocenega spoštovanja je naredilo

Willie-Jaya veliko vabljivejšega od katerekoli zaklada.

Zato je tudi takoj, ko je dobil Dickovo vabilo in hkrati tudi opazil, da se datum, ki ga Dick predlaga za potovanje, bolj ali manj ujema z dnem, ko bo Willie-Jaya izpustili na prostost, vedel, kaj bo storil. Odpeljal se je v Las Vegas, prodal svojo škaflo, pospravil svojo zbirko zemljevidov, starih pisem, rokopisov in knjig in kupil avtobusno vozovnico. Kako se bo končalo potovanje, bo odločila usoda; če z Willie-Jajem »ne bo slo,« bo razmislil o Dickovem predlogu. No, zgodilo se je, da je lahko potem izbral samo med Dickom in ničemer, zakaj ko je dvajsetega novembra zvečer Perryjev avtobus prišel v Kansas City, je Willie-Jay, ki ga ni mogel obvestiti o svojem prihodu, že zapustil mesto. Pravzaprav je odpotoval samo pet ur pred Perryjevim prihodom in to z iste postaje. Tako je vsaj zvedel Perry, ko je telefoniral pastoru Postu. In pastor mu ni hotel povedati, kam je odpotoval njegov bivši tajnik. »Odpotoval je na vzhod,« je samo rekel. »Čudovita priložnost. Pošteno delo in dom pri srečnih ljudeh, ki mu hočejo pomagati. Ko je odločil slušalko, se je Perry počutil kar »slepega od jeze in razočaranja«.

Toda kaj je pravzaprav pričakoval od svojega srečanja z Willie-Jajem, se je vprašal, ko se je nekoliko pomislil. Prosto je bil kot je volja, spomnil se je zgodbe, ki je krožila po mestu: »Veste, kaj govori o vas, Herb? Pravijo: Odkar velja striženje dolar in pol, plačuje Herb tudi brivca s čekom.«

»Pa se res je,« je odgovoril mr. Clutter. Zanj je veljalo, da kot kak kralj nikdar nima pri sebi gotovine. »Tako služim. Ko vam pridejo tisti z dvakratje brskati po knjigah, človek nima boljšega prijatelja, kot so vnovčeni čeki.«

Prijel je izpolnjen, toda še nepodpisani ček, se zavil v naslonjač za pisano mizo in videti je bilo, da se je zamislil. Bob Johnson, čokat, nekoliko plešast in precej preprost zavarovalniški agent, je upal, da se stranka ne bo premislila še zadnji hip. S Herbom ni bilo lahko sklepati kupčij, vedno si je vzel čas za premislek in s to policjo je imel Johnson opraviti že leto dni. Toda ne, mr. Clutter je samo prevrnil tisto, kar je Johnson imenoval Slovesni Trenutek, nekaj, kar zavarovalniški agenti kaj dobro poznajo. Ko se človek odloči, da bo zavaroval svoje življenje, je v precej podobnem duševnem stanju kot takrat, ko se odloči, da bi napisal oporočo: misli na smrt so neizogibne. »Da, da,« je rekel mr. Clutter, ko da bi govoril samemu sebi, v življenju sem imel kar čudovite trenutke.

Listine o okvirjih so slavile posamezne etape njegove življenjske poti: univerzitetna diploma, zemljevid River Valley Farm, spravevala z nešteti pečati, na katerem sta bila podpisana Dwighta Eisenhergerja in Johna Fosterja Dullesa. »Otroci, S temi smo pa srečni. Ne bi smeli reči, toda resnično sem ponosen nanje. Poglejte Kenyona. Za sedaj bi lahko še rekli, da hoče postati inženir, raziskovalec, to da morate priznati, da je moj fant rojen brivca s čekom.«

Predstavniki zavarovalnice New York Life v Garden Cityju se je nasmehnil, ko je videl, kako mr. Clutter odvija pokrov svojega nalivnega peresa in pripravljaj, čekovno knjižico. Spomnil se je zgodbe, ki je krožila po mestu: »Veste, kaj govori o vas, Herb? Pravijo: Odkar velja striženje dolar in pol, plačuje Herb tudi brivca s čekom.«

»Mogoče je res bolje tako,« je rekel Perry. »Redovnice prinašajo nesrečo.«

»Pa se res je,« je odgovoril mr. Clutter. Zanj je veljalo, da kot kak kralj nikdar nima pri sebi gotovine. »Tako služim. Ko vam pridejo tisti z dvakratje brskati po knjigah, človek nima boljšega prijatelja, kot so vnovčeni čeki.«

BREST
CERKNICA
DELOVNE SOBE
DELOVNI KABINETI

petinsedemdeset dolarjev. Izpolnil sem obrazec, ki jih je podpisal. Rekel je, da se bo vrnil proti večeru s prijatelji in da bo takrat odpeljal avto.

Čez dve uri se vrnil z enajstimi dobro oblečenimi tovariši, ki so se imenovali Thorpe, Scott, Avery in podobno. Vsak od njih je pri nesel zaboj, v katerem je imel orodje in podobno saro. Slekli so suknjiče, zavijali rokave in se spravili na delo. Eden se je ukvarjal z motorjem, drugi pa so gladili druge dele avtomobila. Po pičlih dveh urah je stari avto izgledal kot voz, s katerim se na vojaški paradi pelje guverner. Seveda je bil prostor poln dima.

Spustili so se v bitko in so zmagali.

Skoraj sem onemel. Se nikoli v življenju nisem videl tako lepega skupnega dela in strahotnega. Povsem naravno so se lotili drvarnice, jo gladili, mazali z oljem in lakirali. Zdelo se je, da jim je voz vreden milijone. Nato so vsi posedli na sedeže in počasi in sladkovodno odpeljali. Motorja skoraj ni bilo slišati, kot bi bil tovarniško nov.

Svojim očem skoraj nisem verjel in prav tako malo svojim ušesom.

Stopil sem do Vernona, ki je peljal avto na cesto.

BREST
CERKNICA
STILNO POHIŠTVO

BREST
CERKNICA
VITRINE — SEKRETERJI
STOLI — FOTELJI

avto. Rad bi ti stisnil roko. Kot ti sem tudi jaz pošten človek in kot ti tudi jaz ne verjamem, da je v tej prodajalni kakšen avto sploh še za rabo. Kot ti mislim tudi jaz da je norec vsakdo, ki hoče kupiti tukaj avtomobil. Vendar ne smem preprečevati ljudi, pustiti jim moram njihovo voljo, to sodi k mojemu poklicu. Ti imaš isto mnenje kot jaz, prav zato te občasno. Ta stari cadillac 1924, ki si si ga pogledal, po mojem ni vreden več kot pet centov. Vendar zahtevamo zanj šestdeset dolarjev. Ti nisi tak tip človeka, ki bi ta voz na vsak način hotel spraviti v pogon. Ne bi te rad videl, kako se zamaro trušci. Potem bi morda izgubil svojo vero v ljudi.

Ce pa misliš poskusiti srečo kljub vsemu, kar sem ti povedal, prosim, ne brani ti. Ne bom te zadrževal. Odkritostno sem ti povedal, da je ta avto zanič. Če pa misliš, da se lahko spraviš nanj kot vsi drugi, ki vsak dan kupujejo tu stare avtomobile, prosim, kar začni. Nič me več ne preseneča in če je tvoja iskrena želja voziti cadillac, prosim, tu je cadillac in veliko sreče.

je bila predvidena dvojna odškodnina... Naslednjega ponedeljka, ko je pričel preverjanje s detektorjem laži, je mladi Bobby Rupp tako opisal svoj zadnji večer pri Clutterjevih:

»Bila je polna luna, pa sem si mislil, da bi lahko odšla z Nancy, če je za to, z avtomobilom na sprehod do jezera McKinney. Ali pa si pogledat kak film v Garden Cityju. Toda ko sem jo poklical po telefonu — bilo je kakih deset minut pred sedmo — mi je rekla, da mora vprašati očeta. Potem se je vrnila k telefonu in mi povedala, da ne dovoli, ker sva se prejšnji večer prepoznali domov. To da vprašala me je, zakaj ne pridem k njim gledat televizije. Pogosto sem hodil h Clutterjevimi gledat televizijo. Razumete, Nancy je edino dekle, s katerim sem kdaj šel ven. Zed od nekdanj jo poznam, v osnovno šolo sva hodila skupaj, in odkar se spominim, je bila vedno ljubka in v središču družbe.«

Prvič sva šla skupaj ven, ko sva bila v zadnjem razredu osemletke. Večina fantov iz našega razreda jo je hotela povabiti na ples ob koncu šolskega leta, in bil sem presenečen — in tudi ponosen — ko mi je rekla, da bo šla z menoj. Oba sva tedaj imela dvanajst let. Oče mi je posodil avtomobil in odpeljal sem Nancy na ples. In dlje sem bil z njo, bolj sem jo cenil, tudi njeno družino — kolikor vem, je ni daleč naokrog take družine. Mr. Clutter je bil mogoče nekoliko tog pri nekaterih stvareh, pri religiji itd., toda nikdar vam ni dal čutili, da ima on prav, vi pa ne.

LJUBEZENSKA SPOZNANJA

Komaj nekaj let je tega, odkar je izšla ta knjiga v Franciji, vendar se zdi, da je to že dolga doba — pravi avtorica Marcelle Auclair v uvodu — če pomislimo, kako zelo hitro se spreminjajo navade in pojmovanja. Dandanes ne pazimo več tako zelo na sveto nedolžnost, ki dobro ve, da otrok ne nosi štorčja. Vendar je delna resnica nevarna. Moški in ljubezen sicer nista več skrivnost za naša dekleta. Še vedno pa težko dojamemo, kaj se zgodi s tem moškim in s to ljubeznijo, ko postaneta zakonski mož in zakonska zveza. Bolje bo, če jih poučimo. Bolje bo, če zvedo, kam jih bo odpeljal vlak, na katerega se bodo povzpeli. Mogoče se tedaj ne bodo vkrcali na slepo srečo. Obširen del te knjige se tiče zakoncev, moža in žene. Koliko zakonov je nesrečnih zaradi nepoučenosti, pa tudi zavoljo lenobe. V življenju se učimo in naučimo vseh mogočih stvari, zanemarimo pa pouk o življenju, življenje v dvoje je duet, ki misli, da bo lahko prepeval, ne da bi kaj vedel o glasbi.

O tem piše Marcelle Auclair v knjigi »Ljubezenska spoznanja«, ki je nedavno izšla v prevodu in založbi Slavka Krušnika v Ljubljani. Objavljamo odlomek iz drugega dela z naslovom »Mlade žene«.

KO SVA ZAROCENA

Prastara balada pojasni v nekaj vrsticah — bolje kot bi lahko napisal katerikoli romanopisec — skrivnostno spremembo, ki se zgodi v zakonski postelji. Skrivnostno, kajti tam, samo tam, in nikjer drugje, lahko neko telesno in fiziološko dejanje prizna iskro čustva, ki more trajati vse življenje, razvneti dve duši in ju zlit v eno samo.

»To je francoskega kralja hči, z nekim Angležem in dvor...

Tega Angleža, ki bo postal Edvard II., princesa Isabelle so vrzeli. Joka, ko zapušta Francijo, vse pariške dame so jokale z njeno, zaničljivo poslušala bomo in gosli, ki jo sprejemajo med izkrcavanjem, osorno zavračajo »prokletega Angleža«, ki se udarjajo v prsi, da ji odreže kruh pri večerji, da se odreže spanju v skupni postelji. Toda...

»Toda — ura je že blizu polnoči, Anglež, obrnjen k zidu, spi. Prelepi moj Anglež, obrni se, obrni se, objemi me, ker sva od danes poročena, se morava ljubiti, zdaj sem...

Isabella ne pogreša več glasu obice z dvora kralja Franciska, niš veš ni razdražena, nič več izgnana; tisti, ki je od zdaj njen mož, je osvojil njeno telo in dušo.

To je čudovito in zastrašujoče.

Zastrašujoče zato, ker na poročno noč ne pride vedno do popolnega soglasja.

Zakaj v zadregi molčimo, kadar gre za telesno ljubezen, za telesno ljubezen v zakonu?

Ali ne bi pomislili, ko bomo tisoč milijonov strani, posvečenih ljubezni, odkar izhajajo romani, da so te njene eksplzivne in ustvarjalne radosti, ki spreminjajo čustvenost, bištroumnost, značaj in duha, dosti manj pomembne v telesnem smislu in da jih lahko zaužijemo le s potoma, lahko bi celo rekli povrh?

VSE ŽIVLJENJE ZA DOPOLNITEV LJUBEZNI

»Mož, domača varljiva ljubimica«, je zapisal Michel Leiris. Izraz je ljubeč. Pojasnilo sem našla v podpisu k šaljivi risbi, ki je ne bom nikdar pozabila. Upodabljal je star zakonski par, ki sedi na klopi v parku; mlad par, ki gre mimo, se ponorčuje.

»Smeja se, otroka, smeja se, reče stari mož, upam, da se bosta še smejala, ko se bosta ljubila tako dolgo, kot midva.« Ljubimec, sezonsko kratkotrajna varljiva žena.

Kako si more toliko neumnih glav misliti, da bodo v bežni zvezi uživali popolno srečo, ki je moč dopolniti samo v vsem življenju?

Ali bi drevo, ki bi ga presajalo v vsak letni čas, cvetelo in obrodilo?

Tudi za čudovito razcvetenje ljubezni potrebujemo čas in potrpljenje.

Samo v zakonu je dovolj časa, da dopolnimo ljubezen.

Zakon je znanost. In nazadnje, zakon je skrivnost.

Celo tistim, ki ne priznavajo nobene veroispovedi, se zdi potrebno, da sklenitev zakona

spremlja obred, ki povzdigne nadčutni pomen zveze za vse dobro in hudo.

Ubranstvo srce in sporazum telesa lahko dosežeta le tista zakonca, ki se jima zdijo vse življenjske preizkušnje lahke.

Ljubiti se morata z ljubeznijo brez omejitev.

V zakonu je postelja vse. To je zapisal Balzac v 19. stoletju. V 20. stoletju je pesnik Federico Garcia Lorca to ponovil: SLUŽKINJA: Deklica moja, kaj pa je svatba? Rože? Potice? Ne. Svatba je velika, sijajna postelja, z moškim in žensko.

NEVESTA: Tega ti ni bilo treba reči.

SLUŽKINJA: Mogoče. Reš pa je. In zelo prijetno.

NEVESTA: Ali zelo grenko.

(Svatba krvik)

»Tega ti ni bilo treba reči...« Ravno nasprotno, o tem je treba govoriti, če hočemo zakonski ljubezni vrniti njen čar in dati zakoncu vse možnosti za srečo. Skrajnaji čas je. Skrivnostno ženskega telesa dandanes ni več element zapeljivanja.

Naj kdo smeši ali ne smeši nudi, ki se svobodno sprehajajo po naših plažah, dejstvo je, da so tu. V teh surovih dneh se lahko moški in ženska ljubita samo takšna, kakršna se poznata, in brez napačne sramežljivosti.

stičišča resnično telesno razumevanje.

Kajti napačne sramežljivosti — je kljub bikinkam — mnogo več, kot domnevamo. Marsikatero mlado dekle, ki pri najmanjšem kopanju odkriva anatomijo, se ne bo upala za nič na svetu pogovoriti s svojim zaročencem

o telesni ljubezni, čeprav se prepušča njegovim objemom.

NE ZARDEVAJTE PRED STVARNOSTJO ZAKONA

Ne bodite užaljeni. Staršem se zdi normalno — in prav imajo — da bodoča zakonca skupaj razpravljata, kako naj bo poročna dnevna soba, smehljajo se, ko ugotavljajo, da ima ona raje piščančjo bedro, medtem ko ima on raje perut. »O tem se ne bomo prepirali...«, hkrati pa se zgražajo ob misli, da bi mogla skupaj razglabljati o njunem telesnem razumevanju. To je slabotno. V Zlatem pristanu, reviji, ki je posvečena vprašanem zakona, sem brala: NASILJE SPOLNO ŽIVLJENJE.

Pred zakonom imata moški in ženska o njem zelo različne pojme, večina napačne; vedeti bi morala, da bosta lahko imela v spolnem življenju težave, ki jih bosta lahko premagala le z veliko obzirnostjo, nežnostjo in prizadevanjem, in celo s skupnim premišljevanjem. Ne smeta se bati pogovora o tem pred poroko; ena od njunih nujnih nalog je med drugim tudi ta, da se natančno poučita, kako bi uredila tako zelo potrebno spolno ubranost.

Ali bi lahko še bolj določno poudarili, da ni treba zardevati pred stvarnostjo zakona, niti si zatiskati oči pred njegovimi zahtevami.

POROČNA NOČ

Ali je poročna noč največja preizkušnja?

Ce je tako — boste rekli — in če se ne posreči, je potem vse prepozno...

No, nikakor ne! Poročna noč je sicer poglavitna preizkušnja, ni pa zadnja preizkušnja.

Redkokdaj se zgodi, da bi bilo razodeje telesnega zadovoljstva in spolnega razumevanja doreženo takoj. In prav to je tisto, kar jemlje vso veljavo lahko miselnih trditvi: preden se dokončno odločimo za zakonsko zvezo, so nekatere izkušnje navedene potrebne. Trditve, proti kateri se dvigajo moralisti, psihologi, psihiatri. Vsi tisti, ki pokličejo spoznavajo človeško srce in telo, vsi tisti, ki skrbijo za naše zdravje in srečo, so enaki misli: pravi par se oblikuje v popolni vzajemni podatitvi, telesnem in čustvenem razume-

vanju; za vse to pa je potreben čas.

»Nekdanja zelo velika postelja, ki je zasedala polovico sobe, nenavadno nizka, skrajna v isti ravni s podom, podaljšana na vse strani z zelo debelimi preprogami... Omogoča zblizavanje ali oddaljevanje. Večerni in jutranji pogovori postajajo nepriljudni, odnosi sladko prijetni, ljubezen prav tako, besede zaupnejše...« To je zakonska postelja, kakor jo je opisal Michelet. To ni postelja, na kateri se dva stiskata; to je postelja popolnega bivanja. In ne rečem zaman ravno bivanja, kajti dve človeški bitji prav tu polagoma ugašujeta ljubezen v istem tonu, v istem ritmu in — stopljeni v popolno ubranost — živita eno samo usodo.

Ali ni čudovito, da je za popolno združenje moškega in ženske enako potrebno zadovoljstvo telesa kot radost duha? To je ena od tistih neizmernih dobrot, ki jih prepogosto ne spoznamo in ki jih prepogosto skazimo.

TRI BALZACOVE DOMISLICE

Razsodba o prvi noči ni brez priziva, daleč od tega, to sem že povedala. Vendar je nadčutnega pomena.

Balzac, romanopisec, ki je natančneje proučeval zakonsko življenje — nekateri odlomki iz knjig Fiziologija zakona in Majhne reve zakonskega življenja so sicer zastareli, toda fiziološki del velja še zdaj — je zapisal tri domislice:

»Nikdar ne začnajte zakona z nasiljem.«

»Koliko orangut... hočem reči... možkih se ženi, ne da bi poznali žensko.«

»Uroda zakona je odvisna od prve noči.«

Dobro si zapomnite tole: ne gre za sorodnosti, ki jih lahko izbiramo, za vneprejšnje odločitve. Balzac je pisal v času, ko bile poroke iz ljubezni redke. Vendar ni izključeval možnosti, da se ljubezen kasneje rodi, če se mož nežno, rahločutno in uspešno odzove ženinemu pričakovanju.

To se še dogaja. Kljub emancipaciji, ki se ji vda, je mlado dekle pogosto še velika nevednica glede poročne noči.

Kar zadeva nasilje, so na splošno boječiji.

LEPOTA IN ZDRAVJE

Lepota in zdravje sta tesno povezana. Ševeda zdravje se ni le. Lepota, je pa prvi pogoj za lepoto. Svežina obraza, prožna in mehka koža in prožni gibi so v veliki meri odraz zdravstvene stanja. Lepota je torej odvisna od zdravja. Res je, da po znano danes še vsto najrazličnejših kozmetičnih pripomočkov, ki pa vsi skupaj ne morejo ustvariti lepote. Umetnost lepote zahteva veliko časa in nege.

Najboljši sovražnik lepote je marmarnost. Samo nekoliko potrpljenja in pazljivosti, pa bomo dosegli lepe uspehe.

Osem nasvetov za lepoto in zdravje:

1. Pazite na zdravje, kajti zdravje in lepota sta neločljiva.

2. Nadzorujte pravilno delovanje prebavnih organov. Kronično zaprtje, ki je zelo pogosta težava mladih žena, škoduje mladostni polti in zdravju.

3. Pazite na zdravo prehrano in jejte enakomerne obroke ob točno določenem času. Mnogo

žena se nepravilno hrani, saj jim je vseeno, kaj in kdaj na hitro pojedjo. Hrano moramo temeljito prežvečiti. Zlasti pa uživajmo čimveč sveže ali kuhane zelenjave.

4. Redno se kopajte in prihajte s toplo ali mrzlo vodo. Prih odlično uravnava živčni sistem in poživlja krvni obtok, hkrati pa tudi krepi kožo.

5. Vsak dan redno telovadite vsaj petnajst minut.

6. Privoščite si dobro in obilno spanje osem ur na dan. Zgodnji počitek in zgodnje vstajanje zelo koristita lepoti in zdravju.

7. Po vsakem naporu počivajte, kolikor dolgo morete. Takoj ko začutite utrujenost, se oddahnite.

8. Veliko se sprehajajte na svežem zraku in sončite. Ukvarjajte se z lažimi športnimi dejavnostmi, kot so na primer tenis, plavanje, čolnarjenje, telovadba, zlasti pa peščenje. Koža in telo potrebuje veliko kisika, sonca in gibanja.

CVETJE — SONCE STANOVANJA

Drobne cvetlice in lončnice so sonce vsakega stanovanja. V mračni in žalostna mesta vnašajo podediško svežino. Cvetje pa je tudi odlično dekorativno sredstvo, saj stanovanja polepša. Zato naj bodo sobe vedno okrašene s šopki, na okna in balkone pa bomo postavili lončnice.

Za lep šopek nikakor ne potrebujemo dragega cvetja. Zadoščajo enostavne in vsakdanje rože. Pomladi in poleti bomo izbrale poljske rože, zelene liste

in vejice. Jeseni pa se bomo odločili za temnejše tone, rdeče zlato rjave in rumene. Je še kaj bolj očarljivega kot nekaj plavic in makovih cvetov med klasjem zorečega žita?

Skrivnost lepega šopka je preveč njegova vsebina, oblika in skladnost svetlih in temnih cvetnih barv s pohištvo in vaza, oziroma posoda, v katero bomo šopek postavili. Šopke moramo oblikovati v skladu z geometrijskimi liki, ki jih narekujejo sami cvetni elementi. Tako bomo dobili trikotne enokrake šopke, pravokotne, okrogle, polkrožne, ovalne in šopke v obliki žirke S, L in I. Oblikovanje cvetličnih šopkov so Japonci razvili v pravo umetnost, imenovano Ikebana.

Tudi s zelenimi sobnimi rastlinami in kaktusi bomo v stanovanje vnesli veliko svetlobe in prijetnosti. Izbrati teh rož je zelo velika, od fikusa in filodendrona, pa do asparagusa, raznih praproti in palm. Ob pravilni negi lahko v stanovanju zelo lepo uspevajo.

Balkoni in okna, okrašena s cvetjem, močno spremenijo notranji in zunanji izgled stanovanja, saj mu dajejo pomladni videz. Cvetlice na oknu lahko večlikokrat spremenijo otožen pogled na mračne ulice in nam pričarajo pred oči cvetoč vrt. Odločili se bomo za cvetlice in za zimzelene rastline.

Tako za cvetje v vazah kot za lončnice moramo stalno skrbeti. Cvetlicam v vazah vsak dan menjamo vodo in jih obrezujemo. Lončnice presajamo, zalivamo, zračimo in razsajamo. Z malo truda in dobre volje bomo vnele v naše stanovanje veliko svežino in ljubeznost.

Majoneza, ki jo boste servirali zvečer, bo mnogo bolj okusna, če ji prilijete malo belega vina.

Če boste dodali beljaku ščepec soli, bo sneg trši.

KAJ MORATE VEDETI

Trd sir bo ostal svež, če ga zavijete v mokro krpo, ki ste jo najprej namočili v hladno vodo. Seveda morate krpo najprej ožeti in šele nato zaviti sir.

Riž se ne bo razkuhal, če mu boste dodali nekaj masla.

Po uporabi lahko operete sito v hladni vodi. Topla in vroča voda zlepi moko, ki se je nabrala med rešetkami.

Če vaši gostje ne marajo močne črne kave, jim ugodite s tem, da kavi primeste malo kakaovega prahu.

Majoneza, ki jo boste servirali zvečer, bo mnogo bolj okusna, če ji prilijete malo belega vina.

Če boste dodali beljaku ščepec soli, bo sneg trši.

ZA MLADE GOSPODINJE

NAVADNE ZAČIMBE

Francoski pravijo, da začimbe prinašajo sonce v kuhinjo. In v resnici, velika večina doma ali v restavraciji pripravljenih jedi bi bila mnogo manj vabljiva, okusna in prebavljiva, če ne bi uporabljali aromatičnih dodatkov. Nihče ne more zanikati razširjene uporabe teh rastlinskih snovi v kuhinji. Naravni aromatični dodatki so na razpolago v katerikoli letnem času, saj jih prodajajo ne samo sveže, ampak tudi posušene ali zmlete v prah. Včasih te rastlinske snovi v procesu konzerviranja zgube nekaj duha, ki je značilen za svežo rastlino, toda kljub temu so tudi posušene še vedno zelo uporabne.

Najbolj znani in razširjeni rastlinski aromatični dodatki evropske kuhinje so: CECEN: Surov ima zelo neprijeten okus in vonj, medtem ko kuhanega ali praženega laže prenašamo. Največ ga uporabljamo za pečenja, juhe, nadevane jedi in tako dalje.

CEBULA: Vsebuje dragocene hlapijave snovi, koristne prebavilom. Je močan antiseptik za dihalne organe in ji zato nekateri pripisujejo zasluge za dolgo življenje narodov, ki jo uživajo v veliki meri (n.p. prebivalci Balkanskega polotoka).

LOVOR in TIMIJAN: Često ju uporabljamo skupaj. Ljudje verujejo, da je timijan stimulans za telo in duha. Timijan uporabljamo za omake in pečenke. Njegov duh je močan, aromatičen in reze, okus pa grenak in malce pikanten.

JANEZ: Je baktericid in preprečuje gnolobo. Olajšuje prebavo. Aroma za meso na ražnju, nekatere ribe in določene omake.

SLADKI JANEZ: je podoben navadnemu janežu z razliko, da imajo njegova semena bolj delikaten okus, zaradi katerega ga uporabljamo za aromo pri slaščicah.

KUMINA: Ima prav posebno aromo. Severni narodi, posebno Švedi, jo uporabljajo predvsem za okus žemelj, bombic, in podobno.

NAGELJNOVE ŽBICE: V kuhinji jih mnogo uporabljamo za kuhanje piščancev in komplete.

GORČICA: Negrešljiva začimba v vsaki kuhinji. Jemo jo s hrenovskimi itd., sicer pa dodajamo za pikanten okus golaž, omakam in zelenjavnim juhama.

BAZILIKA: Je ena redkih aromatičnih rastlin, ki jih je mogoče imeti na razpolago vedno sveže. Gojimo jo lahko v cvetličnem lončku na balkonu. Raste povsod. ROZMARIN: Ima ostro aromo, ki prija. Z njegovimi ozkimi in tankimi svežimi listi aromatiziramo pečenke, zlasti divjačino.

MOSKATNI OREH: Je droga, v obliki semena eksotične rastline, ovalne in nepravilne oblike.

ZELENA: Je zelo važna povrtnina in jo dodajamo mnogim jedem. Spada med aromatične dodatke za juhe.

HREN: Je zeliščna trpka in grenkega okusa. Je odlično aromatično sredstvo, ugodno deluje na prebavo in se ga v kuhinji precej rabi.

MAJARON: Je vrsta hrena in ima zato trpek in grenak okus. Rabimo ga predvsem za omake in nadeve. V kuhinji skoraj nepogrešljiv.

POPER: Je stimulans in antiseptik. Z njim ne smemo pretirati, ker prevelika količina draži želodec. Rabimo ga predvsem za omake, marinade, konzerve in salame.

REDEK: Ima trpek in grenkast okus. Zlasti mnogo jo uporabljajo v Nemčiji, bodisi kot toplo ali mrzlo omako v mesu.

PETERŠILJ: Je najbolj popularna začimba in jo rabimo tudi za okras jedi. Lahko ga gojimo tudi v lončku, tako da je vedno pri roki.

J. B.

PSIHOLOGIJA SEKSA

MAXYN DAVIS

SPOLNA HARMONIJA

Včasih mož in žena res živita srečno, tako kot sta si zamisljala. Vendar se jima to vedno ne posreči. Da bi bili mladi v zakonu srečni, je potrebno, da tudi žena odigra vlogo, ki ji pripada.

Njena vloga pa ni lahka in enostavna. Moralna ljubezen, ki vlada v zakonu, ji je v veliko oporo. Jasno je, da ima vsaka žena rada svojega moža. Rada bi ga osrečila. Dobro ve, da bi jo tudi mož rad osrečil. Če jo razveseli, je tudi sam vesel. In še več! Ženino zadovoljstvo po truje njegovo moč in moč.

INSTINKT DOMINACIJE

Sreča v zakonu odvisi danes, kot tudi že nekdaj, od številnih psiholoških sprememb in variacij ter od skladnosti moževega instinkta dominacije in ženske potrebe, da mož nad njo dominira. Novi običaji in nove eko-

nomske in socialne razmere tega medsebojnega ujemanja moškega in ženske niso spremenile, saj izvira iz najstarejših časov.

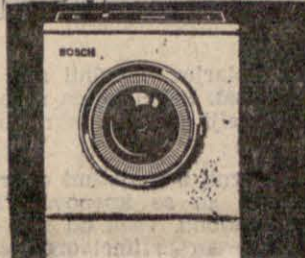
Pri moškem je spolni akt kratkotrajen, pa naj je še tako močan in potenten. Ženi pa spolno doživljanje veliko več pomeni in tudi dlje traja. Moški se mora šele naučiti, da je oče, medtem ko je ženska materinski nagon priložen in ve, kako mora otroka nositi in ga roditi. Pri moškem je spolno pozežen naravno, pri mladih ženah pa ga je treba prebuditi. Biološko ni potrebno, da žena čuti prav tako močno spolno potrebo kot moški, da bi zanosila. Njena biološka naloga je izpolnena šele takrat, ko iz svojega telesa porodi novo življenje, medtem ko je moževa vloga izključno zunanjanja značaja.

Zenine spolne funkcije se izražajo na jasen in svojstven način v puberteti s pojavom menstruacije, devišvo se konča s pretegnjenjem deviške kože, nastopijo in porodom, klimakterij pa označuje, da je ženska reprodukcijska doba pri kraju. Po drugi strani pa je življenje moškega ostro ločeno od njegovih spolnih funkcij. Prav v obdobju, ko se ženi v življenju ukvarja: lovi živali, obdeloval zemljo, sodeluje v pisarni, ukvarja se s športom, opravlja znanstvene raziskave v laboratoriju — vse to ne vpliva na njegovo spolno produktivnost.

NOV IZRAZ STARIH RESNIC

V današnjem civiliziranem življenju se biološka potreba, ki jo čutita moški in ženska, in razdelitev dela, ki je potrebna za življenjski obstoj, vedno bolj skladata. Moški še vedno čuti čustveno potrebo, da je zaščitnik in branitelj družine, med-

Gospodinski stroji za devizno plačilo. Zahtevajte ponudbe in cene pri

avtotehna

Ljubljana - Titova 25
Beograd - Golsvortijeva 23
Zagreb - Petrinjska 51

BRALKE SVETUJEJO

VKUHAVANJE

Peso do mehkega skuham ter z nožem narezam primerne kolote (ne naribam!). Pripravim razredčen kis po okusu (ravno prav okisan). Na primer: 1 liter vode, 1 kozarec olja, 1 kozarec kisa, 2 žrnj česna, 1 list lorberja, 2 šalotki ali nekoliko čebule, žličko kumine, pol žličke celega popra, 1 polno žlico sladkorja in 2 žlici soli. To zmes zavremo za tri minute. Pesu še vročo naložim v pogrele kozarce, zalijem s sokom do vrha. Na vrh položim trtin list in zatakam na križ trtne palčice.

Tako pripravljena pesa je zelo okusna in jo iz kozarca lahko kar serviramo.

Kumare: Naribane vlagam po enakem receptu kot peso. Kumare naribam, dam narezano čebulo ter nekoliko posolim. Ko nekaj časa stoji, jih dobro stisnem in prekuham tri minute, še vročo naložim v pogrele kozarce, nalijem narjane kis in takoj zavežem. Kozarce vedno prekrijem z odelo, da se zelo počasi ohladijo. Tako kumare so že pripravljene in jih iz kozarca lahko serviramo kot solato ali pa jih pripravimo v omaki.

Fizol. Mlad fizol operem in denem kuhat v slan krop. Pazim, da je ravno prav kuhan, ne premlaž in ne preved. Medtem zavrem razredčen kis (po okusu, kot za peso, s enakimi dodatki). Ko je fizol kuhan, vodo odcedim in ga takoj s lopatko preložim v vroče kozarce in vmes zalivam.

PLESEN, VOLNA

V eni prejšnjih števil TT sprajuje neka bralka, kako bi odpravila plesen s sten. Belila bo, pa želi kak nasvet.

Postopek je prav preprost. Kadar belimo, primestamo belečo dlog razkužila, ki ga vinogradniki uporabljajo za razkuževanje trtne plesni (kufra blatu). Ker je le-ta zelenkasto, modre barve, je najbolje, da stene prepleskate s sorodni barvi. Tudi sama sem pred dvema letoma na ta način pregnala plesen s tem.

Morda bi lahko strokovnjaki to preizkusili in če bi se postopek obnesel, bi se lahko marsikatera gospodinja rešila plesni v svojem stanovanju.

Bralki, ki sprajuje, kje bi ji preprečili stare volnene pletenine, svetujem, naj jih odnese v Predilnico Begunje na Gorenjskem. Zvedela sem, da tam kar zamenjajo, če imajo kaj na zalogi, seveda samo od meseca marca do oktobra, ker sicer predejo ovčjo volno.

Vse vas lepo pozdravljam,

M. R.,
Zasavje

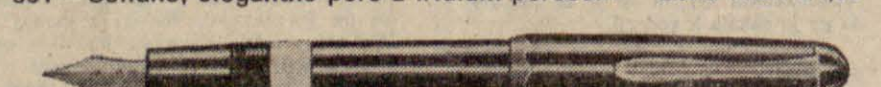
MEHANOOTEHNIKA IZOLA

proizvodi

priporoča svoje kvalitetne izdelke

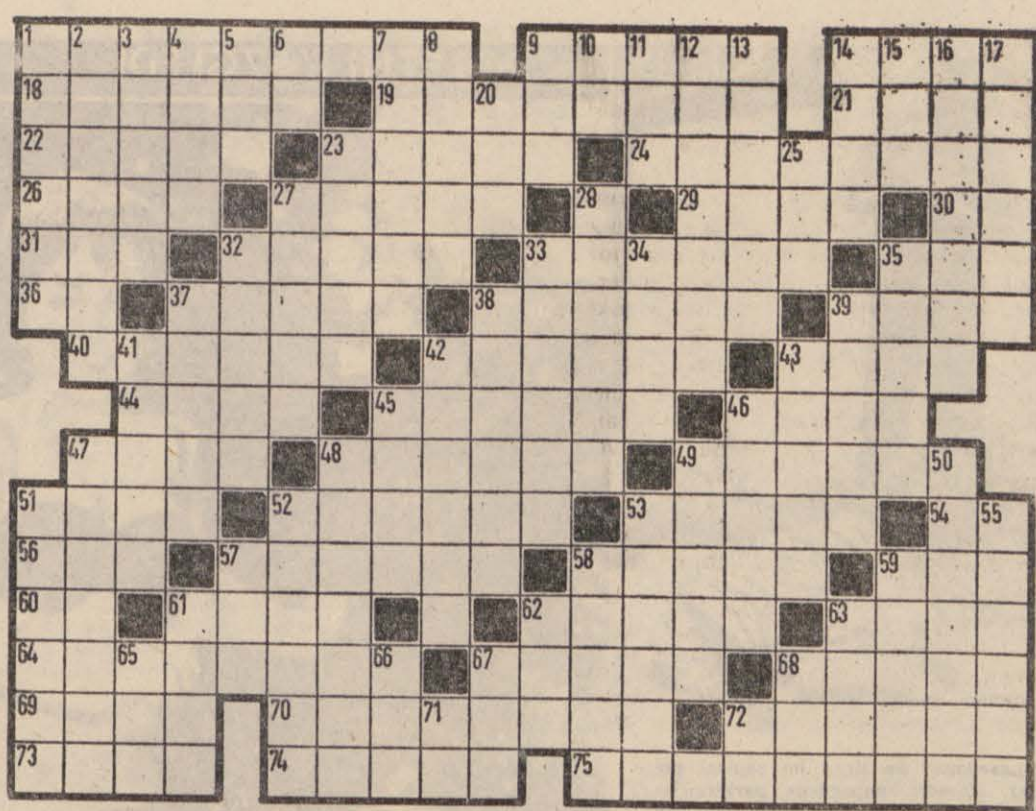

P 501 - Solidno, elegantno pero z iridium peresom - Cena Ndin 24,00

P 221 - Odlična standardna izdelava z iridium peresom - Cena Ndin 9,60

Dobite v vseh trgovinah s šolskimi potrebščinami, knjigarnah in trafikah

VODORAVNO:

1. zbirnik, vodni hranilnik, 9. že umrli odlični italijanski tenorist in filmski igralec (Mario), 14. glavna ženska vloga v Puccini jevi operi »La Bohème«, 18. nepoklicni športnik, 19. notarjevo delo in urad, 21. rižovo žganje, doma v Orientu, 22. okrog 300 km dolga reka v srednji Albaniji, ki se izliva v Jadransko morje, 23. zdravilna travniška rastlina z vijoličastimi cvetovi, 24. obrat tekstilne industrije, 26. utrip s trepalnic, 27. moški pevski sklad, 29. nekdanji poljski konjenik s sulico, 30. kemični znak za brom, 31. Estonec, 32. hrib nad Reko, 33. izralski vojskovodja, ki se je boril s Filisteji; po mitu ga je premagala filistejska lepota Dalila, 35. sodobni slovenski prirodoslovec (Miroslav), 36. grška črka, 37. eden največjih angleških romantičnih pesnikov (John, 1795-1821), 38. spojina borovne kisline in sode, ki se uporablja v kozmetiki, 39. imetje, ki ga prinese nevesta v zakon, 40. morska ptica, ki živi v velikanskih jatah ob obali severnih morij, 42. večdelna skladba za klavir, 43. slovenski narodni heroj, ki je padel s pohorskim bataljonom (Alojz), 44. francoski pisatelj (Louis, »Ariane«), 45. zemljepisna knjiga, 46. član angleške konservativne stranke, 47. lani umrli hrvatski skladatelj in glasbeni pedagog (Krstof), 48. trpežna ženska priredba, 49. množični shod, zbor, 51. ime največjega ameriškega humorističnega pisatelja Twaina, 52. najvišja gora v Turčiji, 53. tretja doba starega sveta v razvoju zemlje, 54. kemični znak za američji, 56. organ vida, 57. odlični ameriški filmski režiser (»Na poslednji obali«, 58.

žučelka, ki napada vinsko trto, 59. daljša doba, razdobje, 60. kratka na receptih, 61. podivjana kost, 62. Odisejev oče po Homerjevem izročilu, 63. halogena kemična prvina, bojni strup, 64. redkost, dragocnost, 67. argentinski šahovski veleojster, ki je bil pred leti mladinski šahovski prvak, 68. mesto v zahodni Romuniji, 69. Mascagnijeva opera, 70. stopnja tiskarskih črk, 72. otočje v severnem Jadrnu pred zahodno istrsko obalo, 73. porast, nenaden dvig, 74. slovita francoska rodbina izdelovalcev klavirjev in harf, 75. znameniti španski književnik, avtor nesmrtnega »Don Kihotaa.

NAVPIČNO:

1. tiskarsko sito, 2. ameriški filozof in esejist, idealist Kantove šole (Ralph Waldo), 3. kup nametane snega, 4. zemeljski plin, ki spremlja naftne vrelce, 5. veleotok v zahodni Evropi, 6. avtomobilska oznaka Vranja, 7. sladek južni sadež, 8. samodejni stroj, avtomat, 9. iztrebljen svet, 10. sto kvadratnih metrov, 11. sukanec, 12. prigrizek, 13. ime treh pergamskih kraljev, 14. eden največjih nemških pisateljev (Thomas, »Buddenbrookov«), 15. reka na Poliponem, 16. znamenita Shakespearov tragedija iz škotske zgodovine, 17. grški otok v Egejskem morju jugozahodno od Samosa, 20. kafran, 23. gib, kretanja, 25. industrijska rastlina, 27. krilo poslopja, 28. druga najdaljša reka v Južni Ameriki, ki se v širokem ustju izliva v zaliv La Plata, 32. reka na severnem podnožju Kavkaza, dolga 600 km, 33. zlogovoren glas, zvočnik, 34. ime znanega popevkarja jugoslovanskega rodu Collinsa, 35. Stritarjev roman v pismih, 37. orien-

talsko gostišče, 38. nekdanji ruski veleposelnik, 39. mlad angleški pevec zabavne glasbe (Bobby), 41. platno na jadrnici, 42. moški v pozni življenjski dobi, 43. plateno bivaljsko izletnikov, 45. ime armenskega skladatelja Hačaturjana, 46. mesto v Boki Kotorski, 47. rojstno mesto ameriškega pisatelja Hemingwaya v ameriški zvezni državi Illinois, 48. vlačilec, ki se največ uporablja v kmetijstvu, 49. pariška podzemeljska železnica, 50. reka v jugozahodni Franciji, dolga 650 km, 51. znamenita francoski filmski igralec junjskih vlog (Jean), 57. žival, ki živi pod zemljo, 58. ansambl makedonskih ljudskih pesov in pesmi, 59. lani umrli angleški pesnik, Nobelov nagrajenec leta 1948 (Thomas Stearns), 61. pisatelj glas, 62. varuh domačega ognjišča pri starih Rimljanih, 63. mesto s starim gradom v severni Dalmaciji, 65. znan ljubljanski gostinski lokal, 66. ime zagrebske pevke zabavne glasbe Stefof, 67. italijanski veleotok, 68. plačilo na račun, predujem, 71. okrajšava za »primer«, 72. različna soglasnika.

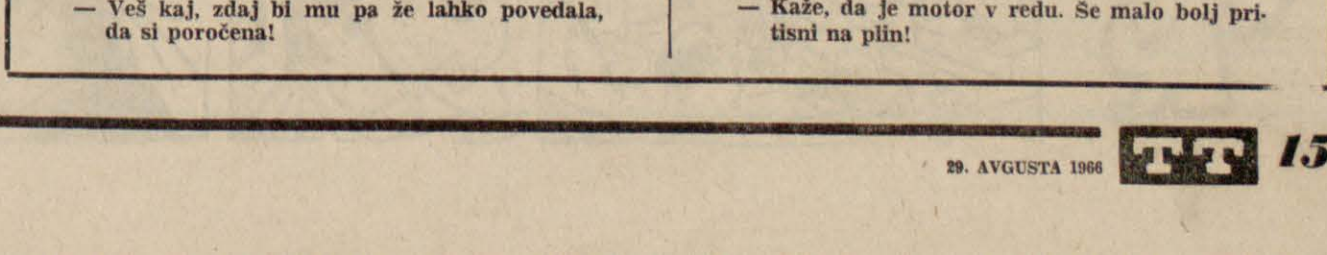
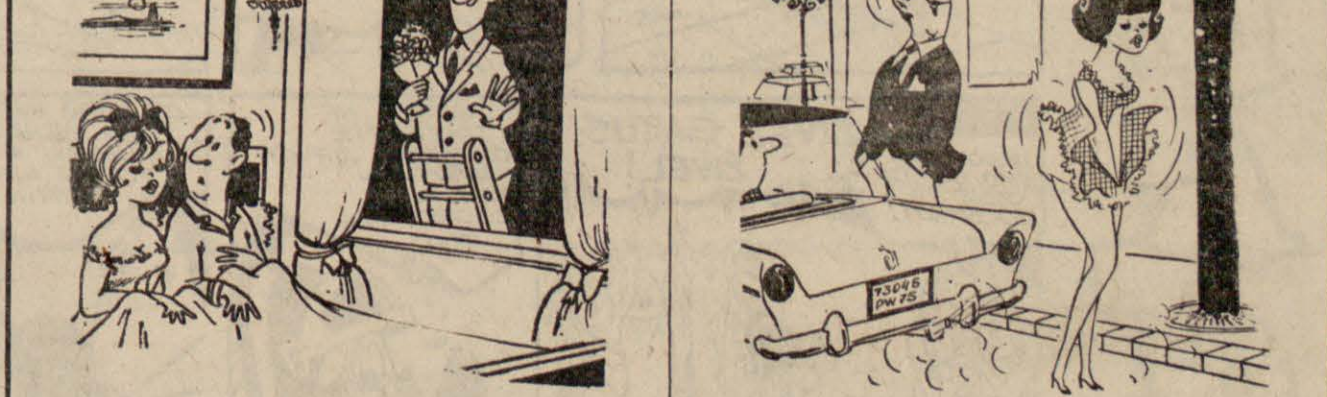
(Maki)

RESITEV PREJSNJE KRIZANKE

Vodoravno: 1. kostanj, 8. bimbo, 13. krogla, 19. uppercut, 21. oniks, 22. klistir, 23. krata, 24. garant, 26. melona, 28. av, 29. mak, 30. sulec, 31. Peter, 32. dno, 33. Avar, 35. hren, 36. Sterne, 38. kulin, 40. KA, 41. Odele, 43. stavka, 44. pagat, 45. avila, 46. perika, 47. pomen, 48. metal, 49. madona, 50. tiran, 51. k, 53. Janez, 54. kanupe, 55. krat, 56. spoi, 58. Ero, 59. volan, 60. prosa, 61. oko, 62. L'adko (Korošec), 63. trepak, 65. solist, 67. torek, 69. Key West, 71. Elida, 73. herakota, 75. arkada, 76. agnai, 77. Ramadan.

Navpično: 72. L (Judevit) G(a).

PUSTOLOVŠČINE CISCA KIDA

BERITE PO KOSILU

Deset let je živel brodolomec na samotnem otoku, preden se mu je posrečilo opozoriti nase ladjo, ki je plula v daljini. Kmalu je na obali pristal čoln in izstopil je mornar s polnim naročjem časopisov.

»Kapitan vam pošila lepe pozdrave in tele časopise zadnjega časa. Želi, da jih preberete in mi potem sporočite, če se želite, da vas rešimo.«

Srečata se dva cirkuška artista.

»Zadnjič, ko sva govorila, si bil še znameniti krotitelj volh.

»Mlada žena pride domov in najde moža, ko se trudi, da bi si zašil luknjo na hlačah. »Veš kaj, naprtnik je na napnem prstu,« mu pravi. »Vem,« odvrne mož z grenko- bo v glasu. »Moral bi biti na tvojem.«

Razkošen hotel v Hollywoodu zajame požar. Na balkonu sed- mega nadstropja se pojavi slav- na filmska zvezda, že napol ob- dana s plameni, in vpije na po- moč. Gasilci razpnejo platno in njihov poveljnič zavpije po zvo- čniku:

»Pripravljeni smo. Skočite!« Z višine se zasliši glas:

»Ali ste nori? Pošljite takoj po mojo dvojnico!«

Gospa Korenčkova se je na skrivaj odločila, da si bo kupi- la krnen plašč. Zvečer pravi možu:

»Dragi, tako ne bo šlo več na- prej. Treba je začeti varčevati.

Da bi to dosegla, se morata zakonca predvsem dobro pozna- ti, zlasti žena mora dobro spo- znati svojega moža. Za pozna- vanje so potrebne izkušnje. Ze- na mora najprej spoznati telo svojega moža, predtudi v nje- gova čustva in spoznati njegovo fiziološko naravo. Pripravljena mora biti na težave in jih tudi znati prebrati.

POLOŽAJ SEKSA V ZAKONU

Starj pregovor »vsaka stvar na svojem mestu in ob svojem času« velja tudi za spolne odno- se v zakonu. Če me vprašajo: »Kje je seks v zakonu?«, jim odgovorim: »Povsode.«

Spolna ljubezen v današnjem skupnem zakonu je odvisna od telesnega in duševnega ujema- nja. Oboje predstavlja tisto »globoko čustvo«, pri katerem je fizični instinkt samo sestav- ni del. Seks kot sestavni del ljubezni ni samo izraz telesa, ampak tudi zveza dveh ljudi v vsakodnevnem boju pred na- sprotno delujočimi silami. Ljud-

Zdaj pa praviš, da nastopaš s sloni. Kako to?»

»Kaj hočeš, moj stari. Vid sešoma oslabi.«

»Kaj je bilo danes novega v šoli,« sprašuje mati malega Pe- trčka.

»Učiteljica me je spraševala zate, da očka in še to je hotela vedeti, ali imam kaj bratcev in sestic...«

»Lepo od nje, da se je zani- mala za nas. Kaj pa si rekel?«

»Povedal sem ji, da sta imela ti in očka samo mene.«

»Dobro. In kaj je rekla po- tem?«

»Nič. Samo zamrmrala je: — Hvala bogu!«

Automobilist se ustavi pred carino. Na strehi štrle izpod po- njave jelenovi rogovi.

»Boste kaj prijaviili?« vpraša carinik.

»Nič.«

»Kaj pa tole?« pokaže carinik na streho avtomobila.

»To je moj pes.«

»Nikar se ne norčujete iz me- ne! Pes z rogovi!«

»Prosim vas, da se ne vika- te v privatno življenje mojega psa.«

Ti se odpovej svojemu vsako- dnevnemu silcu zganja, kar pa se mene tiče, te bom skušala odvračati kajenja.«

»Kaj je bilo danes novega v šoli,« sprašuje mati malega Pe- trčka.

»Učiteljica me je spraševala zate, da očka in še to je hotela vedeti, ali imam kaj bratcev in sestic...«

»Lepo od nje, da se je zani- mala za nas. Kaj pa si rekel?«

»Povedal sem ji, da sta imela ti in očka samo mene.«

»Dobro. In kaj je rekla po- tem?«

»Nič. Samo zamrmrala je: — Hvala bogu!«

Automobilist se ustavi pred carino. Na strehi štrle izpod po- njave jelenovi rogovi.

»Boste kaj prijaviili?« vpraša carinik.

»Nič.«

»Kaj pa tole?« pokaže carinik na streho avtomobila.

»To je moj pes.«

»Nikar se ne norčujete iz me- ne! Pes z rogovi!«

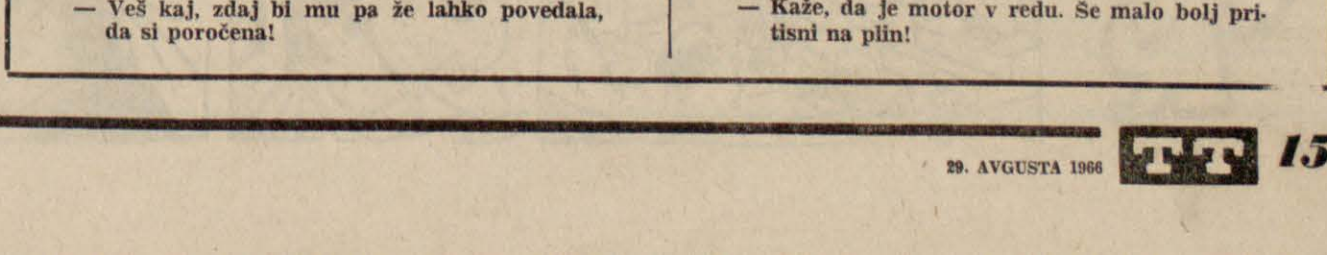
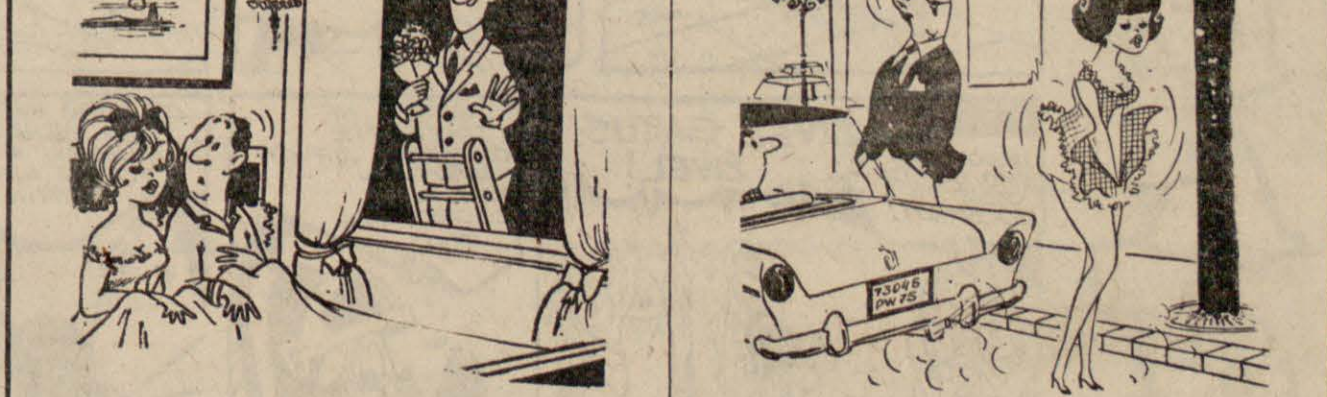
»Prosim vas, da se ne vika- te v privatno življenje mojega psa.«

tem ko tudi žena se potrebuje mirno življenje. Oba, tako kot že v najstarejši dobi, potrebuje- jeta mirno življenje. Ko je bil človek še na primitivni stopnji razvoja, je s svojo fizično moč- jo in vzdržljivostjo izkazoval že ni varnost — vti, da jo lahko brani pred sovražniki.

Te naravne in svojstvene po- trebe sta lahko moški in ženska vedno zadovoljila, če sta oba uživala v spolnih odnosih in se spolno ujemala. Dva, ki iščeta skupno srečo, se morata zavest- no ali podzavestno tudi naučiti m-dsebojnega razumevanja. Po- lskati morata nov izraz, s kateri- rim bosta znala izražati najbolj stare resnice.

Na vso srečo v tem zgodovins- kem trenutku, ko je žena do- segla ekonomsko neodvisnost, prevladuje prepričanje, da v spolnih odnosih uživajo tako moški kot tudi ženske. Mož še- le tedaj popolnoma izraža svo- jo moškost, ko lahko zadovolju- je tudi svojo ženo.

Ta razvojni pojav je novejša- ga datuma, kot si mislimo. Da- nes se grenko nasmešno, če pomislimo, da so se počene žene morale predajati svojim možem in da je bila zakonska

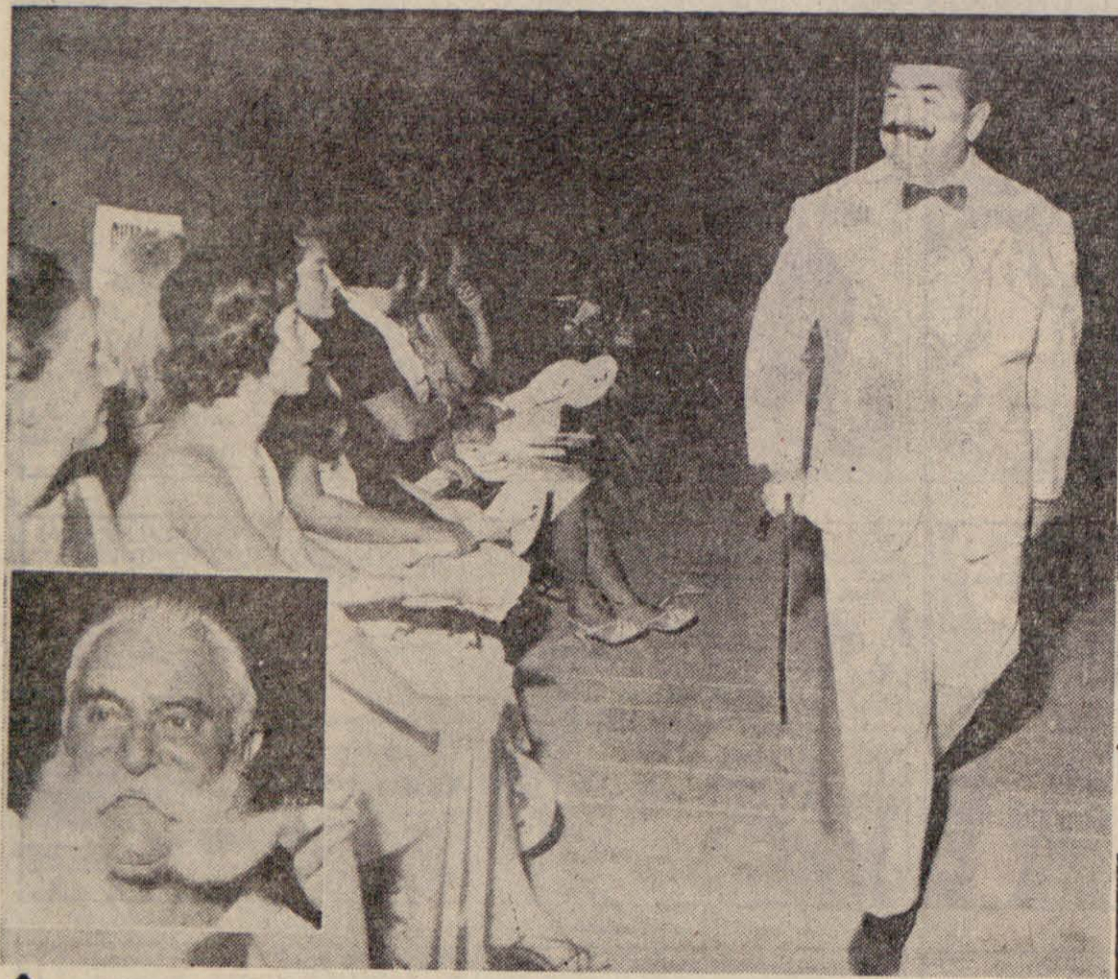

— Hej, vi, v avtobusu že deset minut ni nobe- ne gneče več!

— Tak nehaj že šteti, za koliko ust moraš skrbeti, in pridi jest!

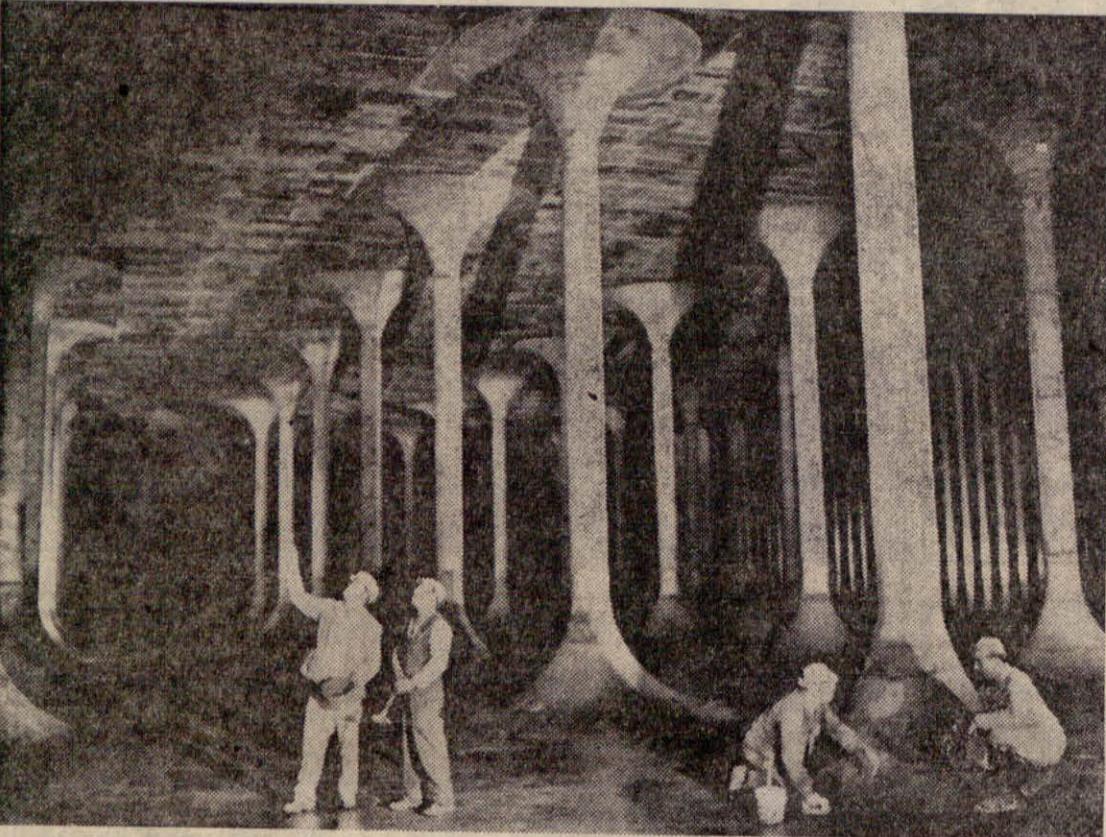
— Veš kaj, zdaj bi mu pa že lahko povedala, da si poročena!

— Kaže, da je motor v redu. Se malo bolj pri- tisi na plin!

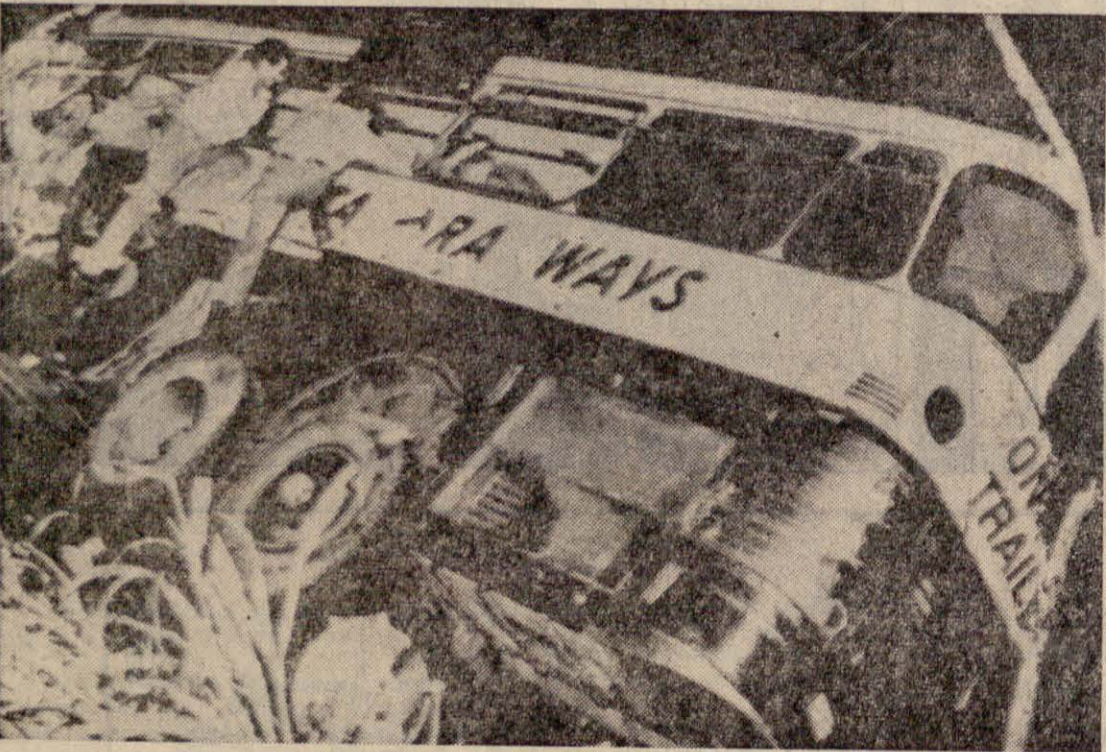

♦ **SAMO** ženske so lahko ocenjevale na »Festivalu brke« v Tarantu in razsodile, da je Giovanni Bianchi srečni posestnik »najbolj elegantnih brke«; za največjega lepota med brkači pa so razglasile upokojenega majorja Guazzonea (v okvirčku).

V VODOVODNIH rezervoarjih bavarske prestolnice snemajo nov film o Jamesu Bondu. Vodna hrana še nista gotova, ko pa bodo filmarji odšli, bodo v beton-
skih dvoranah, ki ju podpira 252 stebrov, hranili 130.000 kubičnih metrov vode.

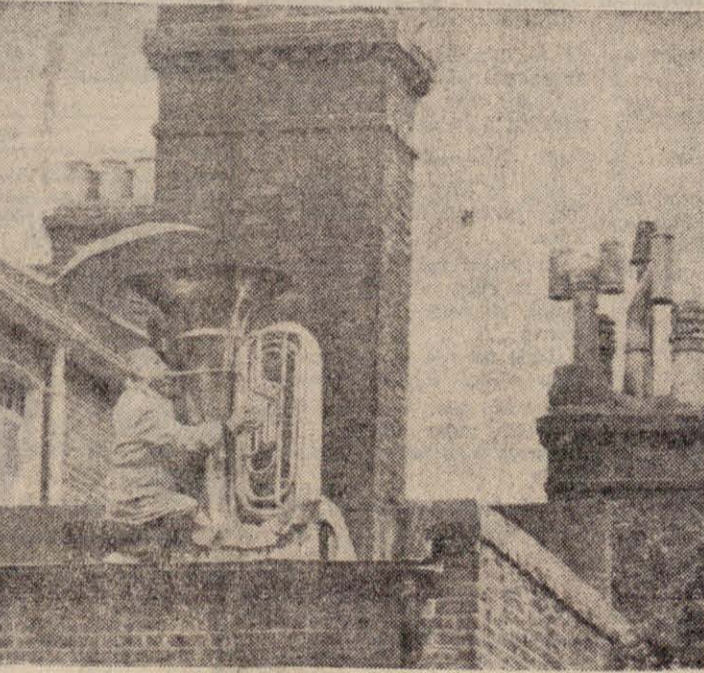
TRIZE reševalci plezajo v veliki avtobus, v katerega se je pri Altavisti v Virginiji (ZDA) zaletel tovorni priklopnik. Devet potnikov je bilo mrtvih, osemindvajset ranjenih.

♦ **PARKIRANJE** prepovedano! Se tигра bo zapisal po-
licist. Zaradi »napačnega parkiranja«
pa bodo kaznovali lastnika, ki je bengalskega tигра zanašal
pustil tam, kjer so mu prepovedali parkirati avtomobil.

♦ **PARIZ** je sit kratkih kril in za jesen modni ustvarjalci
predlagajo kovinske obleke. Iz sadre napravijo
kalup prsi in potem iz srebra vlijejo nedrjak. Srebrna obleka
stane toliko kot mercedes in le za obleko, ki jo »ukroje« po
istem postopku, izdelajo jo pa iz umetne smole, dajo popust.

♦ **SOSEDE** niso več zdržali, pa je moral Ron Sniders
iz Londona na streho, da je vadi na svoje
največje pihalno na svetu. Bojda se je bal, da bi sicer ne
omajal zidov.

POLETNI RAZGLEDI

GLADIATOR

